

Szabad vagyok én! a legszabadabb!
Banyaként a kandallónál
többé sohasem ülök!
Ihaj! Tyuhaj! fehér a vidék:
fúj a szél, vágyaim szele:
a szél szárnyán röpdülök!

Ropog a zúzmara lábam alatt.
Ihaj! Tyuhaj! fehér a vidék!
Lám most van az új esztendő.
- Szabad vagyok én, a legszabadabb!
Szerencsémnek büszke kovácsa,
parancsomra vár a jövendő.

Mily nagy vagyok én! Isten vagyok!
Imádnak a fák, a bokrok,
bár én rájuk füttyülök -
Fúj a szél, vágyaim szele,
hajlongnak a fák a bokrok,
de én tovább röpdülök.

Ihaj! Tyuhaj! Fehér a vidék!
Lehullt az ég börtönfala:
belátok a végtelenbe!
Tovább, tovább! Szellőparipám!
Tovább! Túl a csillagokon!
A lét gomrába kerengj be!

Ott, emberi szem nem látta helyen
ezen az újév-éjjelen
táncolnak a boszorkányok.
Az egyik épen szeretőm -
de különben mind szeret engem,
s szebbek, mint földi leányok!

S ma éjjel mind ölelni akar
és mind tüzes! És mind fiatal!
(bár mind van ezres is - évben: -
perc nekik az év és év a perc)
mikor Heraklit volt a nevem,
már akkor is értük égtem.

Ihaj! Tyuhaj! Fehér a vidék!
Fúj a szél! Szellőparipám,
lám most van az új esztendő!
Szeretőim felé sietek!
Mit nékem idő? Isten vagyok!
Parancsomra vár a Jövendő.

(Babits Mihály: Új Év 1904. jan.)

XXVI. évfolyam 1. szám 2019. január

Bulányi György: Csak az erőszaknélküli...	3953
Farkas István: Hála	3957
Bulányi György: Régi imádság	3961
Tarnai Imre: Erény-e az igazságosság?	3962
Haraszi Sándorné: Még egyszer a...	3967
Halász Endre: A szegények Egyháza	3969
Kamarás István: Intimitás és stabilitás a...	3970
Kovács Tádé: Kegyes jámborságra...	3972
Farkas István: És egy ráadás...	3979
Merza József: Különös Vízkereszt	3981
Mlecsenkov Angel: Miért jött...?	3983
Skutovics Hajnalka: Én Adventem, Te...	3983
Miklovicz László: Homília	3985
Habos László: Versek	3986
MEGHÍVÓ	3987
Könyvajánló	3989

«Az emberi elköteleződés folyóirata – családunkért, nemzetünkért,
mindenkiért – Isten Országá megvalósulásáért.»
Elérhetőség: koinonia.tarsak@gmail.com

BULÁNYI GYÖRGY CSAK AZ ERŐSZAKNÉLKÜLI MEGOLDÁSOKBAN REMÉNYKEDEM

„A karrier nem magától keletkezik, hanem azt csinálják. A karriernek semmi köze ahhoz, hogy az ember képességeinek bevetésével, tanulással, munkával, szorgalommal és szívósan műve elismeréséért küzd, és a közösség ezt az erőfeszítést különböző privilégiumokkal jutalmazza.”
(Hamvas Béla: 64-es cikkek, Az egzisztencializmus után)

Mérleget készíthetünk az elmúlt félszázadról. Megtervezhetjük a jövőnket. Választhatunk irányító eszmét a tervezéshez. Ma már mindezt nyilvánosan is tehetjük, mert az a fegyverekre épülő állami hatalom,

amely tőlünk az elmúlt félszázad alatt csupán vastapsot és gondolkodás nélküli helyeslést kívánt a maga diktátumaihoz, kijelentette, hogy újra nyilváníthatunk véleményt. Jézus az uralkodásmentességet képviselő társadalomfelforgató. Az elmúlt félszázad során vastaps és helyeslés helyett próbáltam megérteni, hogy milyen eszmék mozgatták azt a Názáreti Jézust, akit a magakorabeli társadalom világi és vallási erői viszonylag nagyon rövid idő alatt keresztfára parancsoltak mint társadalomfelforgató. Vizsgálódásaimnak egyetlen mondatban kifejezhető végeredménye ez: aki jót akar az embernek, tartsa magát távol a hatalomtól. Nem a jó hatalomtól és nem a rossz hatalomtól, hanem mindenféle hatalomtól. Anarchiát képviselt? Azt. An-archiát, azaz uralkodásmentességet. Sietek közölni, hogy tanítványai nem értették meg Jézust. Nem értették meg, de amit Jézus mondott és amit ők nem értettek meg, azt mint evangéliumot, jóhírt, igehirdetésükben továbbhagyományozták, s a kivégzését követő félszázadban írásba is foglalták. Ily módon az, amit tanított több-kevesebb torzulással eljutott hozzánk. Abban a szöveg-gyűjteményben, amelyet a tanítványaiból kialakuló egyház a 3. század során Újszövetség névvel kanonizál, megtalálhatjuk a jézusi tanítást is, a tanítványi meg nem értést is, sőt a jézusival szemben álló vélekedéseket is. A Jézus utáni évtizedek talán legnagyobb hatású Jézus-propagátora, a tarzusi Pál Isten szolgáinak állítja a hatalomgyakorlókat, s ezzel megerősíti azt a skizofréniát, amely kezdettől fogva jellemezte Jézus tanítványait. A nem páli és nem Pál hatás alatt írt Jelenések könyve pl. bemutatja azt a vérfürdőt, amelyet maga Isten rendez meg természetfeletti, emberen kívüli erőkkkel, hogy biztosítsa azt a társadalmi rendet, amelyben a Jézushoz tartozók fognak majd uralkodni. Nem csodálkozhatunk ezek után a jézusi gondolat kétezer esztendő történetén. Azon, hogy ez a gondolat a keresztény társadalomban s a vele többé kevésbé azonosuló egyházban is csak olykor-olykor tűnik fel bűvő pataként, s képviselőit társadalom és egyház rendre kitaszítja magából. Legyen ennek egészen újkeletű bizonyítéka, hogy a magyar katolikus püspöki kar nyilvános körlevélben határolja el magát azoktól a katolikusoktól, akik inkább három évi börtönt választanak, mint a katonai szolgálatot. Igaz, hogy püspökeink ezt erős államhatalmi ráhatásra teszik. De az ilyen ráhatásnak kevésbé kitett II. Vatikáni Zsinat is ambivalens álláspontot képviselt: az is szép, ha valaki lelkiismeretére hivatkozva elutasítja az embergyilkolást, de az is, ha nem utasítja el.

Az államhatalmak feltétlenül szükségesek?

Mindebből világosan kitetszhetik, hogy nem a létező egyházak propagandistájaként próbálok most beszámolni arról, hogyan készít mérleget, hogyan tervezi a jövőt egy olyan ember, aki a maga irányító eszméjét Jézustól veszi. Nem a létező egyházak propagandistájaként, mert ezek kétezer esztendő múltjuk ellenére ájult szemlélőként nézték végig a holocaust hat millióra rúgó embergyilkolását, és aktív résztvevőként a két világháború ennél is nagyobb arányú embergyilkolásait, nem is szólva a sztálinizmus minden korábbi arányokat meghaladó embert megnyomortásáról és irtásáról. Jézus az emberi társadalom legfejlettebb civilizációjába kiáltotta bele a maga ígét, s ez a civilizáció ezt az ígét magáévé nem téve olyan arányú emberpusztítást hozott létre az elmúlt félszázadban is és előtte is, akár honi földjén, akár az amerikai vagy más kontinenseken, amelyekre a kevésbé fejlett civilizációknak hírből sem volt lehetőségük. Ez a civilizáció napjainkban pedig már olyan erőre-hatalomra jutott, hogy sikerrel vállalkozhatik a Föld teljes ökológiai elpusztítására, sőt az atomenergiák elszabadításával minden élet kioltására is. Ebben az összefüggésben talán felelőtlenségnek is mondható, ha nem volnánk hajlandók odafigyelni arra a Jézusra, aki azért képvisel anarchiát, mert megengedhetetlennek tartja embernek ember általi megölését. De hogyan lehet így államhatalmat csinálni? Jézusi alapon sehogy. De ez is megkérdendő: Feltétlenül szükséges államhatalmat csinálni? A kérdésre mindenki igennel válaszol. Mi ennek az "igen" válasznak az érve? Talán így fogalmazható meg: Jobb a rendezett erőszakgyakorlás mint a rendezetlen. Vagy: államhatalom nélkül a társadalom élete 'bellum omnium contra omnes' (*mindenki harca mindenki ellen*) volna. Ezeket a válaszokat nagy nyilvánvalóságokként kezeljük. Lehet, hogy igazak, de csak a possibilitást állíthatjuk szolidan róluk. Miért? Mert az "igen" válaszok nyilvánvalósága csak feltételezett nyilvánvalóság. Mi a ki nem mondott feltétel? Az, hogy a társadalom, ha nincs államhatalom, köztörvényes bűnözőként viselkedik. E feltételezés igazolására felhozzák, hogy az 1944-es ostrom, az 56-os nemzeti felkelés idején is folyt az üzletek, a raktárak, a vagonok fosztogatása. De nem tudom eldöntöttnek tekinteni, hogy ugyanez lenne az ostromtól, forradalomtól eltérő szituációkban is a társadalom viselkedése. Példa: Mikor 1946-ban Debrecenben felállították az átkelő zöld-sárga-piros lámpát, rendőrt is állítottak a zebrához. Egyszer elbambultam a Csonkatemplomnál, s jobb lábamat letettem a zebrára. Gyorsan visszahúztam, de ez már nem segített.

Fizetnem kellett az 5 Ft-ot a Rákosi-féle jó forintból, amikor 250 Ft volt az átlag havi fizetés. Azóta már az a rendőr e "törvényes zsebmetszéses munkaviszonyát" felcserélhette valami hasznot hajtóra, amivel betermel valamit a Közértbe annak fejében, hogy fizetést húz. Azóta megtanultunk közlekedni karhatalom és büntetés közbejötté nélkül. Esetleg szabálysértően is, ha biztonságos és ha sietnünk kell — de mindenképpen szankciók nélkül. Az életnek ebben a most vázolt kicsiny szögletében, lám, lehetségessé vált a társadalom rendezett élete — az államhatalom, az erőszak, a megtorlás, a szankció nélkül is. Nem ok nélkül időztem a jelentéktelennek látszó ételszelet mellett. Nem, mert e példa hivatott példázni, hogy az államhatalom szükségességét igazolni kívánó feltevés bizony nem szükségképpen. Nem feltétlenül hullunk káoszba, ha nincs hadsereg, rendőrség, börtön, megtorlás. Tágítani kell a fentemlített ételszeletet mindaddig, amíg az élet egésze át nem kerül az államhatalom nélkül fennálló társadalom fogalmába és valóságába. Az emberiség mindig erről álmodott. Ez a tárgya a Hamvas Béla-féle egyetemes emberi "hagyománynak" is. Erről énekelt Ovidius is, amikor az emberi társadalom kezdetét olyan aranykornak rajzolta, amely "sponte sua sine lege fidem rectumque colebat", azaz amely önként és törvényes szankciók nélkül tette azt, amit a költő a "hűség és az egyenesség" kategóriáival jelöl versében. Aki az ilyesfajta megfontolásokat naivaknak érzi, annak talán segít a hitleri és még inkább a talán mindmáig fel nem számolódtatott bolshevik munka-haláltáborok ténye. Szedne-e bármiféle államnélküliség több áldozatot, mint az államhatalmak félelmetes ereje? Akár békében, akár háborúban. Tudna-e bármiféle államnélküliség annyi embert embergyilkossá kényszeríteni, mint az általános hadkötelezettséget statáriális bírósággal fenntartó államhatalom, amely meg tudja valósítani, hogy a társadalom egyik fele gyilkol, míg a másik fele azért dolgozik, hogy az előbbi felének meglegyen mindene, ami a maximális hatékonyságú gyilkoláshoz és értékpusztításhoz szükséges.

Merre visz az út az állam elhalása felé?

Kérdéseimre tapasztalati alapú választ nem tudott produkálni a történelem, mert az államhatalom-nélküliség történelmi ötperceit rendre megszüntette a társadalom valamelyik csoportjának fegyverekkel új államhatalmi rendet teremtő tevékenysége. Ennek következtében nem tudjuk megmondani, merre billenne a borzalom mérlege, az állam vagy az államnélküliség irányába. De nincs szükség a meg nem tapasztalhatóra a megtapasztalására. Nincs, mert az állam elhalása felé az út amúgy sem a káoszon keresztül vezet. Hanem? Értelmes, emberhez, közösségi lényhez méltó gondolatokon és viselkedési formákon keresztül. Nem az államhatalom megdöntésén keresztül. Ezt

megdönteni csak erőszakkal lehet. S ha az elhalás az erőszak megszűnését jelenti, akkor nyilvánvaló, hogy erőszakkal nem lehet megszüntetni az erőszakot. Ezer esztendő kereszténysége után a magyar társadalom teljesen éretlen a jézusi koncepció értékelésére. A Bokor fiataljai kemény három esztendőket ültek Baracsán és másutt e koncepció szolgálatában. Ennek eredményeként is született meg a magyar történelemben először az alternatív szolgálat lehetősége. De az idej őszi sorozások megmutatták, hogy lelkiismereti megfontolások alapján — azaz a jézusi koncepciótól ihletve — szinte senki sem kívánta az alternatív szolgálat lehetőségét a maga számára azokon a keveseken túlmenően, akik 3 év börtön ellenében is szóba álltak vagy legalább is kacérkodtak volna a fegyveres szolgálat elutasításával. Mi ennek a közvetlen oka? Az, hogy kényelmetlenebb, mert hosszabb az alternatív szolgálat? Biztosan ez is. De nemcsak ez. Mi még? Az, amit egy ily tárgyú előadásom során hallottam egy hozzászólótól. Ezt mondta: Meggondoltad-e, hogy mit beszélsz, amikor Ceaucescu románjai bármikor bevonulhatnak az országba? Ezt válaszoltam: Nekem mindegy, hogy a Hiltonban orosz tisztek vedelik-e a vodkát vagy román tisztek a francia pezsgőt. A magyar jövő nem ezen fordul. Magamnak teszem fel a kérdést: Hát min? Sok mindenben. S azt hiszem éppen ezt kell ebben az előadásban sorba szednem.

Lesz-e a jövőben magyar?

A magyar jövő mindenekelőtt azon fordul, hogy lesz-e a jövőben magyar. Ehhez nem kell államhatalom. Ady írja akkor, amikor a lengyel népnek már 150 esztendő óta nincs lengyel államhatalma, hanem csak orosz, porosz és osztrák: "Halat a Visztula, s gyermeket lengyel asszony ad örökre. Nincs ott halál, hol dalolni és szülni tudnak". Ha folytatjuk azt a nemzetirtást, amit harminc esztendővel ezelőtt életszínvonalunk és szukcesszív poligámiánk érdekében elkezdtünk, nem lesz magyar jövő akkor sem, ha a románok nem rohannak le minket. Ha viszont tesszük azt, amit a lengyelek tettek, lesz magyar jövő akkor is, ha a románok lerohannak minket. Az a beszéd pedig, hogy a jelen életszínvonal és a jelen nagycsaládos juttatások mellett nem lehetséges etekintetben változás, frivol beszéd. Frivol, mert a világ 5 milliárd népességéből a leggazdagabb milliárdba tartozunk. A szegényeknek pedig mindig több gyerekük van mint a gazdagoknak. S hogy lehet egy fizetésből s pártkönyv nélküli kisembereként emberhez méltó anyagi szinten féltucat vagy akár egész tucat gyermeket is felnevelni, az a Bokorban élők számára tapasztalati tény. S aki ezt vitatja, annak felajánlunk egy féltucat családlátogatási lehetőséget, s utána aligha fogja már vitatni a megtapasztalt tény. Állapítsuk meg: jövőnk e

legfontosabb elemében az államhatalom tökéletesen tehetetlen. Juttatások ellenében négy gyermeket sem szülnek az anyák. Kell szövegeznünk a juttatások érdekében, mert meg kell becsülnie a nemzetnek a maga nemzeti kincseit, de ettől még nyugodtan folytatódik a már ötmillió magyar gyermekáldozatot meghaladó magzatirtás. Az államhatalom bebörtönözheti a gyermek-elcsináló anyákat, apákat, orvosokat, de nagyon drága áron: diktatúrát kell csinálnia, mert a magyar társadalom, amely magzatgyilkolásból óhajt életszínvonalat teremteni magának, nem választ olyan képviselőt, aki börtönbe akarja juttatni választóit. Nyilvánvalónak tetszik, hogy a társadalmi-nemzeti lét e legalapvetőbb kérdése döntően, azt is mondhatnám, hogy egyedül a társadalmat-nemzetet alkotó egyének világszemléletén-erkölcsén fordul. Az államhatalom, mint kényszerítő, mint erőszak szerv teljességgel tehetetlen.

Munkaerkölcs és államhatalom

Menjünk egy lépéssel tovább. A társadalom életében első helyen az imént tárgyalt pusztá létezés áll. De második helyen, azaz ezután az következik, hogy akit életre hívtak, az élni is tudjon. Az élet anyagi feltételei tehát. S itt vagyunk a gazdasági kérdésnél. A kormány egyre népszerűtlenebb bűvészmutatványokkal kényszerül kicsalni a pénzt az állampolgárok zsebéből, hogy legalább ne növekedjék a nemzeti adósság, s hogy a milliárdokra rugó adósság kamatait fizetni tudjuk. A tényt mindenki ismeri: az elmúlt évtizedekben nemcsak azt fogyasztottuk el, amit megtermeltünk, hanem még a felvett nyugati kölcsönöket is. Ennek az oka sokrétű. Néhányat a legfontosabbak közül felsorolok.

- a) Bagóért kellett odaadni terményeinket a minket "felszabadító" hatalomnak,
- b) Gátlástalanul tollasodott a százezres nagyságrendű pártarisztokrácia,
- c) Uram-bátyám alapon loptak bőséggel a középkecskék is,
- d) Üzemi szarkává lett szinte az egész társadalom.

E négy okkal azonban még nem mondtam el mindent. Hátra van még a legjelentősebbnek vélt ok. Tisztelet a kivételnek... amerikáztunk a munkahelyeken. Az államosított tőke, a termelő eszközök birtokában nálunk is képtelennek bizonyult az állami bürokrácia a munkát úgy megszervezni, hogy rá ne neveljen egy egész társadalmat a lógásra. Tíz évig voltam szállító munkás. Ritka kivétellel, pihentem s órákkal a menetlevélen rögzített munkalejárat előtt kerültem haza... második műszakra. Ideológiákat gyártottunk: Amíg csak fizetgetnek, addig csak dolgozatunk. Jómagam ezt: a szocializmus de facto annyit jelent, hogy nem kell összetörnünk magunkat a munkában. Ez a károsodás majdnem akkora, mint az előző. Öt millió magyar a csatornában, s a meglevő tíz millió munkakészsége és

munkaerkölcs pedig félelmetesen alacsony. Tud-e ebben segíteni az államhatalom? Valamit. Munkanélküliséget teremthet. Ha nem a bürokraták, hanem a tulajdonosok kezében lesznek a termelési eszközök, a munkanélküliséget felhasználhatja szelekcióra: a jól dolgozókat tartja meg, ha munkáselbocsátásra kerül sor. De a munkakedv; a jól végzett munkán kelt öröm, hogy a jó munkám alapján lássam értékesnek az életem, ez már megint a társadalmat-nemzetet alkotó egyének világszemléletén-erkölcsén fordul. Az államhatalom, mint kényszerítő, mint erőszak szerv megint csak tehetetlen. Ennek az országnak legfőbb anyagi értéke a föld, a termő talaj, mint Dániáé vagy Hollandiáé. Megélhetésének legfőbb természeti forrása a mezőgazdaság és állattenyésztés és az ezekből kinövő ipar és kereskedelem. Akik ehhez a munkához még értenének, 60 évnél öregebbek. Boldogan kezdenék újra, ha volna még rá erejük, egészségük. A fiatalabbak legfeljebb a traktorra hajlandók ráülni, ha nem tudtak maguknak valami városi foglalkozást találni. A parlagon heverő földek és a le nem legelt füvek országává lettünk az elmúlt évtizedeket meghatározó tévhit diktatúrájának következtében. Egy új Rousseau "Vissza a természethez!" prófécijája talán vissza tudná fordítani e negyven esztendő ismét csak öngyilkos folyamatát, de az államhatalmi kényszer, ügyeskedés visszafordító lehetőségei szerények is, nehezen is születnek meg. Népszerűtlenné lennének. 50-60 esztendővel ezelőtt még lelkesen mondtuk: Gazdag parasztok országa akarunk lenni. Európa vitaminkertjévé kell lennünk. Felnevelődött egy új nemzedék, amely disco, presszó, város, fehérköpeny nélkül nem akar már élni, s nem ismeri az életet termelés örömét, a természetben élés értékét. A magyar jövő gazdaságilag is azokon fordul, akik olyan világszemlélettel-erkölccsel rendelkeznek, hogy képesek meglátni azokat az értékeket, amelyekre az elmúlt negyven esztendő vakká tette a maga áldozatait.

Annál többet tehet, minél kevesebbet tesz

Talán ennyi is elég, hogy nyilvánvaló legyen: egy az eddig pusztítóól különböző és más érték szemlélet és ennek megfelelő értékvalósítás az, amin társadalmunk jövője, annak milyensége fordul. Mit tehet etekintetben az államhatalom? Az oktatás, a nevelés, a közművelődés kérdéséről van szó. Az előző témáknál azt láttuk, hogy semmit vagy vajmi keveset. Itt mi a helyzet? Különös. Annál többet tehet, minél inkább visszafogja magát. Ami pénze erre az adóból, a költségvetésből jut, abból minél kevesebbet használjon fel bürokratainak a kezelésében. A kultúra intézményeinek menedzselését, az intézmények fenntartásához szükséges személyi és dologi költségeket juttassa olyan társadalmi szervek kezébe,

amelyek az állampolgárok, az azonosat akaró csoportok bizalmából s önszerveződéséből jöttek létre. Konkrétan és például: a szülők határozzák meg, hogy milyen tárgyú, milyen világnézetű iskolában akarják neveltetni gyermekeiket. Azaz a társadalom teremtse meg maga azokat a kultúrát termelő-fogyasztó formákat, amelyeknek szükségét érzi. Állami szervezés ott legyen, ahol nem jelentkezik még a társadalmi szerveződés igénye. Amint jelentkezik, húzódjék vissza. Ellenőrző szerepe annyi legyen, amennyivel a törvényhozás megbízza. Ne legyen erőltetője tehát semmiféle hatalmi koncepciónak.

Jézus közössége és annak munkája

A Jézus korabeli zsidó társadalomnak volt egy szava, a kahal. Ezt használta Jézus, amikor arról a tizenkét fiatalról, és azok folytatóiról szólva mondta, az én közösségem. Erről a közösségről állította, hogy a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. E kahal szó görög-latin tükörfordítását, az ekklésié-t a magyar nép nyelvgéniusza az Árpád-kor elején nem vette át. Saját lelkéből: idháznak, azaz üdítő háznak mondotta. Ebből lett későbbi nyelvi fejlődéssel a mi mai "egyház" szavunk. Vegyes érzelmek fűződnek bennünk az egyházhoz, annak kétezer esztendősi történelmi múltja és útja következtében. Én azonban mégis belelátom és beleérezem e szavunkba a jézusi kahalt: 13 fiatal embernek a szövetségét, életre-halálra szóló szövetségét a jézusi ígék megértésére, megvalósítására. S ezért, ha valaki megkérdezi tőlem, hogy mit akarok társadalmunk különböző formálásának eszközeül, ezt válaszolom: a jézusi kahalt akarom. Az elmúlt félszázad hazai földön (itt először, másutt valamivel később) még a 40-es évek közepén elkezdte ennek a jézusi kahalnak az életre hívását. Nem egyháznak, hanem kisközösségnek nevezte magát.

Mik ennek a kisközösségnek a jellemző vonásai?

- Kicsi. Annyi ember alkotja, amennyi körül tud ülni egy asztalt.
- Belső célja: elsajátítani a dolgok jézusi szemléletét, s ehhez a szemlélethez oda alakítani kinek-kinek magának a maga életét.
- Külső cél: megnőni annyira ebben a feladatban, hogy képes legyen ki-ki összeszedni a maga tizenkettőjét, akik már az ő segítségével fogják szolgálni a fenti belső célt.
- Eszközük: a négy evangélium s mindaz ami a múltban, jelenben, jövőben az evangéliummal összhangban megszületik az emberi szellemből, úgy gondolva, hogy az ember legjobb hangjai az emberben lakozó Istenéi.
- Ennek érdekében minden társuk megnyilatkozását várakozó figyelemmel hallgatják. Nincs belevágás a

másik szavába, s amikor valaki azt mondja, hogy pont, akkor a mellette ülő a szó, és így tovább. A nagykorúvá nevelődés, az emberméltóság megbecsülésének az iskolája ez.

Az államhatalom e tekintetben egyet csinálhat. A pozitív semmit. Korábbi félszázados gyakorlatával szemben nem üldözi, nem börtönzi őket. Támogatásra nincs szükségük. Jaj annak a kisközösségnek, amely támogatást fogad el erőszakszertől. Kár volt megszületnie. Kár, mert félre fog beszélni. Mert áruló írástudók gyülekezete lesz belőle. Isten nem hagyja magára az embert. Nem is képes reá. Önmagát lehelte belé az emberbe. S az ember, ha akarja, ha engedi, megszólaltathatja őt, s ennek nyomán Isten vezetheti az embert arra, amire megteremtette, az életre és nem önmaga elpusztítására. Kahalok sarjadnak sokfelé. Az elmúlt félszázad borzalmi valakiket arra indítanak, hogy közhelyek szajkózása helyett gondolkodjanak. Eljutott hozzám a "mindeni"-ek ez év márciusi nyilatkozata. Akárminő fából-vaskarika is, erőszak-hatalom nélküli államot akarnak: aláírták, hogy csak erőszakmentes akciókkal akarják szolgálni a társadalom javát.

FARKAS ISTVÁN

HÁLA

*„Ekkor haragra lobbant
ura, és átadta őt a
hóhérokknak, amíg meg
nem fizeti neki az egész
tartozást. Így tesz majd
az én mennyei Atyám is
veletek, ha szívetekből
meg nem bocsátotok,
mindenki az ő
atyjafiának.”
(Máté
18,34-35)*

Amikor ötezer év eltelt és kiszabadult a börtönből, megtisztult, gyermeki szemmel nézett a világra, pont úgy, mint az, aki úgy tudja, hogy nincs adóssága. Ismét egy lehetőség lett az élete. Hallotta a madarak énekét, látta a felhők vonulását, friss tavaszi szél simogatta az arcát és az élet körülölelte. Mélyet szippantott a friss, tavaszi levegőből, szeme könnyel telt meg és szájában valamilyen furcsa ízt érzett.

Aztán hirtelen eszébe jutott mindaz, ami egy percre sem hagyta nyugodni börtönévei alatt. Nem emlékezett rá, hogy valaha is kölcsönt kapott volna a királytól akár csak egy dénárt is, nemhogy tízezer tallért. Ezért tette azt a szent fogadalmat magának, hogy ha egyszer

kiszabadul, bekéredzkedik a királyhoz és megkérdezi milyen kölcsön miatt kellett ötezer évig börtönben sýnylődni.

Az ajtónálló a trónterembe vezette, fel azokon a hosszú egyenes klasszikus stílusú lépcsőkön, melyeket már ismert. Amikor a kapuban elmondta mi járatban van, tekintetük összekapcsolódott és egy pillanatra úgy tűnt neki, mintha az ajtónálló szeme mosolygott volna. Mintha várta volna érkezését.

Mikor a trónterem ajtaja becsapódott mögötte előre ment egészen a trón lépcsőjéig. Nem érzett semmi félelmet, mert számtalanszor elképzelte a helyzetet előre és most minden úgy is történt. A király mozdulatlan arccal nézte, ahogy a trónhoz közeledett, de tekintete nem dőfte át, és nem is simogatta. Olyan volt a tekintete, mintha mindent látott volna egyszerre anélkül, hogy valamire is fókuszált volna.

Eléje érve tisztelettel meghajolt, így maradt néhány másodpercig, majd felegyenesedett. A király szemébe nézett és feltette régen előkészített kérdését.

– Felség, Nagytiszteletű Uram. Most, hogy – úgy tűnik - letöltöttem büntetésem az utolsó dénárig és szabaddá váltam, szeretném megkérdezni, mikor kaptam Tőled kölcsön tízezer talentumot, amikor egész életemben nem láttam ekkora összeget? Ezen töprengtem éjjel és nappal ötezer éven keresztül, de nem találtam választ rá. Kérlek, segíts emlékezniem.

A király szeme egy pillanatra összeszűkül s jobb kezét hirtelen felemelte, mint aki el akar hessegetni egy legyet, de aztán szeme megenyhült s keze ismét megpihent a combján.

Hosszan, türelmesen nézett rá, ahogy egy apa nézi csöpp, gügyögő gyermekét a bölcsőben, amint az feléje nyújtja kicsi kezét. Felállt, nyugodt egyenes léptekkel lejött a trónról és lassan elindult a hosszú oszlopcsarnokban. A szolga követte.

– Hosszú idő az ötezer év és hosszú annak az adósságnak a listája is, amit letörlesztettél – mondta lassú, de szeretetteljes szavakkal. S mégis kevés volt arra, hogy meglásd, mi is volt ez? Hogyan segíthetnék akkor én neked?

Az oszlopcsarnoknak az a része, ahová értek gazdagon terített asztalokkal volt tele.

– Egyél – mondta a király –, bizonyára nélkülözned kellett, amíg az adósságodat törlesztetted.

A szolga mohón esett neki a rég látott csemegéknek és gyümölcsöknek. A király egy darabig csendben nézte, majd tovább indult és halk hangon beszélni kezdett.

– Volt egyszer egy nagyon gazdag Ember. Mikor rájött, hogy szinte észrevétlenül, de csökken a vagyona s így lassan a saját és a vele együtt élők megélhetése kerül veszélybe, nagy Beruházóvá vált. Létrehozott egy Multi-level-marketinget. Egy egyszeri, nagy beruházással kibocsátotta vagyona egy részét, azt a

lehetőséget, hogy ez a tőke működve, önmagát ellenőrizve és fenntartva létrehozson olyan önálló egységeket, melyek egymást táplálva és fejlesztve még számára is visszatápláljanak annyit, amennyi a vagyona fogyását ellensúlyozza. Az új rendet az egész világon elterjesztette és a nagy Beruházó látta, hogy jó.

Egyszer, valahol a többszintes, világméretű hálózat egy kis falujában leégett az egyik gyár. Valamilyen előre nem látott elektromos zárlat okozta a tüzet. Sok ember meg is halt, mert éppen műszakváltás volt és a tűzoltók sem voltak a helyzet magaslatán. A gépek tönkrementek, csak a csarnok szerkezete maradt fenn. A megmaradt emberek depressziós állapotba kerültek szeretteik, munkahelyük és teljes egzisztenciájuk elvesztése miatt.

A nagyon gazdag Embernek jelentették, hogy mi történt. Tudta, hogy évekig nem lesznek képesek a környező gyárak kitermelni a helyreállításhoz szükséges javakat. Azért, hogy elkerülje a depresszió okozta további katasztrófákat, más gyárakból továbbra is folyamatosan biztosította számukra a szükséges alapanyagokat és energiákat. Az emberek lassan megnyugodtak, mert a megélhetésük legalább biztosított volt. Továbbra is bejártak a gyárba – mert máshová úgyszemehalhat – kereskedni kezdtek az alapanyagokkal, mert nem volt gépük, amivel fel tudták volna dolgozni őket. Éltek és szaporodtak és a legokosabbak közülük egyre újabb, és újabb lehetőségeket fedeztek fel az alapanyagok és a gyárépület hasznosítására. Az eredeti technológiát elfelejtették, mert nem volt már szerepe az életükben. Elfelejtették a nagyon gazdag Embert és annak célját is, mert úgy érezték, hogy az alapanyagok és az energia azért áramlik hozzájuk, mert jár nekik, nekik, akik önmaguk számára hasznosítják. Ezért aztán tovább fejlesztették a gyár maradványainak és az alapanyagoknak az elemzését, megfűrtak, vegyelemeztek és kivontak minden számukra hasznosítható javat belőlük, és a termékekkel is kereskedni kezdtek. Életük ennek következtében virágzásnak indult. Lassan az egész falú beköltözött a gyárépületekbe, mert ott ingyen fűtés, víz és élelem volt. Csak a jövedelmek elosztása terén voltak viták és azok sokszor vezettek ellenségeskedéshez közöttük. Ilyenkor sokakat önmaguk közülük elüldöztek és meg is öltek.

Mint mindenkinek a Multi-level-marketingben, az ottani embereknek is kis elektronikus chip volt beültetve gyomorszájuk fölé, de egy idő után elfelejtették, hogy mire való, így sokan kioperáltatták, a többiek pedig elrejtették mások elől, mert szégyellték. Pedig korábban arra szolgált, hogy a rend jó működése érdekében közvetlen kapcsolata lehessen mindenkinek a nagyon gazdag Emberrel.

Sok jónak látszó kezdeményezése volt azoknak, akikben volt valamiféle jó szándékú gondoskodás a többiek és a gyár sorsa iránt, s akik nemcsak saját hasznukat és nyugalmukat nézték. Ebből születtek meg olyan ötletek, mint a teljes egyetértésben történő gazdálkodás, a betegek és árvák segítőszolgálat, a gyár és környéke állagának folyamatos figyelése és fenntartása, és a szomszédos, szegényebb falvak lakóinak támogatása. Jól és elégedett lélekkel éltek, mert úgy gondolták megtették mindent, ami szükséges a maguk és környezetük fenntartására.

Amikor a nagyon gazdag Ember látta, hogy már nem depressziósok, sőt elégedettek, bár igen furcsa szokásokat vettek fel elhatározta, hogy elküldi az egyik pszichológus-mérnökét egy kisebb géppel és a régi technológiával, hátha már alkalmasak az emberek arra a feladatra, amire a gyárat és őket szánta. Az emberek azonban kinevették a mérnököt, mesének vették a Multi-level-marketingről és a beültetett chippek hatásáról szóló történetét, gépét összetörték, papírjait elégették, és elzavarták, mert úgy látták, hogy minden úgy van jól, ahogy van.

A nagyon gazdag Ember látta ezt, de volt türelme, hiszen nem kicsiben gondolkodott. Újabb mérnököket küldött, s az egyik közülük megnyerte a jó szándékúakat és beüzemelt egy kisteljesítményű gépet, ami az alapanyagokból megkezdte a nagyon gazdag Ember és a környező gyárak számára szükséges anyagok termelését. Néhány lelkesebbet, bizonyos idő után megtanított rá, hogyan lehet újra üzembe helyezni a chipeket és ennek erejével aztán terjedni kezdett a régi technológia, újabb gépek érkeztek és az emberek egy része, feladva az alapanyagokkal való kereskedést beállt a gépek mellé szolgálni a Multi-level-marketinget. Kiepült a működéshez szükséges kapcsolat is a többi gyárral és nagy volt az öröm nagyon gazdag Ember háza körül is. Nem a haszon mennyisége miatt, mert az elenyésző volt, hanem amiatt, hogy sikerült abból a hipnotikus álomból felébredni a gyár munkásait, amibe a sokkok miatt kerültek, és bekapcsolni a gyárat az egymást kölcsönösen támogató és fenntartó hálózatba.

A mérnöknek azonban egy idő után vissza kellett térnie a központi gyárba. Rábízta a dolgok intézését a jó szándékúak egy csoportjára, majd elutazott. A dolgok egy ideig továbbra is jól mentek, de volt néhány munkás, akinek nem tetszett a chip az oldalában és főleg annak időnként megszólaló hangja. Ezek összefogtak, magukhoz ragadták az alapanyagok kezelése feletti hatalmat, kioperáltatták magukból a chipeket és visszaállították a saját maguk kitalálta rendjüket.

A király itt elhallgatott, de lassú lépteit tovább folytatta, amíg be nem fordultak a terem végén a másik

oszlopcsarnokba. Akkor megállt, ránézett a szolgájára és megkérdezte.

– Mit gondolsz, miért tudtak életben maradni a munkások a gyár leégése után? Vajon nem a további is szállított alapanyagok miatt?

– De igen – felelte a szolga -, e nélkül elpusztultak volna, vagy el kellett volna költözniük.

– Mit gondolsz, mi lett volna veled tiszta levegő, éltető tiszta víz, termő föld és azok nélkül a szépségek és harmónia nélkül, amiket a szemed, füled és a többi érzékszerved befogad? – kérdezte most a király.

– Uram, a gyengémre tapintottál – mondta a szolga és lehorgasztotta a fejét. Ezeket a szépségeket nélkülöztem a börtönben a legjobban. Mindenemet odaadnám értük!

– Látod, ezek mind a kölcsönöd részei. És az ételed, a mindennapi, honnan volt?

– De Uram - kiáltott fel a szolga kétségbeesve –, hiszen verejtékesen megdolgoztam minden falatért, ami a testemet táplálta!

– Igen, igazad van, verejtékesen megdolgoztál érte. De mondd – nézett a szemébe a király, és mintha kacintott volna –, honnan kaptad a verejtékedet, honnan a testedet, honnan az erődöt, a szívdobbanásodat, az éjszakai nyugodt pihenésedet és a másnapi egészségedet, honnan a képességeidet, hiszen már a nevükben is benne van: adottságok.

– Igen Uram, - mondta szolga már egy kissé halkabban

– Te teremtettél ilyenek, hogy minden szívdobbanásommal Rád legyek szorulva, de mindaz, amire rájöttem, amit gondoltam és mondtam, amit tettem, a sok megszerzett dolgom, feleségem, gyerekeim, házam, kertem és állataim az enyéme, mert én dolgoztam meg értük, én szereztem őket, azokat nem Tőled kaptam.

A király megállt, csendesen nézte egy darabig majd elmosolyodott és megkérdezte:

– Mondd, mire jöttél rá, mire emlékszel, és mit tettél? Honnan jöttél rá valamire, ha nem tőlem, hiszen tőlem jöttél ki; mit gondoltál ki nélkülem, amikor minden, ami benned van, és amit ki-gondolhatnál magadból én sügtam? Mit mondtál, amit néhány elmélyült pillanatodban ne tőlem, vagy egyébként teremtményeimtől hallottál volna, s mit tettél, amikor még a szívdobbanásaidat sem vagy képes eggyel megtoldani? És a javaid, amiket te szereztél, honnan vannak? Mind tőlem, vagy elődeidtől kaptad őket, ami ugyanaz! Nem is ez a kérdés, hanem a miért? Ezen kellett volna gondolkodnod az elmúlt ötezer év alatt. Mire kaptad mindezeket?

– Rendben van Uram, belátom, semmi sem az enyém, minden Tőled van és kölcsön – ügyeskedett a szolga. – De mondd! Hogyan kellett volna törlesztenem, ha tudtam volna, hogy kölcsön, hiszen ez egy akkora vagyon, hogy száz élet alatt sem tudnék ennyit megkeresni. Miért kívánsz a teremtményedtől

lehetetlent, hiszen nem tehetnek róla, hogy “leégett a gyár”, vagyis hogy csak ennyire képesek?

– Törleszteni csak azoknak kell, akik tudják, hogy kölcsönt kaptak – akik tudják, hogy miért “működik a gyár”. Te megtudtad, hogy tartozol, mert megmondtam neked. Megszántalak, amikor könyörögtél, és elengedtem az egész tartozásodat. És mert megtudtad és elengedtem, lehetővé vált volna számodra, hogy a továbbiakban törlessz. Kicsinyességed miatt ezt elmulasztottad. Az összeg hatalmas. Olyan nagy feladat a törlesztése, mint a tevének a tű fokán átjutni. Ha át akarsz jutni a tű fokán két utat választhatsz. Vagy olyan kicsivé válsz, hogy átférsz, vagy olyan naggyá, hogy te leszel a tű foka, a mérce. De a kettő végül is ugyanaz, mert aki átjutott a tű fokán, az egyben mércévé is válik. Minden törlesztés számomra, ami az adottságaid és lehetőségeid tudatos használatának maximumából jön, és minden tékozlás, azaz adósság marad, ami az adottságaid és lehetőségeid pusztán mechanikus, s így öncélú használatából fakad. Talán egyszerűbben mondom, hogy megértsd: ha nem felejtet el az összeg nagyságát, olyan kitartással fogsz dolgozni, mint egy bika, olyan hittel és akarattal, mint egy oroszlán, és olyan szárnyaló gondolkozással, mint egy sas. Mindez kevés azonban, ha ezeket nem egy tőlük független, együtt-érző, együtt-látó, ítéletmentes szeretet irányítja, mert akkor kárba vész a sok erőfeszítés. Nem a jó, vagy a rossz cselekvéséből, mert ez a két fogalom csak az Én szintemen értelmezhető, annak a szintjén, akinek célja van a teremtéssel. Értsd ezt meg jól, mert ez az egyik legnagyobb akadály benned. Csak kölcsön van és törlesztés. A földi hétköznapi piaci szintjén ez a kölcsön 100 dénár, a létezés szintjén, az Én szintemen ez a kölcsön a tízezer talentum. A törlesztés is különböző. A földi szinten részletekben, vagy egyben történik, megegyezés szerint. Az Én szintemen mindig és mindennel törleszteni kell: minden lélegzetvétellel, minden mozdulattal, minden gondolattal, minden érzéssel és minden pillanatban. Nem egyszerű, mert elszoktál tőle, hiszen el voltál foglalva a saját tulajdonodnak vélt jó dolgok gyarapításával. De nem lehetetlen. A világmindenség minden helyén a kölcsön befogadása és a törlesztés a természetes állapot, csak néhány “gyár” égett le, s csak kevesen tudnak magukénak mindent. Szinte elenyésző a számuk, de nekem nem mindegy egy dénár sem. Láttad volna mekkora ünnepet csaptak a szolgálaim, amikor kiszabadultál. Akkor történt ez, amikor megszólalt benned a „chip”, vagyis valaki, aki érteni akart, s részt venni a teremtésben, aki nem elégedett meg az étellel magával úgy, ahogy van. Valaki, aki keresni kezdett és elhatározott valamit saját szándékából és meg is tette, még ha ez csak annyi volt is, hogy ide jött és feltette a kérdését.

Egy másik élőlény felé a jó szándék csak annyi, hogy ismerem és elismerem, vagyis átérzem a sorsközösséget és az esetleg valamivel jobb életfeltételeimet, és ennek tudatában, ha szükséges megosztom azt, amim van. Olyan ez, mint egy ujjgyakorlat egy zongoristánál. Ha rendszeresen elvégzi, látja a hibáit és van kitartása, akkor talán egyszer el tud játszani egy zongoraversenyt is. Ha nem gyakorol, akkor csak álmodozhat egy siker lehetőségéről. Az éheztem, szomjaztam tanítás alapvetően rám vonatkozik, aki mindenkit táplálok és fenntartok, Én vagyok a koncert lehetősége, mert az Én éhségem és szomjúságom nem 100 dénár nagyságú, hanem a kölcsönadott sok tízezer talentummal arányos. Rád vagyok szorulva. Nekem kell adnod, és ehhez sokat kell gyakorolnod, de nem az ujjgyakorlat a koncert. Az csak egy eszköz.

– Mivel törleszthetek hát, hogyan adhatok neked Uram – kérdezte a szolga egy kis türelmetlenséggel a hangjában –, ha nem a szolgáltatásaimnak adottakkal?

– A börtönben minden újabb nehézség csak azért volt, hogy ne feledkezz el a tartozásodról, ne érezd otthonosan magadat a börtönben, a patkányok között, ne fogadd el a sorsodat, ne add fel a keresését, hogy miért vagy ott, ahol vagy, amikor százszor végiggondoltad az életedet azért, hogy most megkérdézd tőlem, hogy mikor kaptad a kölcsönt és mire. Ha kimész, és újra kezded a életedet, semmi más nem kell tenned ahhoz, hogy törlesszél nekem, csak annyit, hogy nem felejtet el ezt a beszélgetést.

– Soha sem fogom elfelejteni – vágott a szavába a szolga megkönnyebbülve, mert valami nehezebbre, valami végzetesre számított a börtön után. – Esküszöm Neked a... .

– Ne esküdj – monda a király –, mert máris megszegted. Gondolatban már kinn jársz az életben, és azon töröd a fejedet, hogy mihez is fogsz kezdeni a sok kölcsönrel, amihez ismét hozzájutottál. Nem azt kérem tőled, hogy néha – ha jókedvű vagy, vagy ha éppen rosszul mennek a dolgaid – gondolj erre a beszélgetésre, hanem azt, hogy minden gondolatod, mozdulatod, érzésed és érzelmed, minden szavad és lélegzetvételed, s minden szívdobbanásod mögött legyen ott ennek a beszélgetésnek az íze. Ez tényleg nem könnyű, de a kölcsön is hatalmas. Egyetlen lehetőséged, hogy működésbe hozod azt a „chip-et”, ami benned is megvan, és kizárólag rá hallgatsz. Látnod, itt van hozzá a zsebemben az adó. Most is adja a „chip-nek” az adást. Pontosan azt, amit most a füleddel is hallasz. De mi lesz, ha kimész? Itt a nehézség. A „chip-et” működésben kell valahogy tartanod. Ha elromlott meg kell javítanod, ha bepizkolódott meg kell tisztítanod, ha valami eltakarja, hogy elnyomja, vagy túlharsogja a hangját, ki kell tudnod kapcsolni a zavarást. Ez a nehéz. Nem jöhetsz vissza minden percben, hogy

emlékeztessék. Magadnak kell kiépítened az emlékezés mechanizmusát.

A börtönben azzal törlesztettél, hogy szép lassan rájöttél, hogy mindaz, ami a tied – az életedet is beleértve -, az semmi és te is semmi vagy. A törlesztés a felébredés volt a hangomra és egyben a halálad is minden másra csak azért, hogy megtudd az igazat. Akkor váltál szabaddá, amikor végre megszólalhatt benned a hangom és te meghallottad. Ötezer év volt, vagy egy pillanat, mindegy. A szolgálaim énekelni kezdtek örömben, amikor meghallottad a hangomat és kiléptél a börtönödből.

Menj vissza most a „leégett gyárba”, és próbálj meg a dénárok mellett, amik csak kis gyakorlati kötelességek, a talentumokra figyelni. Magyarázd a különbséget mindenkinek, aki hallgat rád. Már tudod, hogy adhatsz, szolgálhatsz és szelíd is lehetsz a tízezer talentum birtokában, ami ismét a rendelkezésedre áll. Nyugodtan adhatsz dénárokat, szolgálhatsz órákat, napokat, éveket és szelíd is lehetsz, mert mindennel ellátalak, hogy elégedett lehess. Legyél bármi közöttük, de ami éppen vagy, az legyél. Az legyél teljes szívvel, teljes lélekkel, teljes erővel, teljes elmével. Lásd az összes szerepedet, játszd jól őket, de egyikkel se azonosulj. A sűgóval azonosulj, mert az vagy te magad, aki már ért. A szemedre és füledre vigyázz, mert ők vannak el legkönnyebben a sűgó hangjától. Halld mindig tisztán a szavát.

A „nagyon gazdag Ember” terve miatt pedig ne aggódj. Jól megtervezte és jól is működik. Ezerbillió egészséges „gyárban” termelik a hozzád hasonló lények szerte a világmindenségben azt, amire Neki szüksége van. Mégsem mindegy Neki, hogy te jól végzed-e a munkádat. Minden jól végzett, tudatos munkának értéke van számára, de csak annak.

Most pedig menj!

A szolgálja teljes hosszában leborult a király előtt. Szólni nem tudott, mert a szíve, a szája és egész teste megtelt valamilyen szokatlan ízzel, amit eddig nem ismert. Csak a könnyei folyása jelezte benne az ismeretlen anyag bőséges jelenlétét. Amikor végre feltápáskodott, egyedül volt. Hallotta a király hangját, aki már valamelyik másik alattvalójával, vagy tanácsadóival beszélt fenn, a trónnál. Ahogy lefelé ment a lépcsőn egyre ott zúgtak a szívében a király szavai és érezte azt a furcsa ízt a nyelve alatt. Az ajtónálló egy szépen hímzett kabátot dobott a vállára, mert hisz még szinte semmi sem volt rajta.

Az őr kinyitotta a nagy kaput és ő kilépett.

Hééé, te! – kiáltott utána az ajtónálló. – Mindig figyelj a kezedre és a lábadra! Rájuk hallgass! Ők emlékeztetnek majd mindenre, ami szükséges.

Csak állt a napfényben és nézte a kaput, ami már rég becsukódott. Az íz ott volt még a szájában, a könnyei is folytak, amikor egy galamb szállt le eléje és burukkolva

morzsákat kunyerált. A lába magától lendült meg, mert mindig utálta a galambokat. S akkor eszébe jutott, amit az ajtónálló kiáltott utána. A lába emlékeztette valamire, ami nem hozzá tartozott, és akadályozta a törlesztésben.

2004. Karácsony

BULÁNYI GYÖRGY

RÉGI IMÁDSÁG

„...nem a magam érdeméből mondom el mindezt Neked,
Uram és Mesterem”

Bethlehemben megtestesült, keresztrefeszített Istenember, Názáreti Jézus! Feltámadásoddal beigazoltad minden szavad. Hiszek Neked. Hiszem és büszkén vallom, hogy testvéred vagyok. Hogy Te vagy a fő és én a tag abban a titokzatos Krisztus-testben, amelyben mennybemeneteled után - mint második Krisztus - itt maradtál közöttünk az Egyházban. Életem végső értelme, hogy ez a Titokzatos Test betöltse hivatását: a golgotai áldozat gyümölcse, a kegyelem, eljusson azokhoz, akikért meghaltál, minden emberhez. Eljusson és üdvözítse őket.

Köszönöm, hogy a magyar nemzet gyermekévé tettél. Akarom is szolgálni minden erőmmel országom és nemzetem. De túl minden országon és nemzetem életem nagy célja a Hegyi Beszédben meghirdetett Isten Ország. Egész éneket, úgy, ahogy Tőled kaptam, az Isten Ország építésére ajánlom. Akarom, hogy a lelkekben megszülessék az Ország, amelyben szent az Istennek a neve, s amelyben az Ő akarata történik, miként a mennyben. Nincsen kikötésem. Feltétel nélkül adom át magam e második Krisztusnak, az Egyháznak. Rendelkezz velem! Íme, itt vagyok. Küldj! Küldötted, apostolod akarok lenni. - Ha élet, élet. Elviselem, bármilyen nehéz is legyen. Ha meg halál, majd ad hozzá erőt, aki Tarziciusnak és Ágnesnek adott, azt is elfogadom.

Tudom, hogy nem a magam érdeméből mondom el mindezt Neked, Uram és Mesterem. Tudom, hogy Te választottál, és meg sem érdemlem. De ha kiválasztottál, én ragaszkodom e választáshoz. Éppen ezért ígérem, hogy szentséges Tested és Véred vétele által egyre szorosabban és elszakíthatatlanabban fűzlek magamhoz, hogy Benned éljek és elválaszthatatlanul egy legyek Veled. Ígérem, hogy eltanulom Egyházadtól az örök élet ígét, s addig tanulom, amíg csak úgy nem fogom tudni hirdetni tanításodat, hogy megértsék és befogadják azok, akikhez küldesz. S ígérem végül,

hogy állhatatos leszek a szürkeségben is. Akármilyen piciny és rejtett lesz az a feladat, amelyet reám bíz az, akit fölém rendeltél ez Isten Országát építő munkában, megteszem. Akarok lenni az Isten sürgönydrótja, amelyen átmegy az üzenet!

Nem akarok más dicsőséget, csak a Krisztusét, a keresztes dicsőségét, hogy Krisztussal imádkozhassam, dolgozhassam, és kiegészíthessem szenvedését az emberiség boldogságáért. Az Isten e szép világát meg nem vetem, de semmi sem kell belőle, ami benne Krisztussal ellenkezik. Csak Őbenne legyen örömöm és dicsekvésem. "Ne dicsekedjem másban, mint a mi Urunk keresztyében, akiben keresztfeszült nekem a világ és én a világnak." Add, Uram, hogy soha el ne feledjem szavad: "Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért... Boldogok vagytok, midőn szidalmaznak és üldöznek titeket, és hazudván minden rosszat mondanak rátok énérted. Örüljete és vigadjatok, mert jutalmatok bőséges lesz a mennyekben."

Szentháromságos egy Isten, adj erőt, hogy ennek örüljek, ezen vigadjak, a mi megfeszített, de feltámadott Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

Debrecen, 1948

TARNAI IMRE

ERÉNY-E AZ IGAZSÁGOSSÁG?

"Hogy' lehet ilyet kérdezni?!" - kiálthatnak fel a cím hallatán azok, akik számára evidens, hogy az igazságosság erény. Miért evidens? - kérdezek vissza. Azért, mert így programozták az agyunkat? Megkérdezni mindent lehet, csak megfelelő választ kell adni a kérdésre. A válasz akkor megfelelő, ha megalapozott érvekre épül. S ha a dolgozat fejtegetései igenlő válaszhoz vezetnek, akkor megnyugodhatnak az előbbieket szerint méltatlankodók, sőt megerősödhetnek álláspontjukban. De ha nemleges lesz a válasz, akkor - ha becsületesek - két választásuk marad: vagy megváltoztatják a véleményüket, vagy megfelelő ellenérvekkel megcáfolják a nemleges válaszhoz vezető argumentumokat.

Induljunk hát előítéletek nélkül, tiszta lappal!

Hogy világos legyen, miről is van szó, a fogalmak tisztázása előtt nézzünk utána az "igazságosság" szó etimológiájának!

I. (Etimológia)

Nyelvünkben aránylag ritka hosszúságú, 5 tagú, sokszorosan toldalékozott szó. Miből lett? Két betűs

picinyke melléknévből, amely az etimológiai szótár tanúsága szerint az ugor korból ránk maradt ősi örökségünk: "jó". Ennek a szónak eredeti jelentése: derék, becsületes, kedvező, hasznos, megfelelő. Magam így fogalmaznám - azt hiszem, hogy kifejezem vele a lényegét -: olyan, amilyennek lennie kell.

Hogy nőtt ki ebből a szóból az, hogy "igazságosság"? Kövessük nyomon!

14-15. századbeli nyelvemlékek bizonyítják, hogy már akkoriban használták ennek a melléknevecskének a középfokát annak a végtagnak a megjelölésére, amelyek az ügyesebb: "jobb kéz". Innen általános értelmet kapott ez a középfokú melléknév: irányjelölő határozószó lett belőle, aztán főnévként is önállósodott, jelentve önmagában is a jobb kezét. A hosszú "bb" "g"-vé alakult és lett belőle "jog". (Talán ismeretes, hogy azt az erdélyi apátságot, ahol Szent István király jobb kezét hosszú ideig őrizték, mindmáig "Szentjogi apátság"-nak hívják.)

Az "i" és a "j" betű közötti rokonság nyilvánvaló, semmi csodáltnivaló nincs hát azon, hogy régen a "jog" szót adott esetben vagy adott tájakon "ig"-nak is mondták. (Vö. juhar ~ ihar; juhász ~ ihász; jonkább ~ inkább.)

Ehhez jöttek azután a toldalékok. Lássuk őket sorban, hogyan születtek meg általuk az új értelemmel rendelkező szavak!

1. Gyakori névszóképzőnk az "sz" betű, amely zöngésen "z"-vé lesz. Így született az "ig"-ből az "ig-oz", mai alakjában "igaz". (Már az Ómagyar Mária-siralom emlegeti az "ygoz Symeon"-t.) Jelentése: becsületes, valóságnak megfelelő, valódi, tehát ugyanaz, mint az alapszóé, a "jó"-é.

Az Értelmező Szótár, amely a szavak mai értelmezését igyekszik meghatározni, az "igaz" szónak a következő melléknévi jelentéseit sorolja fel:

- ami a tények összefüggéseit, a valóságot híven tükrözi;

- valóságosan átélt, őszinte;

- becsületes, feddhetetlen.

2. A következő toldalék a "-ság". "Igaz-ság", az "igaz" melléknév főnévi alakja.

Erről a következőket olvassuk az Értelmező Szótárban:

- valaminek igaz volta;

- a valóságot híven tükröző, neki teljesen megfelelő, igazi tényállás;

- valamely közösségben kialakult erkölcsi eszmény, követelmény, ill. ennek érvényesülése;

- a törvényeknek, jogszabályoknak való megfelelés, ill. nekik megfelelő döntés, ítélet.

Látható, hogy mindkét esetben - a melléknévi alak és a belőle képzett főnév esetében is - elsősorban logikai kategóriáról van szó: arról, hogy megfelel-e egy állítás, egy kimutatott érzés a valóságnak. Visszaautalva a kiindulásra, az alapszóra: jó-e, helyes-e az állítás, az

ézés, olyan-e, amilyennek lennie kell. Aztán átcsúszik ez az értelmezés az erkölcsi kategóriába, amikoris az erkölcsi eszményeknek, ill. a törvényeknek való megfelelés jelölésére használjuk a szót.

3. Jön a harmadik toldalék, az "-os", amely a főnévvé alakított melléknévből ismét melléknevet csinál: "igazság-os".

Az Értelmező Szótár szerint igazságos az, aki az igazságot követi, érvényesíti.

Ez már hozzáállás, cselekedet: véglegesen megérkeztünk az erkölcsi kategóriához.

4. Mit sem változtat már ezen a tényen a negyedik toldalék, amely ismét a főnevesítő "-ság". Az "igazságos" melléknévből képzett főnév: "igazságosság".

Jelentése:

- valakinek, valaminek igazságos volta;
- az igazság érvényesülésének v. érvényesítésének erkölcsi követelménye, eszménye.

Nem csoda ezek után, hogy amikor a nyelvújítók alkalmas magyar szót kerestek a latin "ius" fogalom jelölésére, és hozzá azt is felfedezték, hogy a nyugati nyelvekben ugyanaz a szó jelöli a jobb kezet és az általuk magyarítani akart fogalmat (németül "Recht", angolul "right", franciául "droit"), ezen felbuzdulva felelevenítették az addigra elavult "jog" szót, és adták neki mai értelmét. "Igazságosság" és "jog" tehát etimológiailag is egy töről fakadnak.

A mindennapi szóhasználatban a felsorolt formulák keverednek. Sokszor használják az "igaz" szót főnévként, "igaz ember"-t jelölve vele, vagy az "igazság" szinonimájaként. Az "igazság" szót pedig "igazságosság" értelemben is szokták használni, holott - amint rövidesen látni fogjuk - más nyelvekben egymástól merőben különböző, egymással még csak rokonságban sem levő szavak jelölik ezeket a különböző fogalmakat.

Házunk táján még tovább bonyolítja a dolgot, hogy Szent Pál óta a szócsalád újabb, harmadik - ha úgy tetszik: teológiai - jelentéstartalmat is kapott, amit úgy szoktunk fordítani, hogy "Istennek tetsző".

Nyomon követhettük a szó kialakulása során a jelentés változását. Összefoglalom:

A szó fejlődése:

jó ~ jobb(középfok) ~ jobb(kéz) = jog = ig ~ igaz ~ igazság ~ igazságos ~ igazságosság.

(Ebben a felsorolásban a "~ jobb(kéz) = jog = ig ~" állomásoknak csak etimológiai szempontból van jelentőségük, azért a következőkben ezeket kihagyom.)

A jelentés fejlődése:

~ jó: olyan, amilyennek lennie kell (közelebbi konkretizálás nélkül: akár erkölcsi, akár logikai téma);

~ igaz: olyan állítás, ami megfelel a valóságnak (elsősorban a tények szintjén: logikai kategória);

~ igazság: ennek az állításnak a tartalma (előző fogalom főnévi alakja);

~ igazságos: aki ennek megfelelően viselkedik, cselekszik (erkölcsi kategória);

~ igazságosság: az ilyen viselkedésmód (előző fogalom főnévi alakja).

Érdeemes odafigyelnünk arra, hogy ezek a magyarul egymással etimológiailag rokonságban lévő, de tartalmilag egészen mást jelentő szavak más nyelvekben hogy hangzanak.

Magyarul: igaz ~ igazság ~ igazságos ~ igazságosság

Görögül: el nem rejtett, nyilvánvaló, érvényes, ~ ami érvényben van)

Latinul: verus ~ veritas (iustus ~ iustitia.

Németül: wahr ~ Wahrheit (gerecht ~ Gerechtigkeiteit.

II. (Fogalomtisztázás)

Az imént az etimológiai fejtegetés során már előkerült a szó értelmezése is, szabatos meghatározását mégis szakkönyvből kellene meríteni. ... Ezt pótolom most a Révai nagylexikonon meglehetősen kimerítő szócikkéből vett idézettel, amelyekben természetesen lesznek a meghatározás tekintetében átfedések az eddig hallottakkal:

"IGAZSÁGOSSÁG (igazság a szó erkölcsi jelentésében) az emberi cselekvésnek a jog és erkölcs normáival való megegyezését jelenti; minden embernek megvan a maga jogköre; ezt kölcsönösen tisztelnünk kell, ez az I. nem egyéb, mint az e tiszteletnek megfelelő cselekvés - [jól értsük! Nem az ember iránti tiszteletről van szó, hanem a jogkör iránti tiszteletéről!! (- beszúrás tőlem)] -, illetve az a lelki állapot, melyből ily cselekvés fakad. Az erkölcsi jogrend tételes törvényekben nyer kifejezést; így megkülönböztethetünk jogi értelemben vett, törvényes, formai I.-ot és erkölcsi értelemben vett I.-ot, amely természetesen nem mindig megegyező. Ezért mondja a latin szólás: Summum ius, summa iniuria, azaz a törvény betűje szerint vett I. a legnagyobb igazságtalansággá válhatik.

Teológiai értelemben I. (lat. justitia): sarkalatos erény, amely másokra vonatkozik és képessé tesz, hogy mindenkinek megadjuk azt, ami őt megilleti. Az embert megillető jogok mineműsége szerint van törvényes (justitia legalis), kiegyenlítő, (iustitia commutativa) és osztó I. (iustitia distributiva)."

Mivel a meghatározás "jog és erkölcs" normáival való megegyezésről beszél, és szóba kerül az "erkölcsi jogrend" is, tisztázni kell még hogy mi a "jog", mi az "erkölcs", és mi a "jogrend". A teológiai meghatározás szerint azt kell megadni a másoknak, ami őt megilleti. A közfelfogás szerint a bűnöst büntetés illeti meg, azért a "büntetés" fogalmát is tisztázzuk.

A JOGról a következőket írja a lexikon:

"Népünk észjárása szerint "jogos" az a cselekmény, magatartás, állapot, amely etikai érzésünk szerint "jól" van, azaz amit helyeslünk; nem "jogos", amit etikai érzésünk nem helyesel. E legszélesebb értelemben jogon azoknak az etikai parancsoknak s tilalmaknak összességét értjük, amelyeket az emberi cselekedetekre nézve kötelezőknek elismerünk. De nem minden parancs vagy tilalom, amelyet valamely emberi közösség ily értelemben kötelezőnek ismer el, jogszabály a szó szűkebb, műszaki értelmében. Jogszabállyá e szűkebb értelemben csak azáltal lesz, ha az állam magáévá teszi és követésüket a rendelkezésére álló kényszereszközökkel biztosítja. E két ismertető által különbözik a voltaképpeni jogszabály a vallás, az erkölcs, az illem szabályaitól.

A most jelölt szűkebb, vagyis az állami jog határain belül is háromféle értelemben használtatik a jog szó. Jelenti: 1. A jogrendet, vagyis amaz erők képzelt megtestesítőjét, melyek a jogszabályokat létrehozzák. Ily értelemben mondjuk, hogy "a jog rendel", "a jognak feladatai" stb. 2. A jogszabályt, vagyis azon közkötelező parancsokat és tilalmakat, melyeket a jogrend létrehoz. E kétféle jelentésben beszélünk a jogról a szó tárgyi értelmében. 3. A jogot a szó alanyi értelmében, azaz azt a hatalmat, amelyet a tárgyi jog annak számára biztosít, akinek érdekében a maga parancsát vagy tilalmát kibocsátja (jogalany). Minden jogszabály e szerint két oldal felé fordul: ahhoz, akit jogosít, és ahhoz, akit amannak érdekében kötelez. A viszonyt, melyet ilyképpen a jog minden egyes szabálya által a jogosított és a kötelezett (egy vagy több) személy között létesít, jogviszonynak mondjuk. Ily jogviszony áll fenn a hitelező és az adós között: a hitelező jogosítva van követelni, hogy az adós teljesítsen, az adós köteles teljesíteni. Ily jogviszony áll fenn a tulajdonos és minden más ember között: a tulajdonos jogosítva van követelni, hogy rajta kívül más az ő dolgához hozzá ne nyúljon, minden más ember köteles a tulajdonos dologától tartózkodni. Íme, kétféle jogviszony: a hitelező egy emberrel (az adóssal) szemben van jogosítva, a tulajdonos mindenkiel szemben: az előbbi esetben abszolút, az utóbbiban relatív jogokról és jogviszonyról beszélünk."

Az ERKÖLCSről ezt olvashatjuk:

"Eredetileg a cselekvés és magatartás módja általában, mely közelebbi meghatározását a hozzá függesztett jelzőtől kapja; pl. ... jó E.-ű, hitvány E.-ű ... Mai nap, habár a szó jelentéséből az eredeti határozatlanság nem veszett ki egészen, mégis inkább a jó E.-öt, a cselekvés és magatartás dicséretes és megállapodott jellegét értik rajta. Azonkívül pedig egyértelmű az E.-iséggel, az E.-i törvények összességével. Amit az E. parancsol, az föltétlenül kötelező."

A JOGREND meghatározása tulajdonképpen szerepelt már a "jog" szó kifejtése során. Ott azt olvastuk róla,

hogy a "jog" szó első értelme: "amaz erők képzelt megtestesítője, melyek a jogszabályokat létrehozzák". Az önálló szócikk a következőket írja róla:

"a jognak megfelelő állapot. A J. megsértése a J. helyreállítását kívánja. A jogállamnak főfeladata a J. fenntartása, törvényeivel és államszervezetével a J.-et szolgálja. J.-nek nevezik azoknak a törvényes rendelkezéseknek és intézményeknek összességét is, amelyek a jogok sértetlenségét biztosítják, és megsértésüket megtorolják."

Végül a BÜNTETÉS:

"A pozitív jog értelmében B. az a külső rossz, amelyet a törvény ... a büntetendő cselekmény elkövetőjére, annak igazságos megtorlása végett, s az állami jogrend érdekében megállapít. A B. előfeltétele eszerint a büntetendő cselekmény, alapja a törvény ... s az ennek folytán keletkezett bírói ítélet, rendeltetése az igazságos megtorlás és a jogrend biztosítása. ..."

III. (Érvelés)

E fogalomtisztázás után feltesszük a kérdést: Erény-e az igazságosság? Ez a kérdés a háromféle - logikai, erkölcsi és teológiai - jelentéstartalom közül a másodikra vonatkozik. - Az elsőnek, a logikai jelentéssel bíró fogalomnak eleve nem lehet önmagában erkölcsi vonatkozása. Legfeljebb az a kérdés tehető fel, hogy az igazmondás erény-e. Ez azonban más, önálló téma, amelyet egyébként is részletesen taglal a Merre menjek? - Ami a harmadikat illeti: hogy valaki-valami Istennek tetsző, az nem erény, hanem ténykérdés. Legfeljebb eredménye lehet az erények gyakorlásának. - Marad tehát a kérdés: az a fogalom, amelyet az "igazságosság" szó jelöl, amely erkölcsi tartalmat hordoz, erénynek minősül-e? Más szóval: akarja-e Isten, hogy az ember igazságos legyen?

Aquinoi Szent Tamás módszerével közelítve azt kell mondanunk: Úgy látszik, hogy az igazságosság erény.

Ezt látszanak bizonyítani a következő érvek:

Erénynek minősül az, aminek az ellentéte bűn. Márpedig az igazságtalanság, ami az igazságosságnak ellentéte, bűn, tehát az igazságosság erény.

A közvélemény általában nem szokott tévedni. Márpedig az anarchistákon kívül mindenki úgy gondolja, hogy "jól nézne ki ez a világ, ha nem az igazságra (értsd: igazságosságra) épülne!", "jól nézne ki ez a világ, ha a 'bűnözők' szabadon mászkálhatnának, és nem büntetné meg őket az igazságszolgáltatás!"

Arisztotelész, a nagy gondolkodó a négy sarkalatos erény közé sorolja, és ezt a minősítést a hivatalos keresztény erkölcsstan is magáévá tette.

Hogy ne akarná az Isten, hogy minden olyan legyen ezen a világon, amilyenek ő megálmodta?! Márpedig az eddigiekből úgy látszik, hogy az az igazságos, aki azon van, hogy minden megfeleljen a valóságnak,

megfeleljen az Isten elképzelésének, rend legyen a világban.

Ezek az érvek azonban nem állják meg a helyüket:

ad (d) Valóban minden tekintetben olyan az Isten elképzelt világrend, amilyennek azt az emberiség közmegegyőződése hiszi? Amelyik csak úgy valósulhat az Isten szándéka szerint, ha "mindenki azt adja a másoknak, ami jár neki"? (Maga az Isten is, mert ha az igazságosság erény, akkor benne is meg kell lennie!) Ennek a közmegegyőzésnek kialakulását definitív módon befolyásolta az emberi társadalom struktúrája. Azé a társadalomé, amelynek tagjai figyelmen kívül hagyták, hogy az Isten szeretetre teremtette az embert; fontosabb volt nekik a saját felemelkedésük és gyarapodásuk, mint a másiké, és ennek következtében egyenlőtlenségek alakultak ki: fölé- és alárendeltségi viszonyok hatalmi és vagyoni tekintetben. Azok, akik ennek az egyenlőtlenségnek haszonélvezői, kénytelenek voltak kitalálni a jogrendet, amely szentesíti ezt az állapotot. Ezek után pedig az a bizonyos "törvényeknek való megfelelés", amit az "igazság" szó jelentése takar, az emberi jogrendnek való megfeleléssé torzult.

Ezt az egész koncepciót vetítették aztán vissza az Istenre: jogrend nélkül nem létezhet a világ, tehát az Isten világában is kell lennie valamiféle jogrendnek. Nem is akármilyennek, hiszen az Istennél minden tökéletes, az Ő világának jogrendje is abszolút tökéletes. Nem engedheti meg az Isten, hogy a bűn ne nyerve el a büntetését, mert akkor felborul a Rend! Legfeljebb azt teheti meg, hogy a büntetést ne maga a bűnös szenvedje el, de VALAKINEK KELL bűnhődni! Íme: megérkeztünk a klasszikus megváltás-elmélethez. Aki azonban így érvel, az fölébe helyezi a Rendet az Istennek. Azt állítja: amint nem tud nem-szeretni, ugyanúgy nem tudja a jogosan járó büntetést nem-kiszabni.

Csak hogy nem-szeretni azért nem tud az Isten, mert ő maga a Szeretet. Ha azt mondanám: ugyanígy állítható róla, hogy ő maga az Igazságosság, és ezért nem tud nem-büntetni, akkor ellentmondásba keverednék. Mert szeretet és igazságosság nagyon sokszor kizárják egymást.

ad (c) Arisztotelész a létező társadalmi struktúrát tartotta szem előtt, amely szükségképpen erre az emberi jogrendre épül. Ebben a struktúrában pedig, amelyikben a szeretet nem készíti az embert a számolatlan adásra, valóban szükséges sarkalatos erénynek minősíteni azt a készséget, hogy legalább annyit adjon az ember, amennyit ez a bizonyos jogrend meghatároz. Mi azonban most azt vizsgáljuk, hogy abban az Isten elgondolta rendben, amelyet Jézus helyre akart állítani, tehát az Isten Országában minek minősül, ha valaki azt méricskéli, hogy kinek mi jár.

Amikor az előbb a meghatározásokat kifejtettem, nem egy fogalom emlegetése kapcsán szisszenhetett fel joggal mindenki, akinek a tudatát az evangélium határozza meg. Néhányat kiemelek közülük:

Akkor lesz vmely parancs vagy tilalom jogszabállyá, ha az állam magáévá teszi. Magyarul: emberek kényétől-kedvétől függ, hogy vmi jogos-e vagy sem, eltérni tőle igazságtalanság-e vagy sem. Elméletileg természetesen nincs kizárva, hogy adott esetben felelősségük tudatában lévő törvényhozók lelkiismeretük szerint Istennek tetsző jogszabályt állapítsanak meg. De hát nyilvánvaló: semmi garancia nincs arra, hogy olyan emberek legyenek törvényhozókká vagy törvényhozó testületek tagjaivá, akik valóban minden körülmények között lelkiismeretesekek.

Csak az nevezhető jogszabálynak, aminek a megtartása kényszereszközökkel kikényszeríthető. Nos: legelső sorban ezért összeegyeztethetetlen a jog világa a szeretet világával!

A jog hatalmat biztosít vkik számára parancsok és tilalmak kibocsátásra. Túlnőne ezen előadás keretein annak bizonyítása, hogy az Isten Országában az életodaadás hatalmán kívül semmiféle hatalomnak nincs helye, eléggé bizonyítottnak ismeri ezt köreinkben mindenki. - Emberi hatalmat megszerezni általában erőszakkal szoktak, megtartani a gyakorlatban csak erőszakkal lehet: ez nem a mi világunk!

A felhozott példában szó volt arról, hogy a tulajdonos jogosítva van követelni, hogy rajta kívül más az ő dolgához hozzá ne nyúljon. Nos, az is közhely, hogy ez valóban így van a tisztesség-etika világában, de nem a jézusi etika világában.

A jogrend megsértése a jogrend. helyreállítását kívánja. Axiómának minősíti ez a koncepció, hogy a "jogrend" valami abszolútum, mindennél (Istennél is) előbbre való.

A büntetés alapja a bírói ítélet. Tudjuk valamennyien, hogy a jézusi parancs - "ne ítéljetek!" - pontosan a bírói ítéletet tiltja, ill. tartja fenn az ítéelő Istennek. Annak az Istennek, akit ugyan előszeretettel neveznek egyes szentírási könyvek "Örök Bíró"-nak, de akiről Jézus tanításából eléggé világosan tudjuk, hogy emberi fogalmak szerinti ítélezéssel soha nem ítélt, mert az Örök Szeretet nem tud büntetni. Mindig szívesen idézem ezzel kapcsolatban az 1Kor 4,5-öt: "Ne ítélezzetek hát időnap előtt, míg el nem jön az Úr. Ő majd megvilágítja a sötétség titkait, és földéri a szívek szándékait. Akkor majd mindenki megkapja az elismerést az Istentől."

Egyáltalán hogyan lesz valakiből bíró? Az uralkodók vindikálták maguknak a bíraskodás jogát. Már az ő esetükben is problematikus volt, hogy adott esetben az Isten szemszögéből nézve igazságosan ítélezzetek-e. Mennyi gonosz, mindenki által igazságtalannak minősített ítélet született despoták részéről, amelyeket a

definíció alapján mégis igazságosoknak kell mondani! Most meg egyszerűen kineveznek valakik egyeseket bírónak. Megint azt kérdezem, mint az előbb a törvényhozókkal kapcsolatban: Mi a garancia arra, hogy olyan emberek lesznek bírónak, akik valóban minden körülmények között lelkiismeretesek és akár csak emberi fogalmak szerint is mindig igazságosan ítélnék?

Eszembe jut Sánta Ötödik pecsét c. regényének egyik jelenete. A nyilas tisztecskének a felettese felteszi a kérdést: "Mondja, egyáltalán miért ver maga?" A válasz: "A megszerzett hatalom jogán!".

ad (b) Az a közvélemény, amelyik a b) pontban idézett szlogenekkel érvel, szintén a tisztesség-etika szintjén gondolkodik és a létező társadalmi struktúrát veszi alapul.

Azt mondja: "jól nézne ki ez a világ...!" Hát mit mondjunk? Valóban "jól néz ki" ez a világ minden "igazságosságával" együtt! Az "igazságos" ítéleteket mindig csak a pernyertesek tartják igazságosnak, az "igazságos" békeszerződéseket a győzők diktálják, és minden ilyen "igazságos" ítélet és békeszerződés csírájában hordja a békétlenséget, bosszúvágyat, magyarán a szeretetlenség melegágya.

Lehet ilyesmikhez közünk?

Ami pedig a "bűnözők" ügyét illeti: Milyen címen ítélkezik egyik ember a másik fölött? Előbb már szó volt róla, hogy hogyan lesz valaki bírónak. Mi garantálja az abszolút alkalmasságát? Egyáltalán lehet-e valaki abszolút alkalmas erre a feladatra, még ha eltekintünk is a bírói ítélet jézusi tilalmától? Ki az, aki saját magát feddhetetlennek meri mondani?! Hogy annak a "bíróknak" csak "kisebb gyarlóságai" vannak? Akkor ez csak mennyiségi különbség! Ki mondja meg, hogy hol a határ, ami után már "jogos", hogy a "kisebb vétkeket" megbüntesse a "nagyobb vétkeket"? Milyen sok ítéletről derül ki utólag, hogy téves vagy igazságtalan! Aztán: kinek-minek használ, ha rács mögé kerülnek a "bűnözők"? Összezárják őket, egymástól tanulnak, és gonoszabbnak kerülnek ki, mint amilyenek voltak, amikor bementek! Mert akit nem életfogytiglanra ítélnék, az előbb-utóbb kiszabadul! És akkor nem "mászál szabadon", ahogyan a fiktív kérdés fogalmazta? Csupa megválaszolhatatlan kérdés, amelyeket már százszor feltettünk, amikor ez a téma előkerült. Az "igazságszolgáltatásnak" nevezett gépezetben minden büntetés igazában megtorlás, ami azon a téves nézeten alapszik, hogy ezzel "helyreáll a Rend". Ez a nézet elfeledkezik arról, hogy nem az

ember van a rendért, hanem a rend van az emberért. Ha egyáltalán lehet valamiféle haszna a büntetésnek, az csak az lehet, hogy megjavítja a bűnöst és megelőzi az újabb bűnöket. Ami ezt a célt nem szolgálja, az nem lehet jó! De ami szolgálná ezt a célt, az is csak akkor jöhetne szóba, ha önmagában nem lenne rossz. Márpedig a másik bántása (a "bűnözőé" is!) önmagában rossz!

ad (a) Az igazságosság definíciójából következik, hogy az nem igazságos, aki nem adja meg a másoknak azt, ami jár neki. Hát akkor micsoda? Igazságtalan? Nem feltétlenül!

Az igazságos, aki annyit ad a másoknak, amennyi jár neki. Ha nem annyit ad, akkor nem igazságos. Aki kevesebbet ad (vagy semmit sem), az igazságtalan. De aki többet ad, az sem annyit ad, amennyi jár, tehát az előbbieket szerint az sem igazságos, mégsem minősítjük bűnösnek, nem mondjuk igazságtalannak! Vagyis az igazságtalanság nem azért bűn, mert az igazságossággal ellentétes!

Továbbá: az nem igazságos, hanem "igazságtalan", aki a jog szerint járó juttatást nem adja meg; aki a jog szerint járó büntetést nem adja meg, az sem igazságos, hanem "irgalmas". Tehát mindkét fogalom szemben áll az igazságosság fogalmával, mégis a kettő közül csak az első minősül bűnnek. Azért bűn, mert ellentétes a szeretettel. Ha azért lenne bűn, mert az igazságossággal ellentétes, akkor az irgalom is bűn lenne!

Szokták emlegetni, hogy "milyen csodálatosan össze tudja egyeztetni az Isten az igazságosságot és az irgalmat"! Pedig ez a mondat - ha tetszik, ha nem - fából vaskarika. Abban a pillanatban, amikor irgalmaz, máris nem igazságos, mert nem adja meg a bűnösnek az őt megillető büntetést, amint azt az igazságosság megkövetelné! Ha igazságos lenne, nem irgalmazhatna.

Mіндеzek után tehát azt kell mondani, hogy **AZ ISTEN ORSZÁGÁBAN AZ IGAZSÁGOSSÁG NEM MINŐSÜLHET ERÉNYNEK**, sokkal inkább a szeretet gátjának. Ez nem azt jelenti, hogy szabad igazságtalannak lenni, de igenis szabad, sőt kell nem-igazságosnak lenni. Mert az Isten Országában a csúcserték a szeretet; ami ezzel ellentétes, az ott nem lehet jó, nem lehet erény. A szeretettel bizony sokszor ellentétes a szigorúan vett igazságosság, ill. a szeretet az igazságossággal, persze nem az igazságtalanság irányában. Mert az igazságosság azt vizsgálja, hogy kinek mi jár, és nem törődik azzal, hogy mire van szüksége - a szeretet viszont azt nézi, hogy kin mivel

lehet segíteni, kinek mire van szüksége, nem pedig azt, hogy mi jár neki.

IV. (Biblia)

Eddig ésszel érveltünk, vegyük most elő a Bibliát, annak is először a magyar fordítását!

Megdöbbenő felfedezésre jutottam: A SzIT féle hivatalos magyar Szentírásban az evangéliumokban összesen egy alkalommal fordul elő az "igazságosság" szó, amikor Jézus a Mt 23-ban a farizeusokat korholja, és szemükre veti, hogy elhanyagolják az "igazságosságot". Az "igazságos" szó előfordulásainak száma öt: Egyszer Lk adja Jézus szájába, amikor a 12. fejezetben azt hányja hallgatói szemére, hogy miért nem következtetnek az idők jeleiből úgy, ahogyan az időjárásra tudnak következtetni: "Miért nem ítéletek meg magatok, hogy mi az igazságos?" A másik négy előfordulás Jánosnál található: "Ne látszatra ítéljetek, hanem igazságosan ítéljetek!" - figyelmeztet a 7. fejezetben. "Ítéletem igazságos", ill. "Ha ítélekem is, igazságos az ítéletem" - mondja önmagáról az 5., ill. 8. fejezetben. Ezek tehát mind az ítéletek igazságára vonatkoznak, semmi közülük a témánkhoz. Ahogy az utolsó előfordulásnak sem, amit - eléggé helytelenül - "igazságos" szóval ad vissza a magyar fordítás, amikor is a "főpapi ima" végén (17,25) Jézus az Atyát szólítja meg: "En igazságos Atyám!"

A többi esetben gyakran jelentenek igazmondást mindkét szónak akár főnévi akár melléknévi alakjai. Olykor a mondandók nyomatékozására szolgálnak ("bizony mondom..."), egy ízben pedig a mammonnak a jelzője az igazi mammon). Egyébként az "igazság"-ot jelentik a vizsgálandó szavak, aminek - a szövegkörnyezetet figyelembe véve - az "Istennek tetszés" kifejezés bárhol behelyettesíthető, de egy hely kivételével sehol nem igazolható, hogy "iustitia" értelemben lenne értendő.

Ez az egyetlen hely a Mt 20,4, amikor a szőlőmunkásokról szóló példabeszédben a "harmadik" órában felfogadott munkásoknak mondja a gazda, hogy azt fogja nekik adni, "ami jár". De hát ez sem olyan értelemben tanító jellegű, ami arra vonatkozólag tartalmazna tanítást, hogy "igazságosnak" kell lennünk. Sőt ellenkezőleg: az egész történet borzolja a kedélyeit annak, aki az igazságosságot erénynek tartja, és igazságtalannak minősíti a szőlősgazdát, holott nyilvánvalóan nem az, hanem irgalmas. Legalább is jézusi mércével mérve!

Idevág a következő történet is: Valaki megkérte Jézust: "Mester, mondd meg testvéremnek, hogy ossza meg velem az örökséget." Jézus válasza: "Ember, ki hatalmazott fel rá, hogy bírótok legyetek és eloszam örökségeteket?" (Lk 12,13-14)

Nyilvánvaló tehát, hogy Jézusra hivatkozva nem lehet állítani az igazságosságnak erény-voltát. Annyira

nyilvánvaló, hogy a Léon-Dufour féle Bibliikus Teológiai Szótár is kénytelen a következőket megállapítani: "A jogi értelemben vett igazságosságra való buzdítás nem foglal el központi helyet Jézus igehirdetésében. Nem találjuk meg az Evangéliumban sem az igazságosság kötelezettségeinek szabályozását, sem az elnyomottak valamelyik osztályára való állandó hivatkozást, sem a Messiásnak mint feddhetetlen bírónak ábrázolását. (...) Mindamelllett Jézus bizonyára buzdította kortársait, hogy tegyenek eleget a "közönséges" igazságoságnak, de a szövegekben ennek nincs nyoma." (!)

***

Végső következtetés: bármennyire erénynek tartja a közvélemény az igazságosságot, bármennyire sarkalatosnak minősíti Arisztotelész és nyomában a keresztény morális, bármennyire forradalmi állításnak tűnik is ennek az ellenkezője, ész érvek és evangélium érvek alapján egyaránt azt kell állítanunk, hogy az igazságosság nem erény! Akik erénynek tartják, azért teszik, hogy hangsúlyozzák: az igazságtalanság bűn! Ez igaz is, de ennek alátámasztására elég azt hangsúlyozni, hogy a legfőbb erény a szeretet. **Mert aki szeret, az biztosan nem lesz igazságtalan.** De, aki ahhoz tartja magát, hogy az igazságosság erény, az ennek következtében igazságtalan ugyan nem lesz, de sokszor kénytelen lesz véteni a szeretet ellen. Aki igazságos, az nem lehet irgalmas, az nem bocsáthat meg! Az irgalmas Isten mentsen meg bennünket egy igazságos Istentől!!!

Nagyoroszi, 1999. szeptember

HARASZTI SÁNDORNÉ

MÉG EGYSZER AZ IGAZSÁGOSSÁGRÓL

Tarnai Imre testvérem "Erény-e az igazságosság" c. tanulmánya nagyon értékes munka, de tovább gondolásra késztet, és amiért ilyen, köszönetet érdemel. Mindannyian tudjuk, hogy Isten létezése - élete - gondolkodása nagyon eltér az emberétől. "Bizony, a ti gondolataitok nem az én gondolataim" - mondja Izajás (55,8). A tanulmány megállapításai teljesen helytállóak, amennyiben az igazság/osság fogalmát az emberi törvényalkotás fogalmai szerint vizsgáljuk.

A Révai lexikon magyarázata valóban kimeríti mindazt, amit az ember az igazságosság alatt ért, részletesen kifejti a jog szerinti, az erkölcs szerinti igazságosság kritériumát. Tehát a fenti értelmezés szerint valóban az

tekinthető igazságosságnak, aki megadja minden embertársának azt, ami őt megilleti és amit cselekedetei, magatartása folytán megérdemel. A büntetést is persze, ha erre rászolgált (az ítéletalkotó szerint), vagy az éppen érvényben lévő aktuális törvények szerint. Summázva a tanulmány fejtegetéseit, biztos ki lehet jelteni, hogy Jézus szemszögéből nézve az ember világában, a földön igazság nem létezik, mert amit az ember igazságnak, igazságosságnak nevez, az Isten előtt nem az. Hiszen nincs benne a megbocsátás, az irgalom, nincs benne szeretet. Az emberi szempont csakis ez: "Azt kapod, amit megérdemelsz." Amit tehát az ember igazságosnak él meg, az semmiképpen sem nevezhető ERÉNY-nek. Nem, mert aki igényt tart arra, hogy EMBER-nek nevezzék, kötelességszerűen kell, hogy betartsa mindazt, amit a törvények erről mondanak. A jogos munkabér, az egyenlő esély megadása, a diszkriminációellenesség, stb. stb. Aki ezt nem tartja be, szellemi értelemben nem lehet EMBER-nek nevezni. De állatnak sem, mert részben több, részben kevesebb az állatnál. Isten a saját képére formálta meg az embert, szabad akarattal, a jó és rossz megítélésének képességével, ezért több az állatnál. De kevesebb is az állatnál, mert az állat soha nem igazságtalan. Azt teszi, amit beleprogramozott a Teremtő azért, hogy betöltse azt a szerepet, azt a célt, ami miatt, amiért léte kapott a nagy EGÉSZ-ben. Az állat soha nem tesz ellene az isteni tervnek, gondolatnak. Csak él. Az ember tehát csak akkor EMBER a szó szellemi értelmében, ha önmagára nézve is kötelező erejűnek érzi és be is tartja a törvényt, de azon túlmenően megbocsátani és irgalmat gyakorolni is képes. Az EMBER képes szeretni és szeretetből áldozatot vállalni, mert benne él az Isten. Akár tudatában van ennek a "lelkes teremtmény", akár nem.

Isten világa egészen más. Isten az Abszolút Igazságosság. Isten Kozmoszt alkotott, azaz Rendet. Ebben a Rendben Törvények vannak, a Mindenség ezen a törvényen belül él és létezik, ezáltal marad fenn. Ez a kiegyenlítődé Törvénye. Isten nem ítélik, nem büntet. Ő maga csak szeret, és minden eltévelyedett gyermekét vissza/hazavárja. A Sátánt is. Van "ideje" és türelme. És van tudása arról, hogy egykor majd minden visszatér eredetéhez, Hozzá. Lehet, hogy ehhez évmilliárdok kellenek, világkorszakok egész sorozata - de megvalósul, mert ez az Ő akarata. Ez lesz a beteljesült, tökéletes Isten Ország. Az Isten igazságossága a fejlődés törvényén alapul. Minden fejlődik, változik, rezeg, hullámzik. Amint fenn, úgy lenn. Ahogyan kering, mozog forog a világegyetem milliárdnyi csillaga, bolygója, ugyanúgy kering, mozog, születik, hal meg és változik szünet nélkül a mikrovilágban minden élő sejt és minden atom, minden szubatomi részecske is. Jól tudjuk ezt azóta, mióta

felfedeztük a kvantumfizikát. Ez a törvény a szellemi létezők világában is. "Legyetek tökéletesek, miként a ti Mennyei Atyátok tökéletes!" - ez Jézus parancsa. Jól tudjuk, mert minden nap megtapasztaljuk, hogy ez ebben a néhány évtizednyi "itt és most" életünkben egyikünknek sem sikerül. Tehát akkor Jézus ostobaságot mondott, nem tudta, mit beszél?! Ezt feltételezni istenkáromlás, Jézust ismerve teljes lehetetlenség. Logikus tehát a következtetés, hogy az egyszer megteremtett, de soha meg nem szűnő szellem számára a Teremtő megadja a lehetőséget, az időt, a körülményeket, hogy több, esetleg sorozatos testetöltések tapasztalatán keresztül, önmagát fáradtságos munkálkodással állandóan építve, jó szobrász módjára faragva, alakítva a gondviselő Szeretetisten állandó segítése, támogatása, megbocsátó irgalma által, Benne élve és létezve egyre magasabbra jussunk, egyre inkább közelítsük a célt, a Célt, aki/ami Ő maga, az Ő országa.

A kiegyenlítődé Törvényében létező Mindenségben minden kaotikus, diszharmonikus történésnek, minden ilyen szellemi, - emberi cselekedetnek logikus következménye van. Jóvá kell tenni, ki kell egyenlíteni a "számlát". Meg kell adni, amivel tartozunk, nehogy hitelezőnk börtönbe zárasson, mert ki nem jövünk onnan, míg az utolsó fillért is meg nem fizettük. Csak így működhet a kiegyenlítődé Törvénye, csak így lehet Rend és Harmónia. Isten törvényvilága az Igazság Törvényvilága. Emellett (és nem ennek ellenére) működik az Isten megbocsátó Irgalma, mely minden támogató segítséget megad minden szellemi teremtménynek ahhoz, hogy képes legyen felépíteni, jobbítani önmagát, hogy képes legyen tökéletesedésén munkálkodni meg nem szűnően. És mivel mind az Övé, el is engedheti a tartozást. "Még ma velem leszel a paradicsomban." - mondja Jézus a kereszten a jobb latornak. Igazságos-e ez? Minden bizonnyal. Hiszen Isten a szívünkbe lát, Ő minden gondolatunkat ismeri, csak Ő tudja, hogy valamely cselekedetünknek mik a mozgató rugói, mik az előzményei. Egyedül Ő birtokolja a Teljesség ismeretét, az okozatok okait Ő ismeri. És mivel minden, ami létezik Belőle ered, minden az Övé, ebből a mindenből annyit ad kinek-kinek, amennyire szüksége van. "Talán nem tehetem a magaméval azt, amit akarok?" - kérdezi Jézus tanításában a szólósgazda.

És jó nekünk tudni, hogy bár örök kárhozat létezik, de örökre elkárhozott nincsen. Ez is Isten igazságosságából fakad, hiszen Ő nem szenvedésre és időtlen kínra, hanem öröme és időtlen boldogságra teremtette meg önmagából a Mindenség létezőit, szellemi gyermekeit. Az időben elkövetett bűn nem bűnhődhet időtlenül, mindörökké.

Ez - aránytalansága miatt - ugyanis igencsak megkérdőjelezné nemcsak Isten igazságosságát (még

emberi fogalmak szerint is), hanem egyáltalán Isten szeretetét, irgalmasságát, jóságát, sőt tökéletességét is. Az újrakezdés lehetősége, a fejlődés folytonossága és Isten irgalmas segítsége nélkül nem lehetne tökéletesedés, nem lehetne eredményes építkezés az Isten Országában. Istennél az Igazságosság és az Irgalmasság nem ellentétes, hanem egymást kiegészítő az Abszolútumban szükségszerűen létező fogalmak. Ezért tehát valóban így imádkozhatunk: "Az irgalmas Isten mentsen meg bennünket (az emberi törvények szerint) igazságos Istentől!" De: Az irgalmas Isten fogadjon be mindannyiunkat az Ő ölelő karjaiban létező EGY-ségbe szeretete és mindeneket egybeszerető igazságossága által! Uram, add meg nekünk, hogy mi is eljussunk a Te igazságosságod megértésére, és egyre tökéletesebb megélésére! Mert ez valóban nem Erény, hanem maga az Örök Élet.

Amen

HALÁSZ ENDRE

A SZEGÉNYEK EGYHÁZA

Az elmúlt esztendőben eddig, megszakításokkal, hét hetet töltöttem négy kórházban. Betegtársaim között sok megfigyelésre tettem szert.

Elsősorban nagyon nehezemre esett Isten nevének állandó, minden ok nélkül való emlegetése, csak valami erősítő-szó gyanánt. Azután a folyamatos beszéd során a legnagyobb természetességgel alkalmazott trágár kifejezések, amelyeket társaim észre sem vettek, annyira természetes volt számukra a legotrombább beszéd. Szomorú volt hallanom annak az egyoldalúságnak a megnyilatkozását, hogy legfőbb érték számukra az anyagi érdek volt. Minden ítéletük és véleményük ennek jegyében fogalmazódott meg. Mindenkiel szemben a legképtelenebb rágalmakat állították, mintha minden adatnak gondosan utánajártak volna. Ennek jegyében ítéleztek és mondták véleményüket múltból, jelenről és jövőről. Meg is mondtam nekik, hogy nem értek egyet véleményükkel, mert sok szempontot nem vesznek figyelembe.

Október 23-án szóba került, hogy milyen tömegirtás volt 1945-ben, mennyi embert pusztítottak el 1957-ben (csak most tudjuk meg a 301-es parcella titkait!), most pedig sokakat már idegesít, hogy milyen körültekintéssel hozzák meg a törvényt, nem is a kisemberek, hanem a közélet megtisztítására vonatkozólag, hogy ne lehessen képviselő,

polgármester, gazdasági vagy kulturális intézmény vezetője, akinek dolga volt a III/III-as ügyosztállyal.

A legszomorúbb azonban az volt, amikor a papokra került sor. Azt, hogy a papjuknak asszonya van és két gyereke, csak egyszer került szóba, de annál többször, hogy a pap hogyan "zsarolja" a népet. Mennyi stólat szed, mennyi "párbért". De a legsúlyosabb vád az volt, hogy a temetésekor meg kell fizetni visszamenőleg az elmaradt "párbért" akár 10-15 évre is.

Ezzel a papi ellen-evangelizációval szemben már nem volt érvem. Csak csodáltam azt a vakmerőséget, ahogyan a szűkségből betérőket is képesek vagyunk elvadítani.

1956. január elsején Pécelen megszűnt a stólafizetés. Egy évvel előbb arra kértem a híveket, hogy emeljék fel önkéntes egyházi megajánlásukat, hogy abból kártalanítani tudjuk "stóla-megváltás" címen az alkalmazottakat, és tízezer Ft-tal emelkedik az "egyházadó" összege. (ennyi volt egy évi stóla-jövedelme a plébániának, ami osztódott plébános, káplán, kántor, sekrestyés, ministránsok és templom között, akkor megszüntetjük az esetenkénti stólafizetést. Tizenkétezer Ft-tal emelkedett az "egyházadó", és így püspöki engedéllyel megszűnt a stóla. Néhány évvel később egyik munkatársam utána számolt, hogy hogyan alakult a dolog. Megállapította, hogy a kántor és a sekrestyés jobban járt, a papok valamivel kevesebbet kaptak a stólamegváltásból, mintha esetről esetre kapták volna a stólat. Viszont az erkölcsi haszon sokkal több volt. Az emberek kezdetben nem értették a dolgot. Hogy-hogy nem kell fizetni. Sőt nem is lehet. Nem fogadunk el semmit. Valóságosan háttal mentek ki az irodából. Voltak képviselőtestületi tagok, akik legalább annyit kívántak, hogy azoktól kérjünk stólat, akik nem fizetnek egyházi hozzájárulást. De hiszen az lett volna a legnagyobb melléfogás. Ezek az emberek, akik úgy jöttek be a plébániára, mint más szolgáltató vállalatokhoz, hogy rendelnek, fizetnek és kapják a szolgáltatást, mint más boltban, itt valami mással találkoztak.

A II. Vatikáni zsinaton Lercaro bíboros felvetette, hogy az Egyházzal szemben határozathoz egy fejezetet kellene csatolni, amely kifejti az Egyház szegénységét. A szegénység ugyanis hozzátartozik Jézus és a megváltás misztériumához, tehát az Egyháznak lényeges eleme. Nyolc napig folyt erről a vita. Ekkor Szahara püspöke, Mercier szólalt fel: "A Szentlélek, aki eddigi tanácskozásainkon soha nem hagyott cserben, most megleckéztetett bennünket. Azt az igazságot ugyanis, amit az ember nem élt át, nem tudja olyan tisztán felismerni, hogy teljeskörűen kifejezhesse. Az Egyház immár évszázadok óta nem éli a szegénységet,

és ezért nem is találhatjuk most meg azt a szöveget, amely megfelelné. Mit tegyünk? Hát nekünk püspököknek e Zsinattól fogva, Jézus követésében, újra át kell élnünk a szegénységet, és akkor majd a következő zsinaton, az Egyházzal szóló határozatban, utólag beiktathatjuk a megfelelő fejezetet."

A II. Vatikáni zsinat Egyházzal szóló okmányába azért bekerült egy rövid, de nagyon figyelemreméltó szakasz:

"Krisztus szegényen és üldözötten vitte végbe a megváltás művét; az Egyházat is ugyanerre az útra szólítja hivatása, ami az, hogy az üdvösség gyümölcsét szétossza. Jézus Krisztus 'mint Isten, szolgáló alakot öltött, kiüresítette magát (Fil 2,6) és érettünk, noha gazdag volt, szegénnyé lett' (2Kor 8,9). Ugyanígy van az Egyház is: jóllehet küldetésében rászorul emberi eszközökre, nem arra van alapítva, hogy földi dicsőséget keressen, hanem arra, hogy saját példájával is az alázatosságot és az önmegtagadást hirdesse. 'Krisztust az Atya avégett küldte, hogy jó hírt vigyen a szegényeknek, gyógyítsa a megtört szívűeket'(Lk 4,18), 'megkeresse és megmentse az elvesztett' (Lk 19,10); hasonlóképpen az Egyház is szeretettel öleli át mindazokat, akiket az emberi gyengeség sújtott, sőt szegény és szenvedő alapítójának képmását ismeri fel a szegényekben és a szenvedőkben..." (LG 8).

Ez a szöveg természetesen nemcsak az ezt megfogalmazó püspökökre, nem is csak a papokra vonatkozik, hanem mindnyájunkra. Mindnyájunk feladata, hogy az Egyház a szegények egyháza és a szegényeket felkaroló gyülekezete legyen!

Mikor lesz ebből valóság?

Szada, 1987.

KAMARÁS ISTVÁN

INTIMITÁS ÉS STABILITÁS (CSALÁDOS BOKOR-KÖZÖSSÉG)

Istent szeretni csak közösségben - mindenkinek a maga tizenkettője - megemelt követelmények - Kartaltól Zircig - országos és nemzetközi akciók - a család szentsége - kör-ima - utána menni a lelki gubancoknak - kevésbé formális vallásosság bőszült kontesztálás nélkül.

Istent szeretni csak közösségben - mindenkinek a maga tizenkettője - megemelt követelmények - Kartaltól Zircig - országos és nemzetközi akciók - a család szentsége - kör-ima - utána menni a lelki gubancoknak

- kevésbé formális vallásosság bőszült kontesztálás nélkül.

A hetvenes évek elején a halásztelki plébánián gyűltek össze a később Bokornak elnevezett mozgalom tagjai, akkor még Bulányi György tanítványai, barátai. Itt találkoztak össze Ili közösségének alapító tagjai.

Ili, a közösség vezetője így emlékszik vissza az indulásra: „A cél már akkor is tulajdonképpen az volt, mint most, talán nem voltak ennyire tiszták a kontúrok, és azért több minden alakult, módosult. Azt lényegében tudtuk, hogy Istent nem lehet szeretni magányosan, hanem — mert Isten a szeretet, mert Isten maga is közösségi lény — csak közösségben. Azt még nem tudtuk, hogy mindenkinek össze kell gyűjteni a maga tizenkettőjét, azt viszont igen, hogy valahogyan össze kell jönni. Mivel akkor Gyurka bácsi volt a legaktívabb, legmozgékonyabb, körülötte jöttünk össze. Ő pedig beépített ebbe a közösségbe, vagyis Gyuláék közé, két olyan embert, aki már benne volt az ő régebbi közösségében. Az egyik Jani volt, a másik én. Gyurka bácsi hamar kivált, vagyis felnőtte avatott minket, s Janival ketten maradtunk vezetők. Bár Janival nagyjából egy indíttatásúak, egyforma képességűek voltunk, hamar rájöttünk, hogy ez a kétfejű hídra nem jó. Ő kivált, én meg egy félárbócos társasággal maradtam együtt, s lassan vissza kellett szeretgetnem, vissza kellett nyernem őket, hogy valamiképpen menjen a dolog.”

Be kellett látniuk, hogy „Isten Országának megvalósulásához nem elegendő az, hogy leülünk egy asztal köré”. Előkerültek a követelmények, a pontosság, az összejövetelekre készülés, a hétköznapi ima, az önnevelés, az odafigyelés. Ami a pontosságot illeti, előre tették a vacsorát, mert aki késik, legfeljebb nem vacsorázik. Nem mindenki volt akkor még a csoportban tanítványok teremtésére alkalmas ember, olyan, mint Gyula, aki körül megforrósodik a levegő”. Akkor még a tagok többsége egymást tanuló jegyespár volt, s akadt bőven megbeszélési való gond, szerelmi búbánat. A házastársak aztán elhozták párjukat, de mivel ezt nem erőltették, az is előfordult, hogy a házaspár két tagja két különböző közösségbe járt. Egy ideig eléggé nagy volt a fluktuáció, de a kima-radók nagy többsége más Bokor-közösségekbe került. A mostani tagok közt három mérnök, két óvónő, két irodagépműszerész, egy tanítónő, vezetőjük, Ili laborasszisztens. Ő szerzetesnek készült, végül is nem lett az, s ha nem is házasságban, de közösségben él. A Bokort is elhagyó három lemorzsolódó közül az egyik egy elvált házaspár nő tagja, a másik kettő az a házaspár, akiknek súlyosan értelmi fogyatékos gyermekük született. A házaspárokon és a vezetőjükön kívül tagja még a közösségnek egy ötgyermekes anya, akit kirúgott a férje.

A tagság egy idő után szanaszét költözött, Kartaltól Zircig. Ebből következik, hogy a rendszeres összejöveteleken és az évenkénti lelkigyakorlatokon kívül nem igen tudnak összejönni.

Bár a család az egész Bokorban „szentség” ez a közösség különösképpen is család-központú, az átlagosnál jobban odafigyelnek a családi problémákra, a gyereknevelésre, a házépítésre. Nincs olyan család, ahol négynél kevesebb gyerek lenne. Van a közösség-ben olyan család, ahol „csak” négy gyerek lehetett, s már több gyereket örökbefogadtak, de még többet terveznek. „Általában nagyesszű emberek vannak Bokorban — véli Ili —, és a mi közösségünk sem tanulással, de ez nem intellektuális beállítottságú társaság, az élet hétköznapi racionalitása kerül előtérbe.”

Az élet azonban korántsem szűkül le a magánéletre, ezt főleg a Gyula kezdeményezte akciók jelzik: az UNICEF-akció (templomi képeslapárúsítás), a 300 romániai román gyerek vendégül látása, a Nagycsaládosok egyesületek, a családért különösen sokat tevők kitüntetésére létrehozott alapítvány stb. A tagságból szinte mindenki próbálkozott valamivel saját plébániáján, több-kevesebb sikerrel. Többen specialista Bokor-szinten a gyerek-táboroztatásnak, a kamasz pasztorációnak.

Három hetenként találkoznak. Együttlétüknek van egy szellemi programja, egy imádságos része, aztán egyéni beszámolók, problémafelvetések mindennapi életükből. Imádsággal kezdik, azzal fejezik be. Az elején egy evangéliumi részről elmélkednek, a végén egy kör-imával zárnak. A kör-imában „az egész találkozó élményeit egy kicsit Isten elé visszük. Mindenki megszólal benne, Ha valaki nem akar, megfogja a másik kezét, de azért legalább egy mondat erejéig mindenki meg szokott szólalni.” Ami a szellemi programokat illeti, egy évig Hamvas Bélával foglalkoztak, volt egyháztörténeti kurzus, ószövetség elemzés az újszövetség felől nézve, aztán Lohfink Milyennek akarta Jézus a közösséget c. könyvének feldolgozása. Átbeszélgetve, vitatkozva. A programok egy része a Bokorban ajánlott, kipróbált. Vendégek nem igen jönnek hozzájuk, „éppen azért, mert együttlétünknek intimitása van, és a látogatók úgy sem igen foghatják fel, ami körünkben történik, feltéve, ha nem rendezünk neki műsort, akkor viszont már meg-szűnt közösségi találkozó lenni.”

Ili szerint a közösség életében nincsenek nagy események, de „mindig jó a légkör, nem voltak nagyobb feszültségek, szeretik egymást a tagok, beleérzéssel próbálják elfogadni a többiek dolgait.

Nincsenek nagy csúcsok, ha igen, olyasmi, hogy Mariann negyedik gyermekét is megszülte császárral. Szóval csupán stabil meleg légkör, felnőtt emberekkel, akikre mindig lehet számítani”.

A közösség vezetője úgy érzi, hogy a tagság felnőtt hozzá. Ha érzékeli, hogy valaki jobb passzban van, mint ő szívesen átengedi neki a vezetést. Ő maga egyfelől adminisztratív felelősséget vállalja magára leginkább, másfelől, ha valakinek valami „gu-banca van”, akkor ő kötelességének érzi, hogy „utána menjen”. Egyébként talán a „kollektív vezetés” kifejezés érvényes leginkább erre a társaságra. Az autokrata vezetést ez a közösség egyszerűen képtelen lenne elviselni. Klikkek nincsenek, de „peremtagok” azért vannak, s vannak bensőséges barátságok.

A „példaképek” között a társaságban nagy becsben van — ha nem is mindenki számára, s nem is egyformán — Szent Ferenc, Teréz anya, Camarra érsek, Küng és Schillebeix. A társaság vallási alaptökéje — egy-két kivételtől eltekintve — hagyományos, de mély vallásosság. Az idők során ez mélyült, de a társaság „egy kevésbé formális vallásosság felé orientálódik, de ez nem párosul bőszült kontesztálással az intézményes egyház irányában. Csak Gyulának van hajlama arra, hogy nagyon kritikus legyen, a többiek bölcs nyugalommal reagálnak a számunkra kellemetlen jelenségekre is, ami egy ’bulányista’, Bokor-tag esetében nem is kevés”. A társaság férfi tagjai valamennyien voltak katonák, most már azonban közülük mindenki úgy gondolja, hogy a katonáskodás evangéliumellenes.

Csaknem mindenki vezet közösséget, akik nem, csak átmenetileg nem (költözés miatt), vagy pedig készülnek rá. Hárman hitoktatnak, és még 4–8 gyerek a családban. Minden szeptemberben megbeszélik a hogyantovábbot, s beépítik az új ötleteket. Közösségi ünnepeik a karácsony, névnapok, születésnapok, házassági évfordulók és a nagycsütörtöki virrasztás.

A magyar katolikus Egyház peremére szoruló Bokor mozgalomnak ez a közössége egyfelől következetesen védi családiasságát és intimitását, másfelől nem csak mozgalmukban, hanem országos ügyekben is feladatot vállalnak, s ha Egyházukban nem kapnak elegendő lehetőséget a világ jobbitásán fáradoznak. A „kevésbé formális vallásosság felé” orientálódás egyszerre jelentheti az intézményes egyházzal való kapcsolat lazítását és a mélyebb vallásosság saját nyelvükön (például a körimában és a másokért hozott áldozatok formájában) való kifejezését. Komolyan véve a Hegyi beszéd radikalizmusát a romániai román gyerekek vendégül látásával történeti tettet kezdeményezett ez a közösség.

KOVÁCS TÁDÉ
"KEGYES JÁMBORSÁGRA NEVELŐ
SZENT SZAFT"
(LELKIGYAKORLATOS ELMÉLKEDÉSEK)

***

'.. ..a vasúti kocsi kerekét egyszer (vörösizzáson) kikalapálták, kibírta, rajta maradt az üllőn, többé nem kell ily hatásnak kitennie magát. Igaz, hogy minden végállomáson végigmegy valaki és megkocogtatja .. .. de ez csak ellenőrzés, a kerék alakulása befejeződött, ...a tengelyen kell kitarantania épen, forgásra készen, nem izzítják többé, nem formálják. Az ember azonban más anyagból van öntve .. .. organizmus, élő szervezet. Állandó munkára kell fognia magát, csak így jogos a táplálkozása. Nem elég az önkontroll. Önképzés is kell. Állandó töltekezés onnan felülről.' .. .. 'Az állhatatos imádság, gyónásaink, áldozásaink, a lelki élet rendszeres egyéni és közösségi gyakorlatai azok, amelyek biztosítják, hogy nem sodor el az ár, ... hanem alakulunk az Isten ígéinek pörölycsapásai alatt.'
'Nagyon hangsúlyos minden szó. Nem kell enni adni annak, akiről nem is tudunk. Amíg rászorulókat találunk a közelben, nem kell a távolban kalandoznunk, a ránk bízottaknak kell adnunk. Természetesen ránk bízott a véletlenül utunkba kerülő jerikói vándor is, és huncut, aki más utat keres.. ..

...Nem a pipogya balek a hű szolga, akit úgy rángathat mindenki, ahogy akar, hanem a felelősségét és kötelességét ismerő, de övéi szeszélyének be nem dőlő ember ..

...A hűtlenségre épp az ad tápot, hogy távol érzi az ember az Urat. Úgy érzi, hogy messze van, úgy érzi, hogy már régóta van messze.'

***

Kedves Testvéreim! Az a feladat hárult rám, hogy az esti és reggeli szent saft elkészítésével szolgáljam a lelkigyakorlat általatok elkészített szilárd táplálékainak ízesítését. Ha én is szilárd táplálékkal jönnék, teljesen kiszáradnánk vasárnapig, azért ne is várjatok egyebet, mint valami cseppfolyós masszát, amiről csak annyi biztos, hogy híg. A négy, sorra kerülő szentmise olvasmányain végigvezető közös gondolat képezi majd a híg massa formájával szöges ellentétben álló tartalmat és ez épp a szilárdság: az állhatatosság, görög szóval a hüpomoné.

Miről is van hát szó? Magyarul azt hívják állhatatosnak, aki nem ül le a küzdőtér szélén, hanem kitart a ringben, s ha leütötték, újra talpra áll. Görögül

szintén azt nevezzük hüpomoniász-nak, aki hátramrad, nem azért, hogy kivonja magát a küzdelemből, hanem épp azért, hogy amikor már mindenki elfutott a csatatérről, ő még megküzdjön az ellenféllel; aki rajta marad a pályán, akit nem lehet végérvényesen leszorítani, vagy lecsalogatni (Zsid 12,1), mert mindig visszavevickél az eredeti útvonalra. Az állhatatosság, a megmaradás tehát - amennyiben pozitívum - és csak ennyiben érdekel minket, nem jelenthet leállást, maradiságot! Állandóságot jelent, de nem statikusan, hanem dinamikusan. A lelkigyakorlat is olyan valami, amelynek minden irányban vissza kell térnie, de mindig fejlődést serkentő jelleggel.

Egyszer kovácsműhelyben jártam. Akkor láttam, amint a hatalmas gőzkalapács alá odafektették az izzó vashasábot, s az rávágott, rögtön belapult egy kicsit, de nem nyerte még el a megfelelő formát, ha levették volna az üllőről, félkész, semmire se jó darab maradt volna. Csakhogy nem vették le. Fogóval kezdték forgatni, hol itt, hol ott csapott rá a hatalmas kalapácsfej és alakult szépen. Majd mikor már elég henger alakúra nyomódott, gyűrűt tettek köré, amelybe aztán szépen belefeküdt. Ezután kisebb gyűrű került rá, abba is beledudorodott az állandóan rázúduló ütések alatt. Körülbelül öt perc alatt a hasábból vonatkerék alakú korong lett; vitték csiszolni, edzeni, marni, mit tudom én, mi mindent csináltak vele, míg használható kereke lett egy vasúti kocsinak, amelyben emberek ezrei utaznak majd, ki-ki a maga célja felé. De ahhoz, hogy használható kerék legyen, ott kellett maradnia az üllőn, és ott kell maradnia majd a tengelyen. Ha nem vállalja az ütések, nem lesz belőle kerék, ha nem marad a tengelyen, elgurul, elvész, a kocsi meg kisiklik, esetleg fel is borul miatta. De a megmaradás nem jelenthet megállást. Az üllőn is mozgatják, a tengelyen is forog.

A hármas kötelék is olyan, mint a kalapácsütés. Eszköz, mely megtart, mely alakít, de nem köt gúzsba, nem akadályozza mozgásainkat, sőt éppen, hogy ez teszi lehetővé. A pecabot horga semmit sem tud tenni, ha nincs felkötve. A Nagy Emberhalász horgait is egykettőre a folyó fenekére sodorja az ár, ha nem maradnak odakötözve a Mester botja végére. Csak így dobható be a vízbe, csak így maradhatnak meg a vízfelszín közelében halra várakozva ott, ahol szükség van rájuk.

Akkor jó egy hasonlat, ha tudjuk, hogy hol nem jó: a vasúti kocsi kerekét egyszer kikalapálták, kibírta, rajta maradt az üllőn, többé nem kell ily hatásnak kitennie magát. Igaz, hogy minden végállomáson végigmegy valaki és megkocogtatja, milyen hangja van, nem repedt-e meg, de ez csak ellenőrzés, a kerék alakulása befejeződött a gyárban, most már csak a tengelyen kell kitarantania épen, forgásra készen, nem izzítják többé, nem formálják. Az ember azonban más anyagból van öntve, van ugyan a szervezetében vas, de nem ez a

jellemző a felépítésére, hanem a szénhidrogén-vegyületek, amelyek között a lassú, belső égésű folyamatok építik a szervezetét, ha jól mondom. Az ember organizmus, élő szervezet. Állandó munkára kell fognia magát, csak így jogos a táplálkozása. Nem elég az önkontroll.

Önképzés is kell. Állandó töltekezés onnan felülről. Minden időben kell imádkozni - mondja Jézus és tilos belefáradni. - De Ő sem imádkozott minden időben, hanem hosszabb-rövidebb szüneteket tartott, pl. amíg aludt, vagy az emberekhez szólt. Persze az istenszeretőknek minden javukra válik, és minden tettük istendicsőítés akár esznek, akár isznak, akár toll, akár pipetta, akár kehely, akár forrasztópáka van a kezükben - akár bármi egyéb - de csak úgy válik javukra, ha szeretik az Istent, és nem szeretik Őt, ha nem erősítik a köteléküket azzal, hogy minden időben visszatérnek Hozzá beszélgetni. Az állhatatos imádság, gyónásaink, áldozásaink, a lelki élet rendszeres egyéni és közösségi gyakorlatai azok, amelyek biztosítják, hogy nem sodor el az ár, nem esünk a tenger fenekére, hanem alakulunk az Isten ígéinek pörölycsapásai alatt; formálódunk, egyre hasznosabb kerék, egyre jobb horog leszünk. Egyre előbb organizmus. De hogy a nehézipari hasonlatoknál maradjunk: a martinkaemencét állandóan fűtik és állandóan izzítja a vasat. Ehhez hasonlítunk. Ha nem izzunk föl az Istennel való közelség, a lelki élet rendszeresen belénk vetett fűtőanyagai révén: hiábavalók vagyunk. Nem tudjuk továbbadni azt a hőfokot, amire szüksége van a vasnak, hogy azon használható kerékké formálódjék. Fix, hogy kudarcot vallunk apostoli erőlködéseinkben. Ha meg felizzítottak, de nem fogadjuk be a vastömböket, ugyan minek fűtenek minket? A lelki élet apostoli munkák keresése, elfogadása nélkül csak energiapazarlás, üresjárat. Az eredmény azonban nemcsak tőlünk függ. Nemcsak a kemencében lehet a hiba. Lehet abban is, amit belévetnek. Sőt elképzelhető, hogy a tüzelő adagolásába is hiba csúszik. Elképzelhető, hogy túlfűtik, vagy hogy éppen nem elég neki a tüzelő. A hasonlat sántítása megint abban van, hogy az ember maga szabályozza a fűtését, ő nyílik meg vagy zárkózik el a felfűtődés eszközei elől.

És ebben az értelemben nem okolhatja a Fűtőt, csak önmagát. Az ember azonban hajlamos rá, hogy a fűtőben keresse lankadása okát, ahogy a holnapi evangéliumban szereplő hűtlen intéző, a gonosz szolga teszi (Mt 24,42-45.51). Kiváló hasonlat arra, hogy az állhatatosság mennyire dinamikus követelmény. S mennyire meg kell érte küzdeni. Az a szitu, hogy a Mester, a Gazda nem intéz mindent saját kezűleg. Ezt tapasztaltuk földönjártában is. Meggyógyította, föltámasztotta azt, aki épp elemezt, mint a tíz leprás; azt, akit épp eléhoztak, mint az inaszakadtat; akivel épp

találkozott, mint a naimi ifjúval; aki magához hívta, mint a jerikói vak; akihez elhívták, mint Jairus leányához; vagy akinek az ügyében szóltak neki, mint a kafarnaumi százados szolgájával történt, de nem gyógyított, nem támasztott fel mindenkit, aki akkor vagy máshol, ott, vagy másutt betegeskedett, haldokolt, sőt, hajlamos volt otthagyni pl. Kafarnaumot összes hátralévő pacienseivel, hogy a szomszédos helységekben is evangelizálhasson.

De az evangelizálást sem végezte el az egész földön, hanem csak Izrael házának elveszett juhai között, és intenzíven azt sem csinálta tovább, mint három évig. Nem a lustaság, nem a nemtörődömség vezette Őt ebben, hanem a pedagógus vér. Ennyi időre, ennyi helyre szóló tett és szó elégségesnek látszott szemében arra, hogy beindítsa a motort, átizzítsa a tizenkét alapkereket, amelyen tovább gurulhat az a szerelvény, amely szállítja az Isten Országát: embertől emberig, várostól városig, tartománytól tartományig.

Úgy tett tehát, ahogy a tanító néni. Lerajzolta a sor elejére az újonnan tanult betűt. Szépre, kerekre rajzolta. Senki nem tudta nála jobban folytatni. Ha ő folytatná, előbb kész lenne az összes fűzetekkel, mint a kis nebulók külön-külön csak a magukéval. Mégsem írja meg nekik. Nem a lustaság, nem a közönyösség dolgozik benne, hanem a pedagógus-vér. Úgy tanul a gyerek, ha maga írja a leckét, maga rója az ákombákomokat. Hibás, ferde, csúf kis betűk még, de lesznek szebbek is. Csak így lesz az övék a betűk birodalma, csak így kapják kezükbe a kulcsot, hogy értsék az írást, olvasást.

Behatolhassanak a szellem birodalmába. Az Istennek is csak úgy lehet Országá, ha embereket von bele munkájába. Csak úgy, ha egymásra uszít minket. Krisztus, a prototípus bemutatta, mi ennek az uszulásnak a tartalma és mi a feltétele.

„Tartalma”: a tengelyen való forgás. Az emberek szükségleteinek kielégítése, az hogy a szó és a tett ott sikeredjen ki belőlünk, ahol épp szükség van rá. A holnapi evangélium szóhasználatában odaadni az ételmet a háznépnek, akinek gondozását ránk bízta az Úr. (Mt 24,45; Lk 24,42)

Nagyon hangsúlyos minden szó. Nem kell enni adni annak, akiről nem is tudunk. Amíg rászorulókat találunk a közelben, nem kell a távolban kalandoznunk, a ránk bízottaknak kell adnunk. Természetesen ránk bízott a véletlenül utunkba kerülő jerikói vándor is, és huncut, aki más utat keres, nehogy félholtra vert atyafiakon kelljen esetleg segítenie. De azért a reális követelmény alaptónusa ebből a mozzanatból is kicsendül. Azután az ételmet kell odaadni nekik és ebben kap hangsúlyt alaptémánk, az állhatatosság. Nem azt mondja, hogy lökni kell nekik valamit időnként, hanem hogy a z ételmet o d a kell nekik a d n i!! Azt,

amire szükségük van. Azt, amire állandóan szükségük van. Amit hiába adagolunk általában rendszeresen, ha olykor-olykor megfelelkezünk róla. Joggal zúdul fel az egész háznép feledékenységünk, lustaságunk miatt, ha csak egyetlen ebédje marad is ki a mi hibánkból.

Nem kegyet gyakorolunk az emberekkel, amikor az evangélium alapján magunkévá tesszük a gondjukat, hanem olyan kötelességet teljesítünk, amiben nincs szünnap. Az élelemre ünnepen éppúgy, vagy még elemibb erővel van szüksége a háznépnek, mint máskor. Nemhiába teszi hozzá Jézus, hogy időben adja ki a hű és okos szolga a rábízott háznépnek az ételt.

De ez az "időben" és "az étel" egyúttal annyit is jelent, hogy a hű szolga nem válik az úr akaratából a háznép igényeinek paprikajancsijává. Nem a kaviárt és pástétomot, hanem az ételt kell kiadnia. Nem akkor, amikor a háznép füttyent egyet, hanem a megfelelő időben. Az állhatatossághoz óriási odaadás kell, de a legcsekélyebb ügyességre sincs szükség hozzá. Nem a pipogya balek a hű szolga, akit úgy rángathat mindenki, ahogy akar, hanem a felelősségét és kötelességét ismerő, de övéi szeszélyének be nem dőlő ember.

Honnan meríti a magunkfajta szerencsétlen ezt az arányérzetet? Amikor sokszor még a saját igényeit is könnyen összekeveri a szükségleteivel? Nos, csak onnan, ahol az arányosság adva van. És éppen ez az, ami a tartalmat biztosító `feltétele_ egymásra uszolásunk helyességének. Az állandó szem előtt tartása mércénknek, Krisztusnak. Önmagunk állandó felfűtése az Ő közelségével, s az Ő távolságával. Nagyon igaz, hogy nem méricskélve adja Isten a Lelket, hanem túlcordulóan. S épp oly igaz, túlcordulóan is mértékkel adja, mert mi csak mértékben tudunk élni, minket letaglóz a mértéktelenség. Agyonnyom a végtelen. Isten Fia egy két méternél nem hosszabb, egy mázsánál nem nehezebb, ötven évnél nem idősebb férfi volt, míg köztünk járt. Szent Kristóf legendája a súlyos kisgyermekről legenda csupán. Az Úr vízen járása egyetlen rendkívüli esemény. A föltámadás legkonkrétabb bizonyítéka az apostolok szemében nem az, hogy a zárt ajtón közlekedett, hanem hogy ettek és ittak a Mesterrel. Ezek a semmitmondó, köznapi, állandóan ismétlődő életjelenségek; a k ö z e l s é g, az emberközel.

A hűtlenségre épp az ad tápot, hogy távol érzi az ember az Urat. Úgy érzi, hogy messze van, úgy érzi, hogy már régóta van messze. A tennivalók meg már túl régóta vannak közel. Belefárad az ember abba, hogy mindennap kiadja az ennivalót a háznépnek, az meg oda se bagózik, azt sem mondja, "bak"; elfogadja a lisztet, aztán meg kiönti a homokba. Eljátszadozik vele és eszébe sem jut, hogy megüsse a kenyérét belőle. Az embert ilyenkor elfogja a pulykaméreg és odacsap. Verni kezdi szolgatársait. Ki csapjon oda, ha egyszer a gazda nincs otthon? Ki győzi türelemmel, hogy csak ő

áll a poszton rendületlenül, csak ő van tudatában a rábízott Isten-Ország-részleg felelősségének, senki más nem érez felelősséget semmiért. Élik világukat, s az Úr nem szól semmit; nem jön, nem korholja őket, nem dicsér meg engem.

Szálegyedül vagyok! Röhejesen egyedül! Ujjal mutogatnak rám...a buzgó-mócsingra, aki még mindig azt hiszi, hogy ő köpte a spanyolviaszt. Hogy az ő igavonásától váltódik meg a világ, hogy mindenki bolond, csak ő az okos, mert ő a hűség, ő a jófiú.

Nagyon kell nekünk ez a hármaskötél, hogy le ne szédüljünk arról a pár centis rendőr-sakktábláról sem, amelyre nagy ügyel-bajjal felkapaszkodtunk. Nagyon kell, mert a szél borzasztó erős az utcasarkokon és a háztetőkön, ahonnan kiabálnunk kell a fülünkbe sügött igéket. Nagyon kell, hogy legyen egy hátvéd, egy rendszeres telefonösszeköttetés az Úrral, egy állandó szíj a derekunkon, amivel a lelkiatyánk visszarángathat a szakadék oldaláról, egy baráti társaság, amely pótolja számunkra a korhelyek vonzását. Mert mi sem kézenfekvőbb a szélben, hogy leszáll az ember onnan, ahol cibálja őt, abbahagyja mindazt, ami miatt céltáblája a gúnyolódásnak, a cibálásnak, a lerángatásnak. Leszáll, hogy ne rángassák többé! Megkóstolja borukat és beleharap a pecsenyájukba, és nem kell sok hozzá, hogy eltompítsa agyát a bor s elnehezítse karját a pecsenye. - Csakhogy az Úr nem halott, az Úr él, az Úr országot akar. Az Úr ránbízott egy darabot az országából és ha hűnek talál, nekünk adja az egészséget. De ha nem... ha a kicsiben sem voltunk hűek, a magunk fertályán sem, akkor...nos akkor mit mondhat rólunk? Nevezheti-e szolgájának azt, aki nem szolgált? Aki nem számít rá, hogy az Úr megérkezik, akit váratlanul érhet a számadás? Annak csak neve a szolga, nem foglalkozása, annak csak neve, hogy országépítő, nem a tevékenysége, annak csak anyakönyvi adata, hogy keresztény, nem az élete. Az k é p m u t a t ó. A képmutató pedig ugyanúgy megkapja, amit megkeresett magának, mint bárki más. Ha üres üvegekre ragasztotta a címkéket a töltés utolsó munkafázisában, akkor az üres üveg tartalmát kapja a jutalmazás fázisában. Sírhat a kongó úrtól és csikorgathatja a fogát dühében. Hiába töltögette előzőleg hűségesen az üvegeket, mindenki az utolsót kapja meg. Nem érdemes abbahagyni az izzást, a forgást, a töltögetést, a töltekezést, a megkötődést, a horogvetést. Csak állhatatosnak érdemes maradni.

Uram! Nem bírom én azt, hogy állandóan táplálékkal lássak el másokat. Nehéz ez a feladat. Sokkal nehezebb, mintsem gondoltam.

Világéletemben szerettem szipolyozni a nálam okosabbakat és fitogtatni a többlet-tudásomat azok előtt, akik nem művelik magukat, de olyanok közt vállalni a gondoskodást, akik maguk is nyersanyagnak

tekintik a tőlem kapottakat, hogy dolgozzanak rajta és átsajátítva tovább adják, nem, ez sok nekem. Fiatal vagyok, tapasztalatlan és üres. Nem tudok én nekik táplálékot adni, csak szép címkéjű, de üres konzerves dobozokat. Ahhoz, hogy adni tudjak, gyűjtenem kellene. Ahhoz, hogy táplálni tudjak, táplálékot kellene raktároznom. Nekem pedig nincs. Tudom, hogy Tőled lehet beszerezni, de Te nem szállítasz. Te nem törődsz velem! Te késlekedsz! Nekem pedig leragad a szemem, nem győzők én virrasztani! Te késlekedsz! Miért játszol bújócskát? Miért játszol tolvajosdit? Miért nem mondd meg, mikorra állítsam be a vekkert, hogy addig nyugodtan szunyókálhassak. Hát jól esik Neked, ha állandóan attól rettegek, mikor toppansz be és követelsz rajtam olyasmiket, amik soha nem voltak birtokomban? S ha voltak is? Rég kiárusítottam őket. Hát honnan adjam én azt a napi ételmet otthon, vagy akár itt is, amikor én is éhezem és partra vetett halként pihegek. Szomjazom, Uram, pedig tudom, hogy ostobán, tudom, hogy fölöslegesen. Tudom, hogy csobogó patak mellett ödöngve szomjazom. Tudom, hogy csak azért, mert rest vagyok lehajolni a forráshoz. Tudom, hogy az állhatatosság hiányzik belőlem, de mit tegyek, ha nádszálnak születtem és ide-oda hajlongok, akármilyen szél kap belém. Szétforgácsolódik az időm. Nem visz rá a lélek, hogy a fenekemre üljek és tanuljak, nem visz rá arra sem, hogy a térdemre essek és megbeszéljem Veled a dolgokat. Késő éjszakába nyúlóan szolgálom a magam és mások szeszélyeit, mikor is tudnám beszerezni a másnapi betevő falatot, amikor az asznapi imámmal is el vagyok maradva? Örülök, ha elvisz a lábam az ágyig. Kinek van akkor még ereje összeszedni a napot és elkészíteni a tervet? Pedig érzem Uram, hogy különben szétfolyok. Érzem, hogy nem időben, hanem folyton, nem táplálékot, hanem csemegét és felesleges luxus dolgokat keríték elő boldog-boldogtalannak, olyan energiákkal, amelyek azután nagyon hiányzanak s amelyekkel a kenyérre valót kellene megkeresnem nekik, meg főleg magamnak. Nem, semmiképpen nincs ez így jól. Hiába hajtok fel pipadohányt az óvodásgyermeknek, ha épp arra vágyik, csak ártok neki vele. Elrontom a gyomrát azoknak, akikkel órák hosszat bájcsvevegek magasztos és köznapi dolgokról vegyesen, s egy szép napon már az is a könyökükön jön ki, ha Téged hozlak szóba. Nem mentél-e távol az apostoloktól is, hogy hozzájuk férjen a Lélek? És azt mondtad, hogy ha Te el nem mégy, a Lélek sem jöhet el. Annyira megszokták a tanítványok, hogy minden dolgukkal Hozzád szaladhattak, mielőtt gondolkodni kezdtek volna, hogy a Lélek önálló tervekre és tettekre képesítő működése elé szinte torlaszt állítottak magukban. Kell a szünet, az információk ülepedésére szolgáló csend, amikor a Lélek eszükbe juttat mindent és megérteti a dolgok lényegét, elvezeti őket a teljes igazságra (J 16,7.13).

Látod Uram, hogy kell a csend nekem. Kell azoknak is, akiknek igazságaidat mondom. Tudom, hogy halvány reményem lehet csak arra, hogy ők okosabbak lesznek nálam, s ha nem is veszik észre rajtam az ülepedésnek áldozott áldott csöndek jótékony hatását, mert nincsenek is, maguk majd biztosítanak maguknak. Tudom, hogy nem engedhetek a magam és mások szeszélyének, ha hű szolgáló akarok lenni. Tudom, hogy be kell gyűjtenem a táplálékot, ha ki akarom osztani. Látom, hogy ehhez "Sitzfleisch" kell, ehhez nyugalom kell, higgadság, állhatatosság és rendszeresen biztosított idő, bizonyos rugalmas pontosság és arányérzék, amelyet szintén nem találok meg másutt, mint Tenálad. Szeretném is ezt a változást. Hiszen alapjában véve még talán nem vagyok romlott, nem áhítozom az evilági ország eszem-iszomjaira, nem kacsingatok a korhelyek asztala felé, csak néha, és akkor is nagyon megbánom, savanyúnak érzem azt a bort, keserűnek azt a peccenyét, amit ők nyújthatna nekem és nagyon is érzem a vágyat, hogyha megjössz, hű és okos szolgálóknak találj. Rámbízd egész vagyonedat. Csak hát nem elég a sóhajtozás, tettek kellene. Nem elegendők az ünnepi jócselekedetek, hétköznapi dresszurázásokra van szükség. Állandó hámbafogásomra, hogy pillanatra se érezzelek késni és főleg pillanatra se bátorítson fel a késésed arra, hogy elhagyjam magam. Hogy lepaktáljak az ellenségeiddel. Hogy a lovak közé hajtsam a gyeplőt és elaludjak a bakon. Mert az árok folyton közel van. A kisiklás, a megbicsaklás, amúgy sem megy nehezen. Egész konkrétan le kell cövekelnem magam előtt pár dolgot, nem sokat és nem a távoli jövőben. A megingathatatlanságom érdekében, a tántoríthatatlanságom érdekében, a Veled való kapcsolatom szilárdsága érdekében. Rugalmasan és mégis szilárdan. Nem jó, ha mások rángatnak dróton. Embernek kell maradnom, de hűségeselem és okosnak. Tudom, erre képtelen vagyok nélküled. Tudom minden erőlködésem, minden eszme-futtatásom ámitás és önámítás, amit nem a Te gondolataidon szűrök át. Nem Veled megtárgyalva kezdek, nem nyomodba lépve folytatok, nem érted viszek végig, de azt akarom: Veled, Neked, Érted.

Kedves testvéreim! Holnap megszakad a Szentírás folyamatos olvasása, mert az esztergomi bazilika felszentelésének évfordulója van. A tíz szűz helyébe egy nyomorult vámos nyomakodott, de nem baj. Ez a nyomakodás éppúgy a témánkba esik, mint a virrasztás és az olajtartalékolás esnék. Zakeus arról nevezetes, hogy többsincs alak létére lett a vámosok feje, továbbá arról, hogy épp fővámosossága miatt igencsak megvolt a betevő falatja. Amit a sors keze fukarul mért neki testmagasságban, azt nem mindig makulátlan üzleti fogásaival bőven behozta magának pénzben. Csakhogy,

amint Jézus oly szemléletesen rámutatott, az aggodalmaskodás, a törtetés, a harácsolás egyetlen arasszal nem növeli meg az ember termetét (L 12,25).

A fővámos úr pöttömnyi alak maradt fővámos korában is. Mitugrász, izgága alak. Fővámos létére nem röstellte beleütni az orrát mindenbe, amibe csak elég alacsonyan beleüthető. Sőt, ha elég alacsonyan nem üthető bele, megtoldja egy szikomorfával. Sok rosszat szemére lehet vetni Zakeusnak: hogy ki se látszik a földből, hogy tíz körömmel kapaszkodik a földre, hogy nem szalaszt el egyetlen alkalmat sem, ha megkopaszthat valakit. Mindennek utána szaglászik, amiben üzletet sejt, elég alacsonyan van az orra hozzá, hogy ne kelljen mélyre hajolnia, ha szaglászni akar. De azt nem lehet ráfogni, hogy közönyös a beérkező hírek irányában. Hogy rest a kisujját is megmozdítani, amikor a tettek ideje van itt. Sőt, az jellemzi inkább, hogy amibe belekezd, azt végig csinálja. Hüpomeinász. Élénk kis ember és érdeklődő kis ember. Jézus fantáziát lát benne. A mammon szolgálatában futkos még, de ez Jézusnak sokkal jobban tetszik, mintha valaki senki után nem futkos, csak önmaga méltóságára vigyáz. Rónai György kötetében a címadó novella, "Zakeus a fügefán", azt taglalja, hogy Zakeus hátaiba ütözik. Komor, kárörvendő hátaiba, amelyek arról beszélnek, hogy úgy kell neked. Szípolyoztál minket elégszer, hát most nesze, nem nyitunk utat azért sem. Csak leskelődj, úgyis hiába. Neked pénzed van, nekünk látványunk. Elvetted a pénzünket, elálljuk a látványodat. És Zakeus nem dühöng, nem csügged, nem vonul vissza sértett méltósággal. Ellenkezőleg. Előre szalad. Fára mászik, mint egy gyerek. Ilyeneké a mennyek országa: a kicsiké, akiket nem köt gúzsba vélt vagy valódi nagyságuk, akik rámenősek, ha fontosnak találnak valamit. Akiket nem fékez az úri embert kötelező méltóságteljes lassúság. Zakeus olyan, akit nem feszélyez, ha kinevetik. - Aki gyerekesen tud futni, tud fára mászni, amit az úri ember nem tesz. Az nem siet, nem fizet, nem csodálkozik.

Zakeus fővámos, de nem úri ember. Jézusnak sosem tetszettek az úri emberek. Bármennyire is nehezményezte, hogy Simon farizeus megfélemedkezett az etiketről (mert rosszindulatot érzett mögötte), bármennyire is vigyázott, hogy az úri házaknál szokásos lábmosás le ne maradjon övéi részére, amikor ő ad vacsorát nekik (igaz az etikettel ellentétben maga mosta meg a lábukat), mégis, leintette a gazdag ifjút, amikor minden közelebbi ismeretség nélkül jónak nevezte Őt, és Nikodémuszt is, aki Istentől jött tanítónak titulálta. Nem bírta az üres formásokat, az úriemberkedést, de a tanítványok szemében bűnös pazarlásnak minősített formáságot is világraszóló eseménynek nevezte, ha egyszer tartalmat érzett mögötte, mint a kenet-öntő asszony tetteiben. Tartalmat érzett ennek a stöpszli vámosfőnöknek a fa tetején

kucorgása mögött is, minden etiketlensége mellett és ezt nem hagyhatta szó nélkül. Jézus is abból a fából van faragva, amelyikből az. Semmit nem enged ki a kezéből, ha egyszer megkaparinthatta célja érdekében. Állhatatosságban nála sincs hiány. Főleg nála nincs. De figyeljük meg az eszközeit! Mi lenne a legönkéntelenebb reakciónk egy ilyen látvány esetén: Fővámos a fa tetején, amint ránk bámul? Mindegy, hogy ismerős vagy ismeretlen, hogy a körülállóktól kérdezzük meg, hogy kicsoda, vagy az isteni tudást vesszük elő, amikor nevén szólítjuk, ha sikerült visszafojtanunk a nevetést és összeszedtük magunkat, valami dörgedelmes szózat tolulhat csak ajkunkra. Ilyenformán: "No, te híres, fővámos! Nem szégyelled magad a fa tetején?"

Bújnál inkább a föld alá szégyenedben, minthogy oszlopszentet játszol! Tűnj el gyorsan és öltöszőröcsuhát! Szórj hamut a fejedre, amíg jól megy dolgod! Nem tudod, hogy a gazdag nem mehet be az Isten Országába? Mit koslatsz ott? Siess, és add el a vagyonedat! Árát oszd szét a szegények között! Amíg ez nincs meg, szóba se állok veled. De tudom, hogy hiába pazarlom rád minden szavam. A gazdag ifjú egész életében a két kőtábla szerint élt, még utána is igényt érzett rá, hogy valamit tegyen az üdvössége érdekében, mégis eloldalgott, amikor a vagyonára tettem célzást. Hát akkor mit kezdenék veled, aki a hetedik parancs megszegésében oly jártasságra tettél szert, hogy már szégyenkezni sem tudsz. És egyenesen a fa tetejére ülsz". Így beszélne akármelyikünk az ifjú titánok heveségével, de az Úr nem így beszélt. Ő nem a beskatulyázó, nem a lehengető stílus híve. A legbizalmasabb hangot üti meg, amit régi ismerősével szemben engedhet csak meg az ember. Ne felejtjük el a fa tetején ülő ember aligha kíván etikettszerű társalgást. Ha valami, épp az udvariasság feszélyezné őt leginkább ebben a helyzetben. Nos, Jézus majdnem, hogy szemtelen vele. Szívességet kér tőle, meghozza sürgősen.

Megszálló hadsereg élén szoktak ily foghegyről követelőzni a legyőzött nép tagjaival. Csakhogy a megszálló nem szólítja nevén a legyőzöttet és az ennek következtében korántsem érzi megtisztelésnek, hogy házába fogadhatja a győztest. Itt pedig éppen arról van szó, hogy Zakeus minden kelletlenség nélkül ugrik le a fügefáról, rohan haza és készített helyet, ételt, amit csak tud, eszi kezét lábát, hogy kedvébe járjon a vendégnek és sugárzik a boldogságtól. A Mester lenyűgözte. A leghalványabb célzást sem tett arra, hogy nehezére esne az idegen uralmat kiszolgáló hazaárulók vezetőjének házába betenni a lábát, ellenkezőleg, ezekkel a szavakkal fejezi ki magát: "A te házában kell ma maradnom." Nem csak bekukkantanom, túlesnem ezen a kényes ügyön, hanem ottmaradnom. Zakeust úgy

meghökkenetette ez a megszólítás, annyira elvette az eszét a siettetés, hogy neki magának sem jutott eszébe, mi is, ami a legfurcsább az egészben. Ott az a sok tisztos polgár, aki mind Izrael reménysége miatt nyomorog, ő pedig a megszálló csapatok árnyékában hízott meg az ő zsirjukon. S most a nép nagy prófétája őt részesítette előnyben velük szemben. Itt valami olyan óriási szakadék tátong, a tények és a követelmények rovata között, amit nem lehet betöltetlenül hagyni. Jézus nem azzal ébreszti bűnbánatra Zakeust, hogy rámutat nyomorúságára, letaglózza reális kicsinységének dokumentálásával, hanem azzal, hogy példát ad a maga nagyvonalúságából és egyúttal lehetőséget ad a házigazda nagyvonalúságának is.

Főlemeli őt. Nem az szédíti el az embert leginkább, ha saját törpeségére hivatkoznak; azzal szemben inkább védekezni próbál. Azzal szemben sámlira áll, uborka-vagy fügefára kapaszkodik. Az szédíti el, ha melléje állítanak egy obeliszket a Szent Péter-térről, vagy egy felhőkarcolót. Ha látja a nagyságos és reflektálni kénytelen. Főképp, ha még kicsapódik a felhőkarcoló liftajtaja és őt betesséklik; "hányadik emeletre kíván utazni?". Így hódította meg Zakeus szívét is a Krisztus. Lehet, hogy segítette őt a zúgolódnak morgása is, akiknek sehogy se fért a bögyébe a krisztusi gesztus, mert ám jó, nem hozzájuk tért be - senki ne vádolja őket irigységgel - azért még nem szólnának, egyszerre csak egyhez térhet be, nem ők azok az egy; Istenem, nyilván nem ismeri őket eléggé; hanem hogy pont szarva közt a tőgyét találta el... egy ilyen semmiházi választott ki... egy ilyen világszegenét... egész Jerikóból, az már önmagában sem hagyható szó nélkül. Nem beszélve arról, hogy a Mester nem is véletlenül hibázott rá, hanem a nevében szólította. Tisztában kell, hogy legyen tehát azzal, miféle szemét emberrel van dolga. Jó, tisztában van vele, épp azért választotta ki, hogy megtérítse, mert a betegnek kell az orvos, nagy naivság ilyen megátalkodott csirkefogót megtéríteni próbálni - de ha még próbálná!... Hanem épp az a főbotrány, hogy nem is próbálja. Egyszerűen megtiszteli a látogatásával! Kitünteti és szóba sem hozza a megtérést, célzást sem tesz ennek a gazembernek a viselt dolgaira. Úgy eszeget, iszogat nála, mint régi jó ismerősnél, mint kebelbarátjánál, mintha semmi elintéznivalójuk ne lenne egymással. Mintha nem is róla mondta volna János, hogy szórólappal kezében kitakarítja szérűjét, csak a tiszta búzát gyűjti csűrűbe, a pelyvát azt nem. Azt olthatatlan tűzben elégeti (L 3,17). De nemhogy elégetésről, még csak lapátravételről sincs szó. Bizalmasnak, mint akiknek semmi tennivalójuk. Lehet, hogy az efféle fortyogás is hozzájárult Zakeus töprengéséhez: mivel járhatna még kedvében a vendégének, mit kellene még tennie, nem kellen-e még valamit elrendeznie, de mindenesetre nagyon élénken hathatott rá az, hogy Jézus eleresztette a füle mellett

ezeket a minden jogos alapot ugyancsak ízig-vérig tartalmazó morgásokat. Lehet, hogy nem hallja őket. De biztos, hogy eszébe jutnak, biztos, hogy eszébe kell ilyesminek jutnia. Miért nem mondja ki őket? Miért oly önfeledt, oly otthonos, oly fesztelen, mintha nem is puskaporos levegőben csóválna fáklyákat, amikor ilyen hangok között az ő házában eddegél? Mire várhat a Názáreti? És Zakeus állhatatos töprengés után rádöbben arra, hogy Jézus állhatatos hallgatása a kettejük között tátongó szakadékról az ő lépését provokálja. Jézus tett már egy lépést, nem is kicsit!

Ő elfogadta ezt a lépést, de most rajta a sor. Most ő következik. Igen, a tapasztalt üzletember érzékével felméri, most neki kell lépnie. És lép! A Mester elé lép és továbbra is sugárzó arccal, egyáltalán nem vérző szívvel kijelenti, hogy annak a vagyonkának, amit évek hosszú során fillérről-fillérré gyűjtött össze, annak a felét olyanoknak adja, akiknek a sors nem osztotta olyan bőven a szerencsét, mint neki. De ekkor észbe kap; nem annyira a szerencsén múlt az, mint inkább a saját ravaszságán. Nem nagylelkűsködhet, amíg nem hozza rendbe a szénáját. Folytatja tehát az erős fogadást, melybe már némi gyónás is vegyül. Ha megcsaltam valakit, négyszeresen adom meg neki! Az evangélium porondjáról ezzel az ígérettel tűnik el Zakeus.

Mégis, milyen alapon állítom én őt ide magunk elé, mint az állhatatosság példaképét? Nem a legjobb példája ő a tegnap annyira elítélt ünnepi jócselekedetek végrehajtójának? Nem, az Úr szavai legalább is kizárják annak az eshetőségét, hogy Zakeusnál pillanatnyi fellángolásról lehessen beszélni. "Az Emberfia azért jött, hogy felkutassa és megmentse az elvesztettet."

Isteni mindentudásával nehezen egyeztethető össze, hogy a maga üdvösségre vezető munkájának dokumentálására épp egy olyan egyént válasszon ki, aki holnap faképnél hagyja Őt... Hogy Ábrahám fiának nevezi, az vámost meg nem illető megtisztelő cím ugyan, de még csak annyi, hogy hivatása az üdvözülés. Hanem az a konkretizálás, hogy "Ma üdvösség köszöntött e házra", ez végképp nem vonatkozhat egy szalmaláng-megtérésre. Mikor az üldözések idején is csak annak az üdvösségét meri garantálni, aki állhatatos marad mindvégig (Mt 10,22). Jézus kijelentése az alap arra a - tudomásom szerint - Fila-féle gondolatkísérletre, melyben az evangélium becsukása után elbeszélgetünk Zakeussal.

"Mondd, Zakeus, te a természet mostohagyereke! Nem volt elég neked, hogy centiméterben oly kevésre vitted? Eddig úgy ismertünk, mint akinek helyén van az esze. Mint akit nem lehet a szív korlátolt hangjaival befolyásolni. Zakeus! Eladtad hazádat, az ország reményét, eladtad a honfitársaid megbecsülését, eladtad a saját becsületedet. Elszegődöttél az idegeneknél

atyafiaid sanyargatójává. Csak a pénz volt a célod, de azt legalább elérted. Semmid sincs, csak a pénzed. Mondd, nem csináltál ma visszavonhatatlanul rossz boltot? Gondold meg! Ha valamit elérhetsz még, azt csak a pénzeddel érheted el. Neked aztán szívességet senki nem tesz.

Affelől egészen biztos lehetsz. Aki nem vámos, azért utál, mert a zsírján híztál. Aki vámos, azért utál, mert a főnöke...voltál. Igen, barátom, csak voltál, mert mától a fél vagyonodból vagy kénytelen négyszeres kárpótlással ellátni azokat, akiket évek hossz sora alatt becsaptál. Ezt ígérted. Mennyi mesterkedésre volt szükséged, hogy összehozd ezt a kis motyót. És tessék... a Názáreti szép szeméért ki az egészséget az ablakon. Gondolod, hogy ezek után fővámos maradhatsz? Ugye, hogy nem. Na, látod, mondom én neked, hogy hallatlanul rossz boltot csináltál. Egy valamid volt, a pénzed, azt is elvesztetted. Semmid sincs. Földönfutó vagy. Rajtad röhög egész Jerikó." És hiába beszélnek így. Zakeus csak a vállát vonogatná és mosolyogva azt mondaná,

célzást sem téve a négyszeresen kárpótoltak esetleg felé hajló jóindulatára -, hogy "Komám, te semmit sem értesz az egészről. Soha életemben nem voltam olyan biztos benne, hogy jó boltot csináltam, mint ma. Bár mindig ilyen bolton járt volna az eszem!" Nézzünk magunkba, testvérek, hányszor csináltunk mi már ilyen jó boltot? Leri rólunk az egzisztenciára menő krisztusi boltok állhatatos csinálásának zakeusi öröme?

Uram! Látom, hogy az állhatatosság nem küszöbölhető ki az utánad való elindulás mögül. Látom, hogy a megtérés és a megmaradás korrelatíván adnak csak ki egy keresztény életet. Látom, hogy meglátásaim rendkívül kezdeti stádiumai annak, hogy tanítványodnak érezhessem magam. Az pedig, hogy te oly tapintatosan kezelsz engem, oly szelíden döngeted lelkem kapuit, mint Zakeusét, korántsem jogosít fel arra, hogy ezért azután oda se bagózzak ezekre a döngetésekre és megelégedjem a látással utad járása nélkül...Félek, hogy így előbb-utóbb rám is vonatkozni kezd, amit a korodbéli farizeusok orra alá dörgöltél: mivel azt mondjátok látunk... nincs mentség bűneitekre.

Az állhatatosság is, mint minden más érték, keskeny útként vezet az életre. Nemcsak ezen lehet járni, de csak ezen lehet célba érni. Van út alatta, van fölötte, van tőle jobbra, van tőle balra. Szép utak, széles utak, de mind egyenértékűek a szakadékba pottyánással. És zseniális az ember. Oly csodás képessége van arra, hogy az összes mellékvágányt kipróbálja, sőt, egyszerre több utat is megjárjon, hogy az fantasztikus. Tegnap arról panaszkodtam neked, Uram, hogy az állhatatosság keskeny ösvényével szemben futó úton vagyok. Állhatatlansággal, kapkodással forgácsolom szét időmet, mint akinek kustilicája van és nem tudok

megülni a fenekemen, hogy leülepedjen lelkem fenekén mindaz, amit Tőled tanulhatok. Ma meg épp az aggaszt, hogy makacsul hajhászom az eredményt, ajtóstól rontok a házba, éppen mert nem ismerlek eléggé, éppen mert nem ivódott még velőmbé a Te tapintatos pedagógiád. Te örömhírt hirdettél és a vámosok asztalánál lakomáztál. Én meg dübörgő igazságaidat puffogatom el értetlen szemsugarak keresztüztüzeiben. Jaj, de hamar kész vagyok lerázni a port lábamról ott is, ahol az én ügyetlenségem, az én fafejűségem az oka annak, hogy nem kel ki a mag. Mert van útszél-lélek, akire hiába hullik az Isten ígéje; Te tudod a legjobban, hogy van; vannak ebek, akik elé nem is szabad odavetni a szent eledelt, vannak sertések, akiket csak felbőszítenek Isten Országának drágagyöngyei, de nekem nem szabad elhamarkodnom a bizonyítványosztást. Én nem nevezhetek felszánthatatlannak egyetlen talajt sem, amíg kemény állhatatossággal neki nem eresztetem a talajpuhítás különböző gépeit. Amíg a jóindulatomról, a barátságomról napnál világosabb bizonyítékokkal nem szolgáltam a számára. Ez a Te fővámost is megpuhító módszered. Ez, ami nélkül semmiféle gyümölcstermésről nem ábrándozhatunk. Ez az, amire vonatkozik a próféta szava, "a megroppant nádat nem törí el, a füstölgő mécsbelet nem oltja ki". Látom én, hogy erre a tapintatra szert kell tennem. Tudom én, hogy le kell vetköznöm a szemellenzős önfújóságot, amellyel hajlamos vagyok keresztülgázolni mindenben, és szeretném is levetközni. Nagyon szeretnék olyan szelíddé és alacsony szívűvé válni, amilyen Te vagy. Nagyon szeretném egyszerre elsajátítani a szilárd elvhűséget és a megértő tapintatot. Nagyon szeretnék Rád hasonlítani és nagyon tudom, hogy ez nem megy máról-holnapra. Zakeus lépése döntő lépés volt, de azt ugyanakkora energiabefektetést igénylő további lépéseknek kellett követni. Nem elég egy oldalról faragni magamat, hanem mindig ott kell faragni, ahol a legtöbb a kiálló bütyök, a legbántóbb a másokat sértő él. Van, akinek a szavai a sértők, van, akinek a hallgatása. Van, aki a tekintetével tudja felfalni azt, aki neki épp nem tetszik, a másik épp csak a nevető izmait nem fékezi a kellő pillanatban. Egy harmadik csapkod is hozzá.

Van, aki gúnyolódik, van, aki sérteget is. Van, aki személyeskedik. Egy másik csak ravasz célzásokat tesz és túlzott udvariasságával pörköl oda. Melyik hibától merném magam mentesnek mondani? Nem olyan fegyvereket használok ilyenkor, amelyek épp ősi Ellenséged malmára hajtják a vizet? Nem lelkemre kötötted-e, hogy az egymás iránti szeretet legyen társulatod emblémája? Nos, Uram, nem akarok megállni a sóhajtozásnál. Konkrét terveket szeretnék készíteni, és azokat keményen bevasalni magamon.

Az esztergomi bazilika felszentelésének évfordulója van. Amilyen áhítattal lép a jámbor hívő a templom csendjébe, oly tapintattal akarok én is.

FARKAS ISTVÁN

ÉS EGY RÁADÁS MÉG EGY PÉLDA EGY „SZEDELŐDZKÖDŐRE”

*Nem egy rögzült állapot, hanem egy folyamat, az Univerzum, „az Egység felaprózódása és az Egységbe visszatérés” folyamatának egy láncszeme: emberként betölteni a helyét.
(M. Péterfalvi)*

Legyetek azért ti tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes! - mondja az evangéliumok szövege. A „tökéletes” (teleios) szó természetesen nem a görög filozófia (vagy a későbbi keresztény teológia) tökéletesség-eszményére, azaz a hibátlan erényességre utal, hanem a héber 'tamim' áll mögötte, ami azt jelenti: egész, teljes, osztatlan, sértetlen, egészséges, üdvös – írja Gromon András a Ki dobja rá az első követ című könyvében, a fenti evangéliumi tanáccsal kapcsolatos elemzésében. Vagy ahogy a cím mondja: *összeszedett*. Ki találkozott kétezer év alatt ilyen emberrel? Akkor lehetetlen? Vagy talán mind ilyenek vagyunk? Akkor miért beszélnek olyan sűrűn a szent írások az elveszettekről (drahma, bárány, mag, fiú, a baleset szenvedettek, és ti mind...)? Pedig mindig is voltak, vannak és lesznek is itt, ilyen összeszedettek körülöttünk. ...Az alábbi két szvitben és egy ráadásban

bemutatom néhányukat.

Az alábbi szöveg a két szvit-sorozat utáni ráadás.

Emberfia, vagy Istenfia? A kérdés szakállas – mondja Hans Küng teológus. Lehetséges azonban, hogy olyan régi, mint maga az ember? Csakhogy például Kis Bélával kapcsolatban ezt a kérdést senki sem teszi fel. Miért is nem? Nem tudom. Pedig Kis Béla is megszületett egy anya és egy apa akaratából egy jelentéktelen bolygó felszínének egy jelentéktelen helyén, egy jelentéktelen pillanatban – mégis valódi, emberhez méltó lehetőségekkel. Már maga a fogantatása és mamája hasában eltöltött néhány hónapos törzsfjlődése is csodaszamba ment, mivel nem messze, talán száz kilométerre a helytől felfelé mínusz ötven fok volt, és lefelé néhány száz vagy akár ezer fok is. Maga a törzsfjlődési néhány hónap alatt év százmilliók tapasztalata alapján két sejtből sokbillió sejtű lényre fejlődött. Megszületését követően a csodás jelek egyre szaporodtak. Érzékszervei, mint megannyi antenna kinyíltak arra a csodálatos világra, mely számára néha igencsak ellenségesnek tűnhetett, mégis telis-tele volt eddig számára ismeretlen benyomásokkal, melyeket mind befogadott. Első éveiben alig állt meg. Szívta, csak szívta magába ezeket a benyomásokat. Táplálkozott, feldolgozott és átalakított, mint minden lény körülötte, de ő, ekkor még a körülötte lévőkhöz képest sokkal aktívabban. És látott, és hallott, és ízlelt, és szagolt, és tapintott és felfedezte, hogy vannak körülötte olyan energiák, melyekre azt mondták neki: ellenségesek és - mint mondták - vannak barátságosak is, és elkezdte érezni, megkülönböztetni is őket. És megtanulta azokat a hangokat is utánozni, melyen szóltak hozzá és csodának élte meg, hogy a hangjaira számára érthető válasz érkezett, bár akkor még értett a rezdülésekből is. Megértették a hangjait és lassan ő is megismerte, mikor milyen hangot kell használnia, hogy elérje, amit szeretne, ami – mint mondták – jó neki. Gyerekkorában pedig megismerkedett azzal a hagyománnyal, melyet szülei is a szüleitől örökölték és melynek nagy részét aztán néhány iskolában el is magyarázták neki. És megismerte e szerint a hagyomány szerint, mi a jó és mi a rossz. Már nem a mozdulatok, pillantások, illatok és érintések, hanem ezek szerint a magyarázatok szerint ismerte az embereket maga körül. Aztán már nem kellett sokat tanulnia. Szakmáját, annak fogásait apjától örökölte. Utolsó csodaként azt a kis modellt élte meg, amit a szakvizsgára kellett elkészítenie, és amelyre évtizedekig büszke volt. Sokáig ott volt a polcon, szem előtt.

Aztán már csak dolgozott és figyelt. Figyelte a környezetét: az embereket és a körülményeket, a folyókat és hegyeket, és a csillagokat és a szelet. És

gyerekei születtek és azok is felnőttek. A hagyománynak megfelelően járt el ő is: megkereszteltette őket és rendes nevelésben részesültek. Becsületes, tisztességes emberek lettek, mint ő, miután már képes volt megkülönböztetni azokra az erőket, amik a sokévszázados hagyományon, a társadalmi és a környezeti szokásokon alapultak, de megérezte: lefelé húzták. Lefelé, a kialakult saját szokásai és az általa tudott és akart felé, mert nem volt más célja, mint élni.

Volt egy álma, melyre nem emlékezett már mikor is álmodott először, de újra és újra visszatért. Azt álmodta, hogy repül. Főleg egy bizonyos várost átszelő folyó felett szeretett repülni. Könnyedén repült kiterjesztett karokkal, ahogy a gólyákat látta nyáron a pusztá fölött. Semmi sem kellett hozzá. Nekiszaladt, széttárta karjait és már szállt is. Könnyen fordult és magasra emelkedett. A széles folyó mentén repült le egészen a nagy hídig, ahonnan látni lehetett egy másik, egy keskenyebb folyót. A széles folyón sok hajó volt, sok emberrel. A partokon hatalmas házak álltak millió ablakkal. Pont olyan, mint azon a lakótelepen, ahol családjával lakott. És a folyó egy lezúduló vízesés ködfüggönyében veszett el. A keskeny folyón kevesen jártak és partjait erdő borította rétekekkel és a réteken tehennel. A réteken túl magas hegyek emelkedtek és ha egy kicsit magasabbra felszállt, látta a hegyek mögött a végtelen óceánt a gyülekező felhőkkel. Szeretett volna átrepülni oda, kijutni a házak közül, de a híd megakadályozta. Valahogy sehogyan sem sikerült átrepülnie sem alatta sem felette. Aztán visszarepült a megszokott partszakaszra és leszállt. Majd felébredt és folytatta mindennapi életét.

Valami azonban egyre jobban nyomasztotta. Volt benne valami, ami vágyott az egyszerű, természetes, normális emberire, valóságosra, amit nem tudott megfogalmazni, csak a gyerekkorból valahol benne, vele maradt íz utalt rá. Egy nap azonban, talán éber, csendes-figyelmének köszönhetően, vagy csak néhány elejtett szó, vagy elolvasott gondolat kapcsán felfigyelt valamire. Észrevett egy szemvillanást, majd meglátott egy gesztust, amire eddig nem lehetett figyelmes, mert a feje, az érzelme és a teste mindent kezelt és mindenre válaszolt. Aztán hallani kezdte a hangok lassú vagy éppen gyors hullámzását és a hangok mögötti csendet. Felfigyelt bizonyos ízekre és illatokra, és képes volt megállni bizonyos erős érzelmi hullámok előtt. Érezte a gondolatait és képes volt végiggondolni az érzelmeit. Érezte a teste súlyát. És látta a hazug színek, formák és fals hangok hatalmas világát is. Tágasra tágult előtte a világ, miközben ő, a Kis Béla pillanatokra eltűnt benne. Ott volt az a csoda, amit kisgyerekként megélt, ami önmagán kívül mindenre és mindenkire érzékeny és fogékony volt. Emlékezett rá - néha. Hétköznapjai ugyanúgy teltek – ellátta dolgait a

családjában, munkahelyén, más közösségekben, ahogy a hagyomány, az illem és a társadalmi törvények diktálták -, de például már felszálláskor észrevette a villamoson a zsebtolvajokat, ránézésre látta mások érzelmi változásait, érzékelte a pillanatnyi hangszínváltozások mögötti őszinteségváltozásokat, és megérezte mások szándékát. Látta az emberek szenvedését mindattól, ami bezárja, korlátozza és fogva tartja őket, mert mindezeket önmagán belül is látta és hallotta: a börtönőr Kis Bélának nevezte magát. És látta, hogy mindezek oka nem valóságos, hanem a nemzedékről nemzedékre átadott látási, hallási vagyis gondolkodási és vallási hagyományban van, ami azt mondta: én valaki vagyok, szabad akaratom van, egy jó fej vagyok, ember, vagyis isten képére teremtett lény vagyok, én vagyok a férje, apja, nagypapa, főnöke, gazdája, tulajdonosa ennek meg annak; ezek az én érzelmeim, gondolataim, műveim, tetteim, bútoraim, autóm és házam... És együttérző lett mindenkivel, akivel kapcsolatba került, mert látta mekkora szenvedést okoz mindenkinek mindez.

Onnan kezdve kezdte el átszervezni az életét. Egyre többet szentelt annak a feladatának, hogy ezeket az új érzéseket, érzékeléseket, energiákat, melyek egyrészt a működéséből indultak, másrészt valahonnan jöttek hozzá elmélyítse, harmonikus kapcsolatba hozza önmagán belül, majd egy jelentős idő után kísérletet tett tapasztalatai megosztására. Teljes kudarcot vallott. Senki, még a legjobb barátai sem értették miről beszél. Csak évek múlva találkozott véletlenül – bár ebben akkor már nem hitt – néhány olyan emberrel, akik értették és hasonlóak voltak a tapasztalataik. Igen óvatosan, lassan és türelmesen erősítették, újra és újra ébresztgették egymást. És aztán mások is jöttek, de voltak akik meg elmentek. Sok éves küzdelem kezdődött. És rá kellett jönniük, hogy sohasem voltak ezekkel a tapasztalataikkal egyedül. Jártak már itt korábban mások is. Egyre több nyomot találtak és tanultak belőlük. Rájöttek arra is, hogy a szokásos gondolkodási hagyomány és a megszokás hatalmas erőin kívül semmi sincs ellenük, semmi sem sértheti őket és semmi sem akadályozhatja őket abban a munkában, hogy emberekké váljanak.

Tulajdonképpen semmi különös nem történt. Csupán egy kis figyelmet szenteltek arra, amire senki sem figyelt. Arra a szerves működésre, ami már egészen kis gyerekkoruk óta rendelkezésükre állt, de amit nem ismertek, és aminek hihetetlenül érzékeny képességei voltak felfogni mindazt, ami bennük és a világban történik, és arra is, hogy ennek forrása nem ebből a szerves működésből ered. Ez a működés képes arra is, hogy a szokásoson, hagyományoson, megszokotton felül egy tudatos küzdelem eredményeként érzékelje az őt és körülöttük mindent működtető láthatatlan erők forrását is és annak törvényszerűségeit, mely forrásnak

egy emberi lénynél nincs más szándéka, mint hogy táplálja, növelje, fejlessze és kiteljesítse, amilyen mértékben képes ezeket az erőket megismerni és befogadni. És leginkább arra lettek figyelmesek, ami bennük és minden emberben ezt a megnyílást akadályozza, akár halálukig. A láncszemek visszafelé haladva megtalálták a módot is ellene: valami lényegestől meg kell szabadulni, hogy be lehessen fogadni ezt az erőt, erősödhesen ez a képesség. Amikor csak lehetséges kapcsolatban maradni a forrással – majd ennek gazdagságából adni, ennek erejével szolgálni és türelmesen és örömmel létezni úgy kifelé, mint befelé.

Amikor Kis Béla meghalt, családján kívül már nem volt mellette senki, kivéve egy kedves ifjú barátja, aki kitartott mellette az utolsó percig. Egyedül volt és mégis egy kozmikus hálózat láncszemeként. A fiú már megértette miről beszélt neki Béla, de a saját tapasztalatai még hiányoztak. El kellett indulnia – ahogy Béla halála előtt javasolta neki – mások negatív hozzáállásán és megnyilvánulásainak elviselésén át a tapasztalás: a látás és hallás, majd a megnyilvánítás nehéz útján. A belső hangoltság megszerzése útján.

Dobogókő, 2018. Újkenyér hava 1.

MERZA JÓZSEF

KÜLÖNÖS VÍZKERESZT...

Próbálok beleképzelni magam egy afrikai vagy távol keleti diák helyébe, aki megáll a ferencesek templomának jobb hátsó mellékoltáránál. Mit mond neki az oltárkép? Mária és a gyermek Jézus látható rajta, amint felhőkön lebegnek. Mindkettő fején korona, valószínűtlenül feltéve. Így nem marad meg senki fején. Mária koronájáról fátyol hullik alá. A gyermek kezében varázseszköz: skapuláré. Ezt nyújtja a kép alján, lángok között vergődő emberek felé. Azok felnéznek összetett kezekkel, könnyörgő szemekkel.

Egy komor mítoszt ábrázol a kép.

Újságot veszek a kezembe, amelyből megtudom, hogy Dadaglio bíboros, főpenitenciárius szerint, a mostani kihirdetéstől kezdve, a pápai áldás és bocsánat TV-n keresztül is megteszi a szentségi hatást. Értem és érteni, jól érteni akarom ezt az egészet, de a cikk gunyoros hangja: „A modulált istenség” mégiscsak olyasvalamit idéz fel bennem, hogy lám, a Hivatal birtokba vette, megszentelte az elektromos hullámokat, valamit csinált vele, amit csak a Hivatal tehet vele, s ettől fogva az így előálló természettudományos, elektronikus képződmény már szentséget, áldást és bűnbocsánatot

hordoz, amit nem hordoz például a bűnös mellett álló keresztény testvérenek akármilyen igyekezete. Valami előrehaladás történt a korszerű bűnbánattartás terén, de a Hivatal az aktív, ő művelt ismét valami modernet, de nem tudom mi történt az emberi lélek megfordulása, bűnbánattartása terén.

Elgondolkodom, amikor érzelmeimmel és értelmemmel szembeszegülök a történelem és a jelenkor mítoszaival. A társadalmi viszonyok, a termelő erők fejlődése révén jobbról-balról az evangéliumi hitre ráakódott nagyon is múlandó, s talán már akkor is hamis képzetekkel. Se szeri se száma annak, amivel már nem tudok azonosulni, de amivel a lázadó, vagy a szabotáló papság sem tud azonosulni, nem is akar azonosulni, miközben a főparancsnokságról jönnek a kemény, határozott irányelvek és cselekvési utasítások.

Megcsodálom Ratzinger bíboros határozottságát, intelligens mozgását, híveinek öntudatos hangját, a reá figyelő magyar konzervatívok gyors hadrendbe állását. Honnan ez az önbizalom? A Bibliából, a természettudományból, a gazdaságtudományból? Hiszen mindezek eredményei dübörögve ostromolják azt a zárt erődöt, amelynek Hivatal a neve. Honnan az önbizalom? A Hivatal ön-bizalmából, amely az isteni logosz, azaz tudás és szó kizárólagos letéteményesének érzi magát, miközben szerte a világon humán és reál szakemberek százazrei hajolnak könyveik, műszereik fölé és bontják ki a valóság új és új, a Hivatal által elképzelhetetlen darabját? Jóllehet a század megmutatta, hogyan megy előre a világ, mégis, szorongat a félelem ettől az ismeretlen hatalomtól, amely ítélkezni akar az emberek felett, amely az abszolút Tekintély erejével akar megfélemlíteni, gyávává tenni, igaz emberi célkitűzésektől eltántorítani. Mert ebben nőttem fel, engedelmességek neveltek, s a tekintély erejével befolyásolták életem alakításomat.

Tele vannak az újságok keserű cikkekkkel és most, amikor túljutunk a színódus misztériumokat előtérbe helyező nyilatkozataink, Hansjakob Stehle maliciózan megkérdezheti: „Elhagyja-e az egyház az embereket?” Beletemetkezik egy önmaga által önmagáról elképzelt kép kergetésébe, és nem törődik a világ valós gondoljaival, a szenvedők és megaláztatottak egyre nagyobbra növekvő problémáival.

Az Egyházak Világtanácsának (E.V.T.) kairói ülésén valakik nem bírták tovább a kihívás feszültségét és nyilatkozatban álltak a megkínzott, kizsákmányolt, meggyötört emberek mellé. Igen, ők nem akarták otthagyni a minden joguktól megfosztottakat, melléjük akartak állni akkor, amikor már nincs más módja az eltiportaknak, csak a radikális, önvédelmi forradalmi fellépés az istentelen-embertelen bánásmóddal szemben. Álltunk már mi is így oda – elvileg, pápai szinten – a végképp magukra maradottakhoz, kimondtuk mi is valamikor, Bogotában, a jogos

forradalom elvét, de amikor felmerült egy egész kontinens felszabadító forradalmának apokaliptikus képe az első világgal szemben, akkor – és ma – megtiltjuk a felszabadítás eme önvédelmi teológiájának hirdetését. Akkor, amikor a Föld egy másik érdekszférájában az igaz katolikus hit kritériumának tartjuk annak megvallását, hogy önvédelemből, de egészen biztosan a ránk bízottak védelméből szabad fizikai, fegyveres erővel is szembeszállni a támadóval. Két valós sátáni hatalom fenyegetése között jár az egyház ellentmondásos tojástáncot. Még ez sem volna végzetes baj, ha legalább bevallaná azt gyakorlati nyomorából, nem pedig a megváltoztathatatlanul kinyilatkoztatott isteni erkölcs szavára teszi. Az egyház otthagyja a latin-amerikai összevertet a brazilai útfélen és otthagyja a békét munkáló erőket a kelet európai földeken. Beletemetkezhet saját misztériumába, miközben a tanácstalanok, a segítőtárs nélküliek árván kesereghetnek. Az EVT odaáll a feketék mellé és van bátorsága hozzá, mert kezében puskát szorongat. Bátor és szolidáris a puska erejében. Bátor-e a Lélek erejében is? Ezt nem tudom, megkérdezni sem tudom. Feltételezhetem, ha akarom, kétségbe is vonhatom, ha akarom. Nem ez a fontos. Az a fontos, hogy mit képzelek a magam számára. Minek az erejében állok, állnék én a nincstelenek mellé? A puska biztonságot adó erejében, vagy a Lélek teljes bizonytalanságba vezető erejében? Boldognak érezném-e magam, ha a Lélekben lennék szelíd, vagy inkább azt vallanám, hogy boldogok és istennek tetszők azok, akik puskával teremtenek igazságot és békét?

Az újságíró egymás mellé teszi Hans Baldung Grien képét a háromkirályok imadásáról és egy iszapba merült kolumbiai kislány képét, aki nyakig merült a mocsokba és nem tudták egy éjjelen át kiszabadítani, mert nem volt szivattyú, amivel a sarat eltávolíthatták, majd az őt leszorító betonlapot leemelhetnék volna. A kislány reggelre meghalt, halálában egy ottmaradt mentő volt mellette, aki egész éjszaka énekelt neki. Nem hagyta magára. Arannyal és mirhával körülrakott és körülötmjénezt gyermek mítosza és egy valóságos gyermek csendes dallal kísért halála. Igen, meg kellene bolondulni, Istent csak gyűlölni lehetne, ha az első kisgyermek misztériummá nyilvánított mítosza nem válik egy Atyját kétségbeesetten hívó ártatlan ember halálos drámájává.

„Új esztendőben mi vigadjunk, Vízkereszt napján hálát adjunk!”

Az ember megkérdezi, van-e értelme a moralizálásnak, ha szent könyveinket szorongatva, évszázadokon át csak folyik a sok tinta, hangzik a sok beszéd és mindig minden kezdődik előlről. Nem groteszk, anakronisztikus, másokat rángató figura-e minden moralista, amikor azt gondolja, éppen ő tud értelmet, helyes utat adni mások életének? Nemcsak az

nagy felelősség, hogy azt mondjuk: „előre”, hanem az is igen nagy kockázat, másoknak azt mondani: „utánam!” – mondja Balogh Pista bácsi. „Idd meg, édes öregem, a feketekávédat, aztán ostorozd tovább nyugodtan az emberiséget” – hangzik szatirikusan. A moralistának kettős keserve van. Az egyik abból ered, hogy azt látja: más dolgokban, a tudományokban az emberiség mégis csak előrehalad. Elméletek megdőlhettek, de az új elméletek azért dönthetik meg a régieket, mert a valóság nagyobb darabját tárják fel, vagy a már megismert valóság mélyebb rétegeihez jutnak el, bensőbb törvényszerűségeket világítanak meg. Az pedig, hogy valami igaz, a kísérlet, a megfigyelés segítségével viszonylag egyszerűen, hogy úgy mondjam „érzelemmentesen” igazolható. Ugyanakkor az ember elképed azon a létbeli meghatározottságon, amellyel valakik így vagy úgy értelmezik az evangélium mondanivalóját. Az ember elképed, és időnkint bizonytalanná válik: önmaga-e a tökéletesen ostoba, vagy valaki más áll fatális értetlenséggel a jó hír információja előtt. Mert logikailag, kívülről, egy harmadik pontból nézve, mindkettő lehetséges.

A másik keserv, amiről utoljára, pár nappal, ezelőtt Hamvas Bélánál olvastam, de amellyel kapcsolatban a nyáron a harmincas évek Max Planckját idéztem, de amiről egyébként minden tisztességes ember tud, az magának a moralistának a belső küzdelme, aminek révén gyarló életével megpróbálja, meg kell, hogy próbálja alátámasztani azt a morális látást, amit útként vall. Az elmélet és gyakorlat közelítése, amely oly tökéletlenül megy, vagy mondjam inkább: nem megy – sokak számára botrány, csak egyesek számára érthető. Nem kell hozzá szuperintellektus, kifinomult műveltség. Tudta ezt az egyszerű ember is, amikor a sikeres élet titkaként azt jelölte meg, hogy „el tud-e valaki menni azon a keskeny úton, amelyen a tisztességes emberek járnak”. A moralista másik, még fájóbb sebe, ha azt látja, hogy gyatrán tud elmenni, vagy el sem tud menni azon az úton, amelyet a sajátjának szeretne tudni.

Elmélet és gyakorlat eredményes közelítése. Teréz anya annyit amennyit gondol Istenről és jó híreről, de azt megvalósítja. Roger Schütz így vagy úgy képzei feladatát, de amit elgondol – a külső szemlélő úgy látja – megteszi. Egyes emberi életek sikerülnek, mások sikertelenségükkel merednek ránk. Kritikám éles és radikális. Utam világos. Milyenre sikeredtem? Jóságommal, irgalmammal meg tudom-e védeni utamat. Meg tudom-e védeni az irgalmatlannak tartott Istent?

Kritikus vagyok és kíméletlen. Amikor bírálók valódi önbírálatot végzek-e vagy megsemmisítem egyházamat

és vele együtt hívó önmagamát is? Elpusztítok minden szakrumot és misztériumot, amely hordozza az ember megmenekülését?

Így torkollik ez a gondolat sor önvizsgálatba, aminek a során kell lenni megsemmisítésnek és kell lenni új vállalásnak. A személyes bűnbánat, a metanoia, gyakran valami elhagyása, otthagynya, önmagam számára megsemmisítése, mivel enélkül nincs mód az ellentétes, a jézusi érték vállalására.

Kell lenni bátorságnak, kell lenni irgalmasságnak, kell lenni azokhoz állásnak, akikkel senki sem törődik. Az új esztendőben csak akkor tudok vigadni, valaminek is örülni, ha jó ez az önvizsgálat és eredményes a tervezés.

1986

MLECSENKOV ANGEL

MIÉRT JÖTT KÖZÉNK JÉZUS? MIÉRT LETT AZ ISTEN EMBERRÉ?

A Betlehemben megszületett názáreti Jézus, eljött közénk, hogy a szeretet nagy igazságát élete példájával, kereszthalálával, és feltámadásával bizonyítsa nekünk. Egy mondatban megfogalmazva: SZERESSÜK EGYMÁST.

„Mi tudjuk, hogy a halálból átjutunk az életbe, mert szeretjük testvéreinket”. írja János apostol. A szeretet alapvetően a legfontosabb a Jézus tanítását követő ember számára. A Jézushoz tanítását követő ember számára nem lehet sohasem eleget gondolkodnia arról, hogy miért jött közénk Isten Fia emberként. A Jézushoz tartozó ember számára természetesnek kell lennie, hogy szeressük testvéreinket. De, nem kevésbé fontos, és szükséges a többi ember, az egész emberiség felé irányuló szeretet megélése sem. A Szerető Isten erre teremtette meg az embert. Ezért lett Jézus is ember. Olyanná lett, mint a többi ember, átélte az egész emberi létet, kisgyermek kortól az érettségtől, egészen a halálig.

Ha az ember igazán meg akarja érteni az Isten emberré lett tanítását, akkor az „ember” szónak nagy a jelentősége. Nagy a súlya, mert hiszen Jézust követőnek kell lenni ahhoz, hogy Jézus életének példáját követve „ember” szeretővé váljon. Komoly nehézséget okoz nekünk, keresztényeknek, hogy tudjuk úgy szeretni és becsülni az embereket, hogy tudatunkban mindig benne legyen: Isten előtt nagy érték az ember! Napjainkban, sokan úgy gondolják, és nagy csúcsteljesítménynek élik meg, ha szeretik azokat, akik őket is szeretik. Furcsa dolog, hogy sokszor csak kis körben érdekelnek embertársaink. Sokféle megkötöttségeink van velük szemben. Isten szeretetében mindenki belefér,

természetesen ennek így kell lenni nálunk is. „Új parancsot adok nektek: Szeressétek egymást! Amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek egymást ti is. Arról ismerje meg mindenki, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt.” //Jn.13,33-35/ Tehát, érdeklődésünket nem korlátozhatjuk csak testvéreinkre, hanem szeretetünknek szét kell áradnia minden embertársunk felé. Sajnos sokan azt állítják magukról, hogy Jézust követik, de nem nyitják meg szívüket, nem nyilvánítják ki szeretetüket embertársaik felé. Jézus, a legodaadóbb szeretettel élt közöttünk egészen a kereszthalálig. Hogyan viselkedünk mi embertársainkkal szemben? Hányszor helytelen a magatartásunk az embertársainkkal szemben? Miért nem értjük meg egymás gyengeségeit, fogyatkozásait? Mennyire vagyunk közömbösek a bajba jutott embertársainkkal szemben? Látókörünknek ki kell tágulnia ebben az irányban, mert e nélkül elképzelhetetlen, hogy valamiképpen is részt vehetünk Jézus reánk bízott munkájában. Hogyan tud valaki egyetlen embert is JÉZUS ÚTJÁRA segíteni, ha egyetemlegesen nem szereti az embereket? Ha, ez az alapbajunk megszűnne és végre az egyetemes emberszeretet élne bennünk, akkor nem önmagunkat állítanánk példaképnek.

Akkor, az emberekkel szemben lévő nehézségeink lassan – lassan eltűnének. Jézus, aki igaz szerető emberként jött közénk elvárja tőlünk is, hogy igaz, szerető emberként képviseljük az ügyét. Bárcsak minél több embertársunkban megvalósulna az a tény, hogy bennünk, rajtunk keresztül ráismernek Jézusra!

2018 karácsonyán

SKUTOVITS HAJNALKA

ÉN ADVENTEM, TE ADVENTED...MI ADVENTÜNK – 2018.

Szeretettel köszöntök mindenkit áldott, szép ünnepünk apropóján! Dunaföldvárról betelepültként immár több mint 17 éve gyarapítom Nőtincs lakosságát. Szeretem ezt a falut, a békességét, az élhetőségét és az embereket, akik közösségeket formálnak benne. Érzem, hogy templomunkban is észrevétlenül közösséggé formálódunk. Szeretem a mi kis meghitt templomunkat. A templom csúcsán hívogató keresztet, mely már messziről int felém, ahogy a tékozló fiú elé futó apa, úgy int felém a keresztről Jézus, karjait ölelésre tárva, mintha azt mondaná: Gyertek Atyám áldottai. S úgy tekintek a miséken társaimra, mint akik mind megéreztek ezt a hívást.

Benne vagyunk Adventben, hogy együtt gondolkodjunk és hangolódjunk Jézus érkezésére. Bizony nagy szükségét érzem ilyenkor az elmélkedésnek. Most, hogy Karácsony előtt egyre hangosabban dübörög a világ - megannyi csatornáján keresztül -, hogy vedd, vedd és vidd, mert ez jár neked és megérdemlik a szeretteid. Most különösen fontos a csend és az elmélkedés.

Kényeztessük magunkat a csend óráival, hogy meghalljuk mit súg az Úr, hogy ráhangolódjunk! Adjunk esélyt a Megváltónak, hogy idén is újjászülethessen bennünk! Épp így fontos az elmélkedés is. Időről időre összejövünk, hogy összeadjuk a gondolatainkat, hogy kérdéseket ébresszünk egymásban. Bár legtöbbször gondolatban, együtt gondolkodásban, támogató jelenlétben, kíváncsiságban és befogadásban tesszük ezt meg, mert igenis fontos a jelenlét. Minden értelemben. Meg kell valljam, hogy nem magamtól szólalok meg, hanem Laci barátomnak köszönhetően. Miklovicz Laci annyiszor kért már, biztatott és szelíden noszogatót a felszólalásokra, de én gyarló énemre hallgatva gyártottam a kifogásokat – mert abban jó vagyok -, no nem a Lacinak, hanem sokkal inkább magamnak, hogy én izgulós vagyok, meg mi újat is mondhatnék, stb. DE a Laci bizalmat szavazott nekem! Biztatott és támogatót éveken át és épít még ma is – kérés nélkül is – és ez megnyitja az embert. Köszönöm Neked Laci! ©(Mindenkint szeretettel várunk a Biblia Körön!) Szavából most is kihallottam az Úr hívását és fejhajtással azt mondtam, amit Péter is mondott Jézusnak: de a Te szavadra mégis! Le kell győzőnöm önmagam, hogy teret nyithassak Jézusnak a szívemben. Most különösen! Advent van és örvendünk Jézus eljövételének.

Hálásak vagyunk az Atyának, hogy az Ő végtelen kegyelméből nem hagyott bennünket tévelygő báránykáit tovább kóborolni, hanem Pásztort küldött közénk. Az Ő szeretett egyetlen Fiát. S így Advent szép ünnepén arra keresem a választ, hogy miért is jött el hozzánk Jézus. Ugye ismerős a kifejezés, hogy megváltson bennünket. De vajon megérint-e még minket ez a szó: megváltás? Felkapjuk-e a fejünket, hogy hohó! Mit is rejt ez magában tulajdonképpen? Hogy miből vált meg, miért kell ez nekünk és hogy hogyan? Ennek boncolgatása igen nagy falat. Csak egy szegmensét ragadnám most ki, mely úgy hiszem egyben az alappillére is: a paradigma váltást.

Jézus azért is jött el hozzánk, hogy gondolkodásmódbeli változásra szólítson fel bennünket, hogy megmutassa, hogyan szemléljük egymást, környezetünket és a bennünk körülölelő világot. S hogy meghalljuk és meglássunk Istent a szívünkkel, ahogy Mária is tette. Gondoljunk bele, hogy Máriának mekkora hite volt, milyen napi

szeretetkapcsolata Istennel, s boldog volt hite által. Amikor eljött hozzá Gábrriel arkangyal, milyen erős hitre és bátorságra volt szüksége, hogy meglépje, amit lépnie hivatott. Hisz nem keveset kockáztatott, mert mint a Gyuri 1. adventi elmélkedésében rávilágított - az akkor társadalmi norma szerint - életével játszott akár. De Mária hitt az Úrnak és ráhagyatkozott, mert szoros kapcsolatban volt Vele és elnyerte a Szentlélek áldását és az Ige testé lett. Testvéreim! Ha a Szentlélek kegyelmét élvezzük az olyan világosság, melyet nem lehet a véka alá rejteni. Az ember nem tudja magában tartani, egyszerűen muszáj megosztani, tovább adni. Mária sietett Erzsébethez, a bizalmas rokonhoz, akinek feltárhajta szíve ajándékát. Így vagyunk ezzel mi is, muszáj egymásnak tovább adnunk az Istentől kapott szeretetet. Mária feltöltekezett és elindult a nehézségek útján teljes ráhagyatkozással. Ilyenkor advent idején sokszor felsejlik előttem a kép, ahogy utolsó idős várandósként dőcög egy öszvér hátán Betlehem felé. Aki volt már várandós az tudja, hogy milyen megpróbáltatás ilyenkor minden egyes döccenés. ...és hát az öszvérnek négy lába vagy ugye!

Mária azonban a Szentlélek által az Erősség lelkének adományaként teljes odaadással vállalta feladatát. S aztán Betlehembe érve, ahogy sorra zárultak előttük a szállásadók kapui, Mária nem csüggedt, hanem a Jó tanács lelkével teljesen belesimult az Úr akarába és a jászol láttán a Bölcsesség lelke segített az örök szempontok szerint megítélni a helyzetet. Én így látom az akkor történeteket. Milyen boldog is lehetett Mária! A szülés utolsó momentumára gondolok most, amikor a várva várt gyermek kibújik végre erre a világra. Ilyenkor az édesanyákat olyan örömhormon löket járja át, mely eddig ismeretlen, új szeretet dimenziót nyit meg. És Mária az Úr szeretetében, a Szentlélek áldásával és a kis Jézussal a karjában bizton a legboldogabb ember lehetett. S milyen jóleső megerősítés lehetett neki a pásztorok és a három királyok köszöntése, mielőtt újabb nehézségekkel szembesült. Bizony szükségünk van nekünk is időről időre ilyen töltekezésekre, ezért legyünk jelen vasárnaponként. Legyünk együtt, hogy támogassuk közösségünket, egymást, s hogy a szentbeszéd, elmélkedések felvirágozzák és felvértezzék lelkünket. Köszönjük Géza atya és köszönjük neked Gyuri (Martos György diakónusunk) – nagyon, nagyon!! Mária abban a harmonikus kapcsolatban élt az Úrral, melyet a mi életünkbe Jézus hozott el igazán. Közelítsünk oly módon egymáshoz és Istenhez, ahogy Jézus tanította nekünk: nagy megértéssel, teljes odafordulással és végtelen ráhagyatkozással.

Jézus a mindent felülíró szeretet parancsával világosított meg bennünket. Eljött közénk, hogy rávilágosítson arra a szeretetközösségre, melyben az Atyával élhetünk mindnyájan; ami mindenkinek

megadatott, aki odafordul, aki keres, kopogtat és zörget. Jézus utat nyitott az Atyához: „Én vagyok az út, az igazság és az élet.”

Jézus tanítani jött az üdvös látásra, mert – mint tudjuk – „jól csak a szívével lát az ember”. Ő azt várja tőlünk, hogy az addigiaktól eltérően, ne elzárt szívvel és nagy véleménnyel közeledjünk egymáshoz, hanem bizalommal telt nyitottsággal vizsgáljuk társainkat – az Isten mércéje szerint. Mert testvérek vagyunk mind az Űrben és segítenünk kell egymást a felismerésekben is.

Keresztelő Szent János is arra buzdított a Megváltó érkezését beharangozván, hogy alakítsuk át gondolkodásunkat és tartsunk bűnbánatot. Rakjuk le terheinket az Űr elé és álljunk másképp a világhoz! S ha ezáltal felkészültünk az Űr befogadására, örvendjünk Jézus eljövételének és szomjazzuk az Ő evangéliumát! **KÉRJÜK JÉZUST** - aki a helyes útra állított bennünket, majd az Űr végtelen kegyelméből és szeretetének megnyilvánulásaként feláldozta önmagát, azért, hogy minket megtisztítson a bűntől – **KÉRJÜK ŐT**, a mi Megváltónkat, hogy vezessen bennünket. Vezessen Igéje által, Szentleke erejével, hogy Hozzá méltó módon képviseljük azt a gondolkodást, szeretettel teli hozzáállást, amire tanított bennünket. Mert hiszem, hogy ilyen alulról jövő kis lépésekkel változtathatjuk meg a világunkat.

GYAKOROLJUK Jézus szemléletmódját magunkon, egymáson, családjunkban, közösségeinkben és a változás áthatja majd az életünket, felnyitja szemünket a körülöttünk lévő millió csodára, mellyel Isten magához szeretget bennünket!

Így – Advent idején – bár mi kaptuk Őt, ajándékozzuk meg mi is Jézust.

Legyen a mi ajándékunk Neki, hogy meglátjuk egymásban Őt és továbbadjuk az Ő tanítását cselekedetekben is. Mert Jézus azt üzeni Szent János evangéliumában, hogy: Ha szerettek engem és itt most képzeljük el, hogy az Ő túlaradó szeretetéből mennyit tudunk viszontszeretni... Szóval: Ha szerettek engem, megtartjátok tanításomat. És ebben az a gyönyörű, hogy nem egy csupán elménkkal megismert Isten parancsait kell végrehajtanunk, hanem a szívünkkel felismert Jézus tanításait kell magunkévá tennünk, az Ő támogatásával, szabad akaratunkból.

Záró gondolatként hadd idézzem fel Keresztelő Szent János szavait Szent János evangéliumából, miszerint Nekem kisebbnek kell, Neki pedig növekednie.

Engedjük, hogy az Adventi várakozásban is kisebbedjen önző énünk és mind nagyobb helyet adjunk át Jézusnak a szívünkben!

Töltekező Adventet és áldott Karácsonyt kívánok mindenkinek!

MIKLOVICZ LÁSZLÓ

HOMÍLIA

Lk 3,10-18.

Mielőtt nekifognánk a ma esti elmélkedésünknek, jelzem, hogy közben is és a végén is hozzá lehet szólni és kérdést lehet fogalmazni, amelyre bárki válaszolhat is. Az egyházak liturgiájában ez nem szokásos, de Jézus gyakorlatában igen. Sőt az imént hallott Evangéliumból is erre következtethetünk. Egyébként a világ fiától is tanulhatunk e tekintetben.

Ha van valaminek értele az adventi időszakban, meg úgy egyáltalán az életben, az annak a kérdésnek a feltevése, amit a keresztelő Jánost körülvevő és hallgató emberek is megfogalmaztak: „Mit tegyünk?”

Az életünk tele van döntés helyzetekkel és kényszerekkel, amikor töprengéseink során ki is mondjuk: Mit csináljak? A vallásosabbak még hozzá teszik: „Istenem, mint csináljak?” Ez a formula már jelzi (legalább formálisan), hogy Istenre hagyatkozó döntést szeretnék hozni. Azaz miközben döntök az ügyeimben, Isten értékrendjére akarok tekinteni. A szeretet törvénye szerint akarom alakítani az életemet.

Szóval a Jordán parti jelenettől kezdve itt a 21. sz. küszöbén, Nőtincsen is aktuális a kérdés: „Mit tegyünk?” (mármint, ha Istennek tetsző életet akarunk élni)

Oh, hát egyszerű a dolgunk, csakúgy, mint annak idején a Jordán folyó partján tanakodó zsidó embereknek: Hallgassuk mit mond ker. János, aki próféta tekintéllyel szólott és akit az újszövetségi hagyomány a Messiás útkészítőjének tekint és tegyük is meg!

A mai kor emberére tekintve azt kell megállapítanunk, hogy a gondolkodás jellemző rá és az elhangzott szövegek kritikai vizsgálata. Főleg a fiatal generáción látom, hogy az elhangzott kijelentő mondatokat megkérdőjelezi és indoklást várnak. Bizony azt kell mondanunk, hogy nagyon is jól van ez így. Át kell gondolnunk a nekünk címzett mondatokat és meg kell őket vizsgálnunk. Nem szabad tekintélyi alapon elfogadni azokat. Ha pedig az egyházak gyakorlatára gondolok: nem szabad az engedelmesség elve alapján elfogadni senkitől semmit! Egyébként ezt az engedelmesség fogalmát a felnőtt, keresztény ember nyugodtan törölheti is a szótárából, hiszen a Jézusi tanítás alapján egyedül az Istennek kell engedelmességedni. Ez az engedelmesség pedig, ha a félelemből fakad nem ér semmit. Ha pedig azonosul az ember az szeretet törvényszerűségeivel, akkor már nem is beszélhetünk engedelmességről. Egyébként aligha kell bizonygatni, hogy mennyi gonoszságot műveltek a történelem folyamán az emberek az engedelmességet és engedelmesség jegyében.

De hallgassuk csak Keresztelő: János válaszait! Az első válasza csillagos ötöst érdemel: „Akinek két ruhája van, az egyiket ossza meg azzal, akinek egy sincs. S akinek van ennivalója, ugyanígy tegyen.” Jézus is ugyanezt tanította, sőt rátett még egy lapáttal... (ne tudja a bal kezéd..., Ne aggódjatok életek miatt,..., Aki kér, annak adj, s attól, aki kölcsönt akar tőled, ne tagadd meg! ...szeresd felebarátodat...)

János második válasza már kicsit necces: „Jöttek ugyanis a vámosok is és megkérdezték „Mester, mit tegyünk?” Ezt felelte nekik: „Ne követeljetez többet, mint amennyi meg van szabva.” .....Jézus korában a vámos foglalkozás szinonimája volt a bűnnek, a csalásnak és a hazaárulásnak. A bűnösöket és a vámosokat egy kalap alá vették a zsidó társadalomban. Tették ezt azért, mert erkölcstelen életmódot éltek vagy becstelen foglalkozást űztek, vagyis olyat, amely állandó ismétlődéssel tisztességtelenséghez, illetve kultikus tisztátalansághoz vezetett. A vámosok ugyanis nem állami hivatalnokok voltak, hanem a hatalom „alvállalkozóiként” szedték be a vámot, és „saját zsebükre is dolgoztak”. Bár létezett államilag megszabott tarifa (amire János is utal), ők elég fortélyosak voltak ahhoz, hogy rászédjék az embereket, és az előírtnál többet hajtsanak be. Ezért a közvélemény a rablókkal állította őket egy sorba, minden tisztességes ember kerülte őket, és politikai jogaik sem voltak. Szóval, ha jóhiszeműen is tekintünk ezekre a vámosokra, akkor is gyaníthatjuk, hogy szerény volt a foganatja János dörgedelmes mondatainak. Egyébként Jézusnak volt két vámos barátja is.... „Végül jöttek a katonák is, ugyanezzel a kérdéssel. „Hát mi mit tegyünk?” „Ne zsarnokoskodjatok, ne bántsatok senkit, hanem elégedjetez meg zsoldotokkal.” És itt meglepő dolgok derültek ki. Jánosban fel sem merül az, ami Jézus ígértetésének legjellemzőbb tartalma: ti, hogy az Isten szerető ember elhatárolódik az erőszaktól és ezért az erőszak szervezetekben sem vállal munkát. Sőt aktív módon az emberi kapcsolatok békés megoldásain fáradozik. Tehát nem száll szembe a gonosszal erőszakkal, hanem leleményesen és bátran építi a szeretet országát, ami nem más mint a feltétel és személyválogatás nélküli ajándékozás élettere.

A Jordán folyó parti eseményekből kiderül, hogy János még az Ószövetség szemléletében, az ószövetségi istenkép alapján gondolkodott és cselekedett. Itt merül fel a szentírás vizsgáló emberben egy fontos kérdés: Hogyan lehetett János útkészítő Jézus előtt, amikor alapvetően különbözött az istenről alkotott fogalmuk, az Istenképük? Ennek a kérdésnek a megválaszolása azonban nem a mai este feladata, de ha valaki szeretne vele foglalkozni, akkor értő figyelmébe ajánlom a papírlapokon lévő szentírási részeket: Mk1,1-3; Izajás

(40,3); Malakiás (3,1); Mt11.1-6; Mt3,1-12; Lk 3,10-18. Tekinthejtük ezt házi feladatnak is.

Miben tudnánk összefoglalni a ma esti elmélkedésünket, ha így kezdenénk a mondatunkat: az ember örömteli és Istennek tetsző életet élhet, ha ....?? (itt egy kis várakozás következett, amíg felbátorodott valaki és hozzá is szólt).

1. Anyagi javait szeretettel megosztja a rászoruló felebarátaival.

2. Igyekszik a tisztességetikán túllépve végezni a munkáját, azzal könnyítve mások életét.

3. Elhatárolódik az erőszaktól, nem vállal az erőszak szervezeteknél munkát, sőt aktív építője a bántást nem ismerő szeretet országának.

4. Ha pedig megbotlik, azaz nem sikerül a törekvése: bűnbánatot tart.

Kívánom a kedves testvéreknek advent 3 hétvégéjén, hogy örömük legyen a Jézus által megrajzolt keskeny úton járásban, mert így leszünk valamennyien Isten gyermekeiből Isten fiaivá.

HABOS LÁSZLÓ

VERSEK...

új korszak

darabokra tört a tükörkép
 ügyetlenek voltunk vagy gonoszak
 némán néz az Isten
 gondterhelten mélyet sóhajt
 s elkezdődik egy új korszak
 a napot ugyanaz a hold váltja
 s nem ragyognak fényesebben csillagok
 kutat a könnyes szem
 s helyükre kerülnek a tört darabok
 és elhálnak bábok s röppenek pillangók

még...

nem baj ha nem látsz
 még
 van idő észrevenni
 az észrevehetőt
 meglelni
 ismeretlenben
 az ismerőt
 még
 van idő hiszen
 lábaid a göröngyös földön jár
 s még
 vezet út a ködön át

Az évforduló alkalmából emléktáblát helyezünk el
Bulányi György egykori lakóhelyén,
a Budapest XII. ker. Városmajor utca 47/b számú
ház falán. A tábla ünnepélyes felavatása
2019. január 5-én 9 órakor kezdődik.

BULÁNYI 100

***

A Bokor Közösségfejlesztő Kulturális Egyesület
az emléknaphoz kapcsolódóan
„Híd a generációk között” címmel
gyermekrajz- és irodalmi pályázatot írt ki,
melynek eredményhirdetésére és díjátadójára
az előadások után kerül sor.

A pályamunkákat kiállítás keretében
mutatjuk be a közönségnek
az emléknaphelyszínén.

***

Bokor Közösségfejlesztő Kulturális Egyesület
Honlap: <http://bokorportal.hu/>
E-mail: bokke@bokorportal.hu
Telefon: +36-30-369-3419

EMLÉKNAP
2019. január 5.

Az emléknapon mutatjuk be
Bulányi György (Gyurka bácsi) 2005-ben írt,
és most kötetben megjelenő Önéletírását,
amely a helyszínen megvásárolható.

„Úgy érzem, hogy amit most, 87. évemben mondok, az már '49-ben készen volt. Nem tudom, hogy melyik esztendőben írtam akkori, Szeretet az Isten c. szamizdatomat, de hogy már 1949-ben Szegeden, s Budapesten is azt mondtam, amit ebben a kis munkámban megfogalmaztam, az biztos. ... Ma is, negyven éve is, hatvan éve is ugyanaz a forrásom: Máté, Márk, Lukács, János. ... Csak írtam és írtam, amibe belefogtam, hogy tisztában legyek vele, hogy mit is gondolok, azazhogy Jézus mit gondolt. Mert Ő volt számomra az etalon. ... Csak azt akartam megmutatni, hogy Jézus mit tanított.”

MEGHÍVÓ

*Bulányi György (1919–2010) piarista szerzetes,
a Bokor közösség alapítója születésének
100. évfordulója alkalmából tartott
ünnepi emléknapra.*

Időpont: 2019. január 5., 10 órától 17 óráig

*Helyszín: Duna-parti Piarista Kápolna
(1052 Budapest, Piarista utca 1.)*

***

Program

9.30-tól érkezés

10.00 Előadások

Király Ignác: Gyurka bácsi, a kincset talált ember – az evangéliumi eszmények az életében és az életünkben

Csiky Lajos: Közös vonások Gyurka bácsi és Ferenc pápa egyházmegújító törekvéseiben

Végh Veronika: Hivatás és feladat – Bulányi György nőképe

Máté-Tóth András: A jézusi cselekvés – Bulányi György teológiájának hit-fogalma
Ebédpszünet

13:00 Mozaikok a Bokor mai életéből

16:00 Hálaadó szentmise

Az emléknap délelőttjén, az előadások ideje alatt a gyermekeknek foglalkozásokat szervezünk.

KÖNYVAJÁNLÓ

KÁLLAY KOTÁSZ ZOLTÁN

MERZA JÓZSEF: NAPLEMENTE

Az idős Lao Ceről mesélik, hogy amikor bivaly hátra ült és nyugat felé indult, a határon egy kapuőr állította meg, és azzal a feltétellel engedte csak tovább, ha leírja a tanításait. Így született meg a Tao Te King.

Ha eltekintünk a szereplőktől, helyszíntől, időponttól, mindentől, ami mulékony és helyettesíthető – miről szól a történet?

Az elmélkedő ember nem tekinti a gondolatait „mű”-nek, nem kívánja megörökíteni, mivel sejti, hogy a töprengései (még ha bölcsesetiek is) ugyanúgy a pillanatban lélegzenek, mint minden más, és ha kőbe is vésné, papírra is róná őket, idő múltával minden csak kordokumentumként lenne értelmezhető. A leírt filozofálás mindig közelebb áll a szépirodalomhoz, mint a személyességet igénylő tanításhoz, vagy különösen a beavatáshoz.

Merza József, a kötet szerzője tisztában van mindezzel, olyannyira, hogy bár a gondolatait lejegyezte, de kiadni a kezéből nem akarta, és határőröknek álcázott szerkesztőknek (többek között e sorok írójának) kellett őt megállítaniuk, bivaly hátráról leszállítaniuk és az iratai átadására felszólítaniuk, hogy...

Szerencsére az elmélkedő emberek nem kötik az ebet a karóhoz, belső kételyeik által ruganyosan tartott lelki-szellemi hozzáállásuknak köszönhetően képesek a döntéseik megváltoztatására (ámbar ha ezt külső nyomásra teszik, jelzik a véleményüket). Nem véletlenül lett a jelen kötet bevezető írása a *Belletrisztika* (szójáték a francia belles-lettres, azaz szépirodalom kifejezésből), és utolsó a *Nagyon lassan*. Tekintsünk úgy ezen elmélkedésgyűjteményre, mint engedményre, kapuőrök erőszakoskodása előtti meghajlásra, mely sorok közé szőtt üzenetével mégiscsak arra figyelmeztet, aminek fizikai megvalósultságával, könyvvé válásával látszólag ellentmond: tetteiben éljük a gondolatainkat, ne fejben, ne papíron!

Gondolkodjunk alaposan, éljünk és cselekedjünk lassan, komótosan, körültekintően, kitartóan. Lássá mindenki, és figyelhesse meg, hogy mit csinálunk.

X-X-X-X

